

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KENTLEŞME VE ÇEVRE SORUNLARI BİLİM DALI**

KADINLARIN KENT SİYASETİNDEKİ YERİ: ANKARA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
CEREN GÖRMEZ**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Tuncay ÖNDER**

Ankara-2013

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KENTLEŞME VE ÇEVRE SORUNLARI BİLİM DALI**

KADINLARIN KENT SİYASETİNDEKİ YERİ: ANKARA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
CEREN GÖRMEZ**

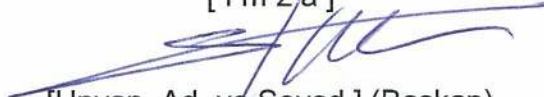
**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Tuncay ÖNDER**

Ankara-2013

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü' ne

Ceren GÖRMEZ tarafından hazırlanan "Kadınların Kent Siyasetindeki Yeri: Ankara Örneği" başlıklı bu çalışma, 19/09/2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Kamu Yönetimi Anabilim Dalı/ Kentleşme ve Çevre Sorunları Bilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

[İmza]

[Unvan. Ad. ve Soyad.] (Başkan)

Prof. Dr. Suna BAŞAK

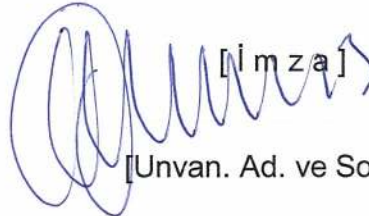
[İmza]

[Unvan. Ad. ve Soyad.] (Danışman)

Doç. Dr. Tuncay Önder

[İmza]

[Unvan. Ad. ve Soyad.]

Doç. Dr. Bülent Bayat

ÖZET

GÖRMEZ, Ceren. Kadınların Kent Siyasetindeki Yeri: Ankara Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2013.

Kadınların yerel siyasette yeteri kadar temsil edilmediklerinden yola çıkılarak, yerel siyasette kadınların yerlerinin ne olduğunun ortaya konması amacıyla hazırlanan çalışmada, kadınların siyasete katılımlarının tarihsel gelişimi, yerel siyasetin kadınlar için neden önemli olduğu, kadınların siyasete katılımlarının önündeki engeller, kadınların yerel siyasete katılımları için yapılması gerekenler ve çözüm önerileri üzerinde durulmuştur.

Siyasal katılım, sistemle toplum üyesi kişiler arasında bulunan ve kişilerin siyasal sistem karşısındaki durumlarını, tutumlarını, davranışlarını ifade eden bağlardır. Kadının siyasal katılımı, her alanda erkeğin katılımının gerisinde kalmakta ve özellikle seçilme hakkından yararlanma konusunda cinsler arası eşitsizlik daha da belirgin bir hale gelmektedir. Kadınların siyasete katılımı toplumsal, ekonomik, kurumsal, sistematik birçok faktörün bir araya gelmesi sonucu iyice zorlaşmaktadır. Kadının sosyal yaşamda erkeğe bağımlı olması, aile hayatında kadınlara yüklenen görevler, erkek egemen toplum yapısı, yerel yönetimlerin karar organlarının erkeklerin egemenliğinde oluşu, kadınların sosyo-ekonomik durumlarının yetersiz olması, eğitim alanında yaşanan sıkıntılar gibi nedenlerle kadınlar, siyasetin dışında tutulmakta, karar mekanizmalarından dışlanmaktadır. Türkiye, dünyada kadınların yerel yönetimlerde temsilinin en düşük olduğu ülkelerden biridir. Yapılan son iki yerel seçim sonuçları da bunu göstermektedir. Dünyadaki pek çok ülkeden önce, kadınların seçme ve seçilme hakkına sahip olduğu Türkiye’de bugün böylesi bir eksik temsilin yaşanması dikkate alınması gereken bir durumdur. Gerçek bir demokrasinin yaşanabilmesi için kadınların da karar mekanizmalarının içinde yer almaları gerekmektedir. Kadının siyasete girmesiyle beraber kadın sorunlarının ve kadın çıkarlarının ön plana çıkması mevcut siyasal yapıyı ve işleyişi etkileyecektir. Kadınların

özellikle kendi cinslerini ve tüm toplumu ilgilendiren konularla ilgili olarak karar alma sürecinde yer almaları, sorunlara erkek gözüyle değil, kendi gözleriyle bakabilme, çözüm üretebilme imkanı sunmaktadır. Bu da erkek egemen toplum yapısının değişmesini sağlayacaktır. Bu nedenle kadınların yerel siyasete katılımlarını sağlamaya yönelik politikalar üretilerek eşit bir temsil için gereken ortam yaratılmalıdır. Çalışma kapsamında da bu politikalar ve çözüm önerileri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler:

1. Yerel Siyaset
2. Yerel Yönetimler
3. Siyasal Katılım
4. Kadın ve Yerel Siyaset
5. Türkiye’de Yerel Siyaset

ABSTRACT

GÖRMEZ, Ceren. Analysis of Woman's Place in Local Politics, Ankara Example, Master Dissertation, Ankara, 2013

In this study, prepared based on the idea that women are not represented adequately in local politics, women's actual situation in local politics is tried to be set forth and in this context, historical development of women's participation in politics, the reasons for the importance of local politics for women, the barriers to women participation in politics, the measures to be taken in order to provide women participation to politics are analyzed and some proposals are suggested.

Political participation is the link between the system and society members, reflecting the state, attitude and behaviour of the members. Women's political participation is lagging behind men in all areas and gender inequality becomes more significant in terms of benefiting from right to stand for election especially. Women participation in politics is getting more difficult due to many social, economic, institutional and systematic factors. Women are being left out of both politics and decision mechanisms, due to being dependant to man in social life, duty of woman in family life, male dominant social structure, poor socio-economic status of women, educational problems, male dominated decision making mechanisms of local governments. Turkey is one of the countries in the world with the lowest representation rate of women in local politics. It is sad to have such an under representation in the country where women achieved right to elect and be elected before many countries throughout the world. Women should involve in decision making mechanisms in order to have a truly complete democracy. With the participation of women in democracy, the women's problems and benefits will come into prominence and current political situation and mechanism will clearly be affected. Women's participation in decision making mechanisms will provide them opportunity to evaluate

problems concerning both society and women, from women's point of view and this will help male dominated social structure to change. In order to provide this, necessary policies should be developed to ensure women participation in politics and necessary environment should be created where equal representation is possible. In the scope of this study these policies and other necessary steps to be taken are analyzed.

Key Words:

1. Local politics
2. Local governments
3. Political participation
4. Women and local politics
5. Local politics in Turkey

ÖNSÖZ

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	ii
TABLolar LİSTESİ.....	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE: YEREL SİYASET VE KADIN

1. 1. YEREL SİYASET KAVRAMI	4
1.1.1. Yerel Siyaset.....	4
1.2. GRUPLAR, SINIFLAR VE YEREL SİYASET	7
1.2.1. Yerel Siyasette Gruplar	7
1.2.2. Yerel Siyaset Aktörü Olarak Devlet, Sivil Toplum Kuruluşları, Sınıflar, Dezavantajlı Toplumsal Kesimler: Kadınlar, Çocuklar, Yaşlılar, Engelliler	8
1.3. YEREL YÖNETİMLER VE SİYASET	10
1.4.YEREL DÜZEYDE SİYASAL KATILIM	12
1.5. TÜRKİYE’DE KADININ KONUMU VE SİYASAL KATILIMININ TARİHSEL GELİŞİMİ	14
1.6. YEREL SİYASET VE KADINLARIN KATILIMI.....	19
1.7.TÜRKİYE’DE KADINLARIN YEREL YÖNETİMLERDE TEMSİLİ	23
1.8.YEREL SİYASET KADINLAR İÇİN NEDEN ÖNEMLİ?	27
1.8.1.Çalışma ve Ekonomik Refah	27
1.8.2.Temel Kentsel Hizmetlerin Yeterliliği	29
1.8.3.Kentsel Güvenlik	30
1.8.4.Yeterli Konut.....	30
1.8.5.Ulaşım	31
1.8.6.Sosyal Aktiviteler	32

1.9.TÜRKİYE’DE KADINLARIN YEREL DÜZEYDE KATILIMINI ENGELLEYEN ÖNEMLİ SORUNLAR	33
1.10. KADINLARIN KENTSEL ALANDA GÜÇLENDİRİLMELERİNİ VE YEREL SİYASETE KATILIMLARINI SAĞLAMAYA YÖNELİK POLİTİKALAR.....	35

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1. YÖNTEM	46
2.1.1. Araştırmanın Önemi ve Varsayımları	46
2.1.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	49
2.1.3. Veri Toplama Teknikleri	50
2.1.4. Araştırmanın Kapsamı Ve Sınırlılıkları	51
2.1.5. Verilerin Analizi.....	51

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

3.1. ARAŞTIRMANIN BULGULARI.....	52
3.2.SONUÇ VE ÖNERİLER	119
KAYNAKÇA	128
EK-1 ANKET FORMU.....	136

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. 28 Mart 2004 Yerel Seçimleri	24
Tablo 2. 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri	25
Tablo 3. 2009 Yerel Seçimlerinde Partilerin Kadın Aday Sayıları	27
Tablo 4. Belmek Öğretmen-Öğrenci-Kurs Yeri Sayısının Bölgelere Göre Dağılımı 2009-2010	44
Tablo 5. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	52
Tablo 6. Katılımcıların Medeni Duruma Göre Dağılımı	53
Tablo 7. Katılımcıların Eğitim Durumuna göre Dağılımı	54
Tablo 8. Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	55
Tablo 9. Katılımcıların Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	56
Tablo 10. Katılımcıların Doğum Yerlerine Göre Dağılımı	57
Tablo 11. Katılımcıların Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	61
Tablo 12. Katılımcıların ‘Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?’ ‘Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	62
Tablo 13. Katılımcıların ‘Eğer Çalışmıyorsanız Nedeni Nedir?’ ‘Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	63
Tablo 14. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı	64
Tablo 15. Yaş ile STK Üyeliği Arasındaki İlişki	66
Tablo 16. Medeni Hal ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki	68
Tablo 17. Eğitim Durumu ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki	69
Tablo 18. Meslek ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki	71
Tablo 19. Çalışma Durumu ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki	73
Tablo 20. Gelir ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki	74
Tablo 21. ‘Kent Konseyleri Hakkında Bilgi Sahibi misiniz?’ ‘Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı	75
Tablo 22. Yaş Kent Konseyi Arasındaki İlişki	76
Tablo 23. Medeni Hal ve Kent Konseyi Arasındaki İlişki	78
Tablo 24. 20 Eğitim Durumu ve Kent Konseyi Arasındaki İlişki	79
Tablo 25. Meslek ve Kent Konseyleri İlişkisi	81
Tablo 26. Çalışma Durumu ve Kent Konseyleri İlişkisi	83
Tablo 27. Gelir ve Kent Konseyleri İlişkisi	84
Tablo 28. Yaş ve Kent Hizmetleri İlişkisi	86
Tablo 29. Medeni hal ve kent hizmetleri ilişkisi	87
Tablo 30. Eğitim Durumu ve Kent Hizmetleri Arasındaki İlişki	88
Tablo 31. Yaşadığınız Kentte Karşılaştığınız Bir Sorunla İlgili Belediyeye Şikâyetle Bulundunuz mu?	90
Tablo 32. Başvuru ya da Şikâyetinizle İlgili Bir Sonuç Alabildiniz mi?	91
Tablo 33. Katılımcıların “Kadınlar Sadece Bina, Sokak, Mahalle Temsilcisi Olarak Yerel Yöneticilere Yardımcı Olabilirler” Görüşüne Ne Derecede Katılıyorsunuz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı 92	
Tablo 34. Katılımcıların ‘Ev İçindeki Kararlara ve Yönetime Ne Derecede Katılırsınız?’ Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	93

Tablo 35. “Yerel Seçimlerde Kişiyi mi Partiye mi Oy Verirsiniz?” Sorusunun Yaş İle İlişkisi	95
Tablo 36. “Yerel Seçimlerde Kişiyi mi Partiye mi Oy Verirsiniz?” Sorusunun Medeni Hal İle İlişkisi.....	96
Tablo 37. “Yerel Seçimlerde Kişiyi mi Partiye mi Oy Verirsiniz?” Sorusunun Eğitim Durumu İle İlişkisi.....	98
Tablo 38. “Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?” Sorusunun Cevaplarına Göre Dağılımı	99
Tablo 39. “Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?” Sorusunun Yaş İle İlişkisi.....	100
Tablo 40. “Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?” Sorusunun Medeni Hal İle İlişkisi	102
Tablo 41. “Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?” Sorusunun Eğitim Durumu ile İlişkisi	103
Tablo 42. “Siyaset Erkek İşidir Görüşü, Sizce Ne Derece Doğrudur?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı	105
Tablo 43. “Siyaset Erkek İşidir Görüşü, Sizce Ne Derece Doğrudur?” Sorusunun Yaş İle İlişkisi.....	106
Tablo 44. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	108
Tablo 45. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Yaş İle İlişkisi.....	109
Tablo 46. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Medeni Hal İle İlişkisi	110
Tablo 47. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Eğitim Durumu İle İlişkisi .	112
Tablo 48. “Siyasette Kadınların Sayılarının Az Olmasının Nedenleri Nelerdir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı	113
Tablo 49. “Siyasi Partilerin Kadın Politikalarından Memnun musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı	115
Tablo 50. “Kadınların Siyasete Katılımlarının Sağlanabilmesinde En Etkili Olacak Yol Hangisidir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı....	116
Tablo 51. “Siyasi Partilerin Kadın Politikalarından Memnun musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı.....	117

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yerel Yönetimlerde Seçilmişlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	26
Şekil 2. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	53
Şekil 3. Katılımcıların Medeni Duruma Göre Dağılımı	54
Şekil 4. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	55
Şekil 5. Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	56
Şekil 6. Katılımcıların Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	57
Şekil 7. Katılımcıların Doğum Yerlerine Göre Dağılımı.....	61
Şekil 8. Katılımcıların Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	62
Şekil 9. Katılımcıların ‘‘Herhangi Bir İşte Çalışıyor musunuz?’’ Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	63
Şekil 10. Katılımcıların ‘‘Eğer Çalışmıyorsanız Nedeni Nedir?’’ Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	64
Şekil 11. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı	65
Şekil 12. Yaş ile STK Üyeliği Arasındaki İlişki.....	67
Şekil 13. Medeni Hal ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki	69
Şekil 14. Eğitim Durumu ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki	70
Şekil 15. Meslek ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki	72
Şekil 16. Çalışma Durumu ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki.....	74
Şekil 17. Gelir ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki	75
Şekil 18. ‘‘Kent konseyleri hakkında bilgi sahibi misiniz?’’ Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı	76
Şekil 19. Yaş Kent Konseyi Arasındaki İlişki	78
Şekil 20. Medeni Hal ve Kent Konseyi Arasındaki İlişki.....	79
Şekil 21. Eğitim Durumu ve Kent Konseyi Arasındaki İlişki	80
Şekil 22. Meslek ve Kent Konseyleri İlişkisi	83
Şekil 23. Çalışma Durumu ve Kent Konseyleri İlişkisi.....	84
Şekil 24. Gelir ve Kent Konseyleri İlişkisi	85
Şekil 25. Yaş ve Kent Hizmetleri İlişkisi	87
Şekil 26. Medeni Hal ve Kent Hizmetleri İlişkisi.....	88
Şekil 27. Eğitim Durumu ve Kent Hizmetleri Arasındaki İlişki.....	89
Şekil 28. Yaşadığınız Kentte Karşılaştığınız Bir Sorunla İlgili Belediyeye Başvuru veya Şikayette Bulundunuz mu?.....	91
Şekil 29. Başvuru ya da Şikâyetinizle İlgili Bir Sonuç Alabildiniz mi?.....	92
Şekil 30. ‘‘Kadınlar Sadece Bina, Sokak, Mahalle Temsilcisi Olarak Yerel Yöneticilere Yardımcı Olabilirler Görüşüne Ne Derecede Katılıyorsunuz?’’ Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	93
Şekil 31. Katılımcıların ‘‘Ev İçindeki Kararlara ve Yönetime Ne Derecede Katılırsınız?’’ Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	94
Şekil 32. ‘‘Yerel Seçimlerde Kişiyi mi Partiye mi Oy Verirsiniz?’’ Sorusunun Yaş ile İlişkisi.....	96
Şekil 33. ‘‘Yerel Seçimlerde Kişiyi mi Partiye mi Oy Verirsiniz?’’ Sorusunun Medeni Hal İle İlişkisi	97

Şekil 34. “Yerel Seçimlerde Kişiyi mi Partiye mi Oy Verirsiniz?” Sorusunun Eğitim Durumu ile İlişkisi	99
Şekil 35. ”Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?”	
Şekil 36. ”Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?” Sorusunun Yaş İle İlişkisi	101
Şekil 37. Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz? Sorusunun Medeni Hal İle İlişkisi	103
Şekil 38. “Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?” Sorusunun Eğitim Durumu İle İlişkisi	105
Şekil 39. “Siyaset Erkek İşidir Görüşü, Sizce Ne Derece Doğrudur?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı	106
Şekil 40. “Siyaset Erkek İşidir Görüşü, Sizce Ne Derece Doğrudur?” Sorusunun Yaş İle İlişkisi	107
Şekil 41. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı	108
Şekil 42. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Yaş İle İlişkisi	110
Şekil 43. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Medeni Hal İle İlişkisi.....	111
Şekil 44. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Eğitim Durumu İle İlişkisi	113
Şekil 45. “Siyasette Kadınların Sayılarının Az Olmasının Nedenleri Nelerdir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı	114
Şekil 46. “Siyasi Partilerin Kadın Politikalarından Memnun musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı	115
Şekil 47. “Kadınların Siyasete Katılımlarının Sağlanabilmesinde En Etkili Olacak Yol Hangisidir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı.....	117
Şekil 48. “Siyasi Partilerin Kadın Politikalarından Memnun musunuz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılım	118

GİRİŞ

Siyasal katılma, oy verme davranışından, siyasal sistemi etkilemeye, vakıf, dernek üyeliğine kadar, pek çok davranışı kapsayan bir tanımdır. (Görmez, 1997: 35) Katılım, yerel siyaset için yaşamsal önem taşımaktadır. Katılımın kurumsallaşması ve katılım yollarının halka açılması, güçlü yerel yönetim ve güçlü demokrasinin gereklerindendir. Halkın karar süreçlerine katılması, güven duygularının gelişmesini sağlamakta, halk ile yönetim arasındaki kopukluğu gidermektedir.

Siyasal katılımın insan haklarının ve demokrasinin bir gereği olduğu düşüncesiyle, her bireyin istediği düzeyde ve faaliyette siyasal katılımı mümkündür. Ancak yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik koşullar gibi bazı faktörlere bağlı olarak siyasal katılımlarda farklılıklar yaşanmaktadır. Cinsiyet yönünden değerlendirildiğinde kadınların siyasal yaşama katılımlarının erkeklere göre çok alt seviyelerde olduğu, kadınların yeterli düzeyde temsil edilmedikleri görülmektedir. Kadının sosyal yaşamda erkeğe bağımlı olması, aile hayatında kadınlara yüklenen görevler, erkek egemen toplum yapısı, yerel yönetimlerin karar organlarının erkeklerin egemenliğinde oluşu, kadınların eğitim seviyelerinin erkeklere göre daha az olması, kadınların sosyo-ekonomik durumlarının yetersiz olması gibi nedenlerle kadınlar, siyasetin dışında tutulmakta, karar mekanizmalarından dışlanmaktadır. Oysa gerçek bir demokrasinin yaşanabilmesi için toplumun yarısını oluşturan kadınların da karar mekanizmalarının içinde yer almaları gerekmektedir. Kadınların temsil edilmeleri kadın sorunlarının ve çözüm önerilerinin siyasal hayata aktarılmasını sağlayacaktır. Kadınların yerel siyasete katılımlarının artırılması ile yerel siyasetin öncelikleri ve yapısı değişecektir. Kararlara kadınların katılmasıyla yerel yönetimlerin kadın sorunlarına daha çok yöneldiği görülmektedir. Kadının siyasal yaşama katılımının ilk basamağı olarak kabul edilen, kadınlara en yakın yönetsel yapı olarak değerlendirilen yerel yönetimlerde de kadınların temsili anlamında bir sıkıntı yaşandığı söylenilebilir. Dünyadaki eğilimin tersine ülkemizde kadınlar genel siyasette

olduğu gibi yerel siyasette de yeterli temsil düzeyine sahip değillerdir. Yerel yönetimler bir hizmet alanı olmaktan öte, daha çok rantın paylaşıldığı bir alan olarak görülmekte, böyle bir anlayış da kadınları bu rant alanının dışına itmektedir. Bu gibi nedenlerle bazı ülkelerde kadınların siyasete katılımlarının artırılabilmesi için çeşitli projeler yürütülmektedir. Türkiye’de kadınların siyasal hayatta yer almaları için projeler üreten ülkelere birisidir. Ancak yerel seçimlerdeki oranlar, bu projelerin yeterli düzeyde olmadığını, projelerin daha aktif hale getirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Siyasal aktörler olarak kadınların katılımlarına bakıldığında, belediye başkanlıkları, belediye meclisi ve il genel meclis üyeliklerinde kadınların oranlarının parlamentodaki oranlardan çok daha düşük seviyelerde olduğu görülmektedir. Yapılan son iki yerel seçimde bunu kanıtlar niteliktedir. 28 Mart 2004 yerel seçimlerinde 3225 belediye başkanının sadece 18’i kadinken, 29 Mart 2009 yerel seçimlerinde ise 2948 belediye başkanından yalnızca 26’sı kadındır. Bu sayılar ülkemizde kadınların siyasal hayata katılımlarını artırıcı faaliyetlerin yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir.

Bu çalışma kadınların yerel siyasette yeteri kadar temsil edilmediklerinden hareketle kadınların yerel siyasette yerlerinin ne olduğunu ortaya koymak istemektedir. Çalışmanın amacı Ankara’da yaşayan kadınların yerel siyasete katılımlarını, kadınların yeteri kadar temsil edilip, edilmediklerini ortaya çıkarmak, Ankara’da yaşayan yaşları, meslekleri, eğitim durumları, sosyo-ekonomik yapıları farklı kadınların görüşlerini almaktır.

Bu amaç doğrultusunda birinci bölümde yerel siyaset ve kadın üzerinde durulmuş, yerel siyasette gruplar, yerel düzeyde siyasal katılım ve yerel yönetimler siyaset ilişkisi, yerel düzeyde siyasal katılım, Türkiye’ de kadının konumu ve siyasal katılımının tarihsel gelişimi, yerel siyaset ve kadınların katılımı, Türkiye’de kadınların yerel yönetimlerde temsili, yerel siyasetin kadınlar için neden önemli olduğu, Türkiye’de kadınların yerel düzeyde katılımını engelleyen sorunlar ile kadınların kentsel alanda

güçlendirilmelerini ve yerel siyasete katılımlarını sağlamaya yönelik politikalar üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde ise çalışma kapsamında yapılan alan araştırmasının önemi ve varsayımları, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama teknikleri, araştırmanın kapsamı ve sınırlılıkları ile verilerin analizi üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde ise, uygulanan anket çalışması yorumlanmış, araştırmanın bulguları değerlendirilmiş, kadınların kentsel alanda güçlenmelerinin sağlanması ve yerel siyasete katılımlarının artırılabilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE: YEREL SİYASET VE KADIN

1. 1. YEREL SİYASET KAVRAMI

1.1.1. Yerel Siyaset

Yerel siyaset, ulusal siyasetin gölgesinde kalan ancak pek çok insanın gündelik hayatına etki eden bir ilişki ağıdır. Kentlerdeki bu ilişki ağı, ulusal siyasetin de temelini oluşturmaktadır. Yerel siyaset, üzerinde uzlaşmış, sınırları belirlenmiş bir kavram olmaktan çok, farklı açılardan yaklaşılmış ve ele alınmış bir kavramdır. Bu kavram, bazı sosyal bilimcilerce seçimle gelen yerel görevler çevresindeki siyasal etkileşim olarak ele alınmaktadır (Kurtoğlu, 2004: 20).

Yerel siyaset dar ve geniş anlamlarda olmak üzere iki türlü tanımlanabilmektedir. Dar anlamında yerel düzeyde karar alma süreçlerini etkileyen tüm etmenlerin incelenmesini konu edinmiş bir bilim dalı anlaşılırken; geniş anlamında kentleşme sürecini ve yerel birimleri ilgilendiren bütün etkinlikleri ve politikaları kapsamına almaktadır. Özellikle kırsal ve kentsel alanlarla ilgili konular, yerel yönetimlerle devlet arasındaki ilişkiler, yerel seçimler, siyasal erki eline geçirmek isteyen güçlerin yerel düzeydeki güç odaklarıyla devlet arasındaki çelişkileri (Tekeli, 1999: 195), yerel demokrasi sivil toplum kuruluşları, siyasal partiler, gençler ve kadınlara ilişkin birçok konu yerel siyasetin konuları arasında yer almaktadır (Çukurçayır, 2008: 23).

Ancak yerel siyaset sadece yerel yönetim ve organlarını etkilemekten ibaret değildir. Yerel yönetim örgütleri dışındaki diğer kurum ve kuruluşlarla,

süreçlerle de ilgili bir kavramdır. Yerel siyaset o yerin merkezdeki milletvekillerinden, merkezi yönetimce atanmış kişilerden, baskı grupları, sendikalar, köklü etkinliğe sahip birey ve ailelere uzanan geniş bir kurum ve aktör çeşitliliğine sahiptir. Yerellik boyutu siyasetin neresinde varsa yerel siyaset de oradadır.

Tekeli, yerel siyaset kavramını belediye örgütü (başkan, encümen, meclis), yerel parti örgütleri ve merkezi yönetim arasındaki bir etkileşim alanı olarak görmekte (Tekeli, 1999: 20) Keleş ise, yerel siyaseti kente özgü bir süreç olarak değerlendirmektedir.

Keleş, yerel siyaset kavramı ile kentsel siyaset kavramı arasında her şeyden önce bir boyut farklılığı olduğundan bahsetmektedir (Keleş, 1999: 115). Kent tek başına yereli tanımlamaz, onun özel bir biçimini oluşturur. Yerel siyaset, yerel siyasetten, belirli bir mekanı merkeze almakla ayrılmaktadır. Ancak, yerel siyaset, yerel olguyu belli bir mekana özgü kabul etmez. Kentleşme sürecini ve yerel birimleri ilgilendiren bütün etkinlikler ve politikalar kentsel siyaset kapsamında da değerlendirilebilir (Keleş, 1999: 101-102). Yerel siyaset, yerele ait özelliklerin siyaset sürecine yaptığı etkiler üzerinde yoğunlaşır.

Yerel düzeyde alınan kararlar, kentsel yaşamı etkiler ve aynı zamanda kentsel nüfus kesimlerinin seçimler, kampanyalar ve toplumsal hareketler yoluyla yerel yönetimleri etkileme çabaları devleti ve onun siyasetini etkiler. Yerel siyasette tek tek siyasetçiler, siyasi partilerden daha önemli olabilmektedir. Bu da yerel siyasetin hem seçmenler hem de siyasetçiler tarafından daha yönlendirici olabildiğini göstermektedir. İkinci olarak yerel siyasette, seçmenler oylarını kullanırken su, yol, temizlik gibi gündelik yaşamlarını doğrudan ilgilendiren konuları ve bu tür hizmetlerin kendilerine ne derece ulaşacağını dikkate alarak oy verme eğilimindedirler. Bunun bir sonucu olarak da, yerel siyasetten beklentiler ulusal düzeydeki siyasete oranla daha fazladır (Kurtoğlu, 2004: 21).

Gerek ülke olarak onayladığımız Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı gerekse Avrupa Kentsel Şartı yerel siyasetin genel çerçevesini çizerek, yerel alanda barınma, kültür, eğitim, siyasal katılım ve fiziksel çevrenin geliştirilmesi gibi konuların öncelik taşıması gerektiğini önemle vurgulamaktadırlar. (Avrupa Kentsel Şartı, 1996: 3-5).

Geleceğin yaşanabilir ve sürdürülebilir kentlerini kurabilmek için, kentlere dair yeni projeler geliştirmenin yanı sıra, yeni kentsel politika yapmak da gerekmektedir. Yani kentlerin karşılaşacağı sorunları çözebilmenin en etkin yolu, yeni bir kentsel demokrasiyi kurabilmektir (Behar, Işık, Güvenç, 1999: 109).

Yerel siyasette katılım olgusu çoğunlukla şehir yönetiminde ve mahalli idarelerle ilgili işlerde şehirlerdeki aktörlerin sürece dahil edilmesi ve bunun bir mekanizmayla kurumsallaşması anlamında kullanılmaktadır (Çukurçayır, 2008: 14). Kentsel demokrasinin sağlanması için kentte yer alan farklı aktörler arasında işbirliği kurulmalıdır. Yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları bu işbirliğinin gerçekleştirilebilmesi için önemli olan iki aktördür. Yerel siyasi aktörler, merkezi aktörlerin etkisi altındadır. Belediye meclislerinin almış olduğu önemli kararlar kamuoyunun ve sivil toplumun haberi olmadan alınmakta ve yürürlüğe konmaktadır. Kentin kimliğini, yaşam kalitesi göstergelerini ve geleceğini değiştiren böyle kararlar mutlaka sivil toplum ve kamuoyu ile alınmalı ve kentsel rantlar kamuya aktarılmalıdır. Yerel siyasetin güçlenmesi, kurumsallaşması ulusal siyasetin de güçlenmesi, istikrara kavuşması açısından büyük önem taşımaktadır.

Yerel siyaset, küreselleşme ve yerelleşme tartışmaları çerçevesinde daha çok önem kazanmıştır. Küreselleşme, ekonomik etkinliklerin, sermaye, mal ve hizmetlerin, insan ve fikirlerin belirli bir coğrafik mekana ve o mekanın yerleşik kurallarına bağımlılığının giderek azalması süreci olarak tanımlanmaktadır (Keleş, 2001: 564). Yerellik, gerçek siyaset olarak tanımlanmakta, kaynakların mekansal dağılımından pay alma anlamında ele alınmaktadır (Çukurçayır, 2000: 108).

Yerel yönetimler üzerinde küreselleşmenin bir etkisi olarak uluslararası yatırımı çekmede yerelin artan rolünün bir sonucu olarak yerel seviyede kamusal hizmetlerin özelleştirilmesi ve bölgeler, şehirler arasında rekabetin önem kazanmasıdır. Günümüzde yerel yönetimler bir yarış ortamı içine itilerek, ülkelerine ya da kentlerine daha fazla dış sermaye çekebilme telaşındadırlar. Kente yönelik olarak alınacak kararlarda ya da yatırımlarda; kamu, kent ya da kentli yararından çok ekonomik getiriler ve karlılık belirleyici olabilmektedir. Küreselleşme ile yerel kamu hizmetlerinin yerel yönetimlerce görülmediği, gördürüldüğü, sunulan hizmetlerin birer kamu hizmeti olması anlayışından çok piyasa hizmeti olarak değerlendirildiği, toplumsal hedeflerin yerini kazanç ve karlılık ölçütlerinin aldığı, vatandaş ve kenttaş kavramının yerini müşteri kavramının aldığı bir döneme girilmiştir. Bu bağlam da kent yönetimi anlayışında önemli değişiklikler söz konusudur (Mengi, 2007: 85-86).

1.2. GRUPLAR, SINIFLAR VE YEREL SİYASET

1.2.1. Yerel Siyasette Gruplar

Çoğulcu yaklaşımın toplumsal içeriğini ortaya koyan isim Tocqueville'dir (Alkan ve Taş, 2007: 41). Tocqueville'e göre halk, hem özgürlük hem de eşitlik ister. Ancak özgürlüğe ulaşamazsa, onu eşitliğe feda edebilir. Ayrıca, güçlü gönüllü oluşumların sivil toplumun güçlenmesinde oynadığı rolün önemi üzerinde durmuştur. Toplumsal grupların ve yerel yönetimlerin siyasal eğitimle ilgili bir ortam oluşturacağını ve kamusal ilginin bu yolla gelişeceğini savunur. Çoğulcu bir siyasal rejim vatandaşlara ulaşabilmeyi, kolaylaştırıcı çeşitli siyasal kaynakların varlığını zorunu kılar. Bu kaynaklar genellikle siyasal sistem içindeki nüfuz ve dağıtım kanallarını ifade etmektedir.

Gruplar çok çeşitli dinamiklerden beslenmektedirler ve genel olarak güncel siyasaları kendi çıkarları doğrultusunda etkilemektedirler. En zayıf gruplar bile belirli bir gücü ellerinde bulundurmaktadırlar.

Toplumsal tabakalar ve statü ile ilgili görüşler, siyasal davranışın şekillenmesinde belirleyici olabilecek çok çeşitli faktörlerin varlığına işaret etmektedir. Bireyin siyasal yerinin belirlenmesinde onun sahip olduğu sosyo-ekonomik statüsü önemlidir. Cinsiyet, gelir, servet, meslek, sahip olunan yetkiler, saygınlık, deneyim, fiziksel özellikler kentlilik, eğitim, yaş, kitle iletişim araçlarını izleme siyasal kaynak yapısını belirleyen etkenlerdir.

1.2.2. Yerel Siyaset Aktörü Olarak Devlet, Sivil Toplum Kuruluşları, Sınıflar, Dezavantajlı Toplumsal Kesimler: Kadınlar, Çocuklar, Yaşlılar, Engelliler

Siyasal sistemin oluşumunda ve işleyişinde yerelin ne önemde yer aldığı, yerel siyasetin rolü ve işleyişi konusunda etkili olmaktadır. Devlet, çeşitli biçimlerde yerel siyasetin işleyişini etkileyen kararlar almakta ve bu kararları uygulamaktadır.

Kamu hizmetlerinin merkezi ve yerel yönetim birimlerince paylaşımı ve bu iki yönetim birimi arasındaki yetkilerin dağılımı yerel siyasetin işleyişi üzerinde etkili olabilecek sonuçlar doğurmaktadır. Kamu hizmetlerinin daha çok merkezden atanan bürokratlarca yerine getirildiği bir yapıda yerel otoritelerin kamu hizmeti üzerindeki etkinlikleri, dolayısıyla siyasal işlevleri sınırlanacaktır. Buna karşılık kamu hizmetleri ne oranda yerel siyasal ve bürokratik örgütler kanalıyla veriliyorsa o oranda yerel siyasal süreçler toplum için önem kazanacaktır (Alkan ve Taş, 2007: 66).

Ülkedeki siyasal partiler ve sivil toplum kuruluşlarının düzenlenişine ilişkin kuralların niteliği de yerel siyaset üzerinde etkilidir. Sivil toplum, bireylerin herhangi bir otoriter baskı olmaksızın, kendi aralarında yaptıkları

sözleşmeler temelinde örgütlenmelerini, sosyal, ekonomik ve kültürel bir etkileşim alanı oluşturabilmelerini ifade etmektedir. Sivil toplum, bireylerden oluşmuş toplumun sahip olduğu özgürlükler alanının devlet iktidarına karşı özerkliğini ifade etmektedir (Alkan ve Taş, 2007:114). Sivil toplumun güçlü olması demek, devlete karşıtlık içermeyen bir güç merkezinin varlığına işaret eder. Böylece, toplum kendi içinde sorunlarına çözümler üreterek, devlet müdahalesini en aza indirmektedir.

Sivil toplum, yerel siyaset ve yerel yönetim arasında sıkı bir bağ vardır. Yerel yönetimlerin görevi olan kentleri ve beldeleri, kentlerin mimari dokularını, tarihi ve kültürel yapılarını, doğal güzelliklerini korumak ve geliştirmek ancak toplumsal işbirliği ile mümkündür. Bu noktada sivil toplum devreye girmekte, sivil toplum yerel siyaset bağlamında atılacak adımlar etkili olmaktadır (Karabıçak, 2008: 175). Demokrasi geleneği güçlü, eğitim seviyesi yüksek toplumlarda sivil toplum kuruluşlarının kamuoyu oluşturma, siyaseti belirleme ve yönlendirmedeki etkisi oldukça fazladır. Sivil toplum kuruluşlarının yerel siyasetin güçlenmesinde ve ulusal siyasetle uyumunda da büyük etkisi vardır (Karabıçak, 2008: 167). Sivil toplum kuruluşları hem ulusal hem de yerel birimler üzerinde kuracakları denetim mekanizması sayesinde etkinlik ve verimlik sağlanmasında etki edecek olan önemli kuruluşlardır.

Sivil toplum kavramından, yerel siyaset bağlamında söz edilirse, öncelikle ülkede devlet- toplum ilişkilerinin şekillenmesinde siyasete dönük olarak ortaya çıkan toplumsal yapıların niteliği üzerinde durulması gerekmektedir. Ekonomik ilişkiler bağlamında ortaya çıkan toplumsal grupların siyasal iktidarla etkileşimleri o ülkedeki sivil toplumun niteliği açısından belirleyici bir faktördür.

Yerel seçimler, yöre halkına mevcut partiler, adaylar arasında tercih yapmak olanağı sunarken, sivil toplum kuruluşları hem seçim süreçleri boyunca yöre halkının seçimlerdeki tercihlerini etkilemek yoluyla hem de iki

seçim arası dönemde yaptıkları gösteriler, basın toplantıları, bildiriler gibi etkinlikler aracılığıyla yerel siyaseti etkilemektedir.

Daha çok toplumsal yapının ihmal ettiği kesimleri (kadınlar, yaşlılar, çocuklar, engelliler, yabancılar) yerel düzeyde karar oluşturma süreçlerine katarak, bu kesimlerin sorunlarını kent yönetimine iletebilmelerini sağlayan yurttaş kurulları da sivil toplum kuruluşları gibi yerel siyaseti etkilemektedir. Yurttaş kurulları bu kesimlere kent yönetiminde temsil edildikleri duygusunu kazandırarak, bu kesimlerin yabancılaşmalarını önlemeyi amaçlamaktadır. Sadece danışmanlık işlevi görmelerine rağmen, yönetimi etkileme gleri yüksek olan bu kurullar, yerel siyaset açısından dikkate alınması gereken oluşumlardır (ukurayır, 2000: 215).

1.3. YEREL YÖNETİMLER VE SİYASET

Yerel yönetimler, belirli bir bölgede yaşayan yerel halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamak için belirli kamu hizmetlerini düzenleme ve yönetme yetkisi ve sorumluluğu ile donatılan, kamu tüzel kişiliğine sahip, karar organları seçimle işbaşına gelen ve kendilerine idari ve mali özerklik tanınan kuruluşlardır (Arıkboğa, Oktay, Yılmaz, 2007: 6). Yerel yönetimler, yerel halkın kendi hayatlarına yön verme konusundaki katılımına, siyasal katılımına zemin hazırlayarak eşitliğin gelişmesine katkıda bulunur. Bu katılım ile yerel yönetimler, halka en uygun hizmeti sunma fırsatını elde ederler (Parlak ve kmen, 2008: 19).

Yerel yönetimlerin merkezi yönetime göre belli üstünlükleri vardır. Bu zellikler yerel yönetimlerin varlık nedenleridir. Bu stnlkler; (Alkan, 2003: 34)

- Yerel yönetimlerin halkın talep ve dileklerinin yönetsel düzeye yansıtılmasında daha elverişli olmaları
- Bazı hizmetlerin ancak yerel düzeyde sunulabilmeleri

- Hizmetlerin yerinden sunulmasının hız, kolaylık ve etkinlik sağlaması
- Yerel yönetimlerin halkın sorunlarının çözümünde daha etkin çözüm yolları üretebilmeleridir.

Yerel yönetimler yönetsel oldukları kadar birer siyasal birimdir. Bu nedenle yerel yönetimler ile siyaset kavramı arasında yakın bir ilişkiden söz etmek mümkündür. Yerel halk, ortak ihtiyaçlarını, sorunlarını giderme, çözüm yolları bulma, denetleme, yönetme gibi işleri kendi adlarına yerine getirmeleri için temsilciler seçmekte, temsili demokrasi mekanizması içinde bu yetki ve sorumluluğu kendilerine hesap vermesi için yerel yönetimlere bırakmaktadır. Yerel yönetimlere tanınan bu özerklik, yerel yönetimleri merkezi yönetime karşı koruma amaçlıdır (Arıkboğa, Oktay, Yılmaz, 2007: 7).

Yerel siyaset, daha çok merkezi yönetim tarafından belirlenen politikalardan ve ulusal siyasal ortamdan etkilenmekte ve yerel konularla ilgili olarak üretilen politikalar da bu etkiler altında şekillenmektedir. Yerel yönetimleri ve özelde büyük kent belediyelerini politika üretme, karar alma ve bu kararları uygulama süreçlerinde etkileyen çevresel faktörler oldukça çeşitlidir. Bu faktörlerin nelerden oluştuğunun belirlenmesi, büyük kent belediye yönetimlerinin yerel demokrasi ilkelerinden sapma derecelerini ve sapma nedenlerini ortaya koyması bakımından büyük yarar sağlayacaktır. Örneğin bir beldenin yol ya da içme suyu sorunu gibi temel bir gereksiniminin karşılanmaması, yerelin merkezden uzaklaşmasına yol açabilmektedir.

Siyasal iktidarı ele geçirme çabası içinde olan siyasal partiler her konuda olduğu gibi kentleşme, kent yönetimi ve belediyecilik konularında da çeşitli görüşler üretmek zorundadır. Kentleşme, yerleşme, belediyecilikle ilgili görüşleri seçmenin beğenisine sunan siyasal partiler, yerel seçmenin siyasal desteğini almaya çalışmaktadır. Yerel yönetimlerde iktidarı elde ettiklerinde, yerel politikaları kendi siyasal görüşleri doğrultusunda belirlemektedir (Keleş, 1999: 319).

1.4.YEREL DÜZEYDE SİYASAL KATILIM

Siyasal katılımın pek çok yazar tarafından farklı tanımları yapılsa da, katılma olgusu daha çok bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Siyasal katılma, oy verme davranışından, siyasal sistemi etkilemeye, vakıf, dernek üyelerine kadar, pek çok davranışı kapsayan bir tanımdır (Görmez, 1997: 35). Siyasal katılım, gerek yerel gerekse genel siyasal etkinliklerle yurttaşların değişik biçimlerde hükümet ve siyasal iktidarlar üzerinde bir baskı oluşturarak doğrudan siyasal sürece katılarak etki yaratmaya çalışmaları olarak tanımlanabilir (Güldiken, 1996: 31).

Katılım, yerel siyaset için yaşamsal önem taşımaktadır. Katılımın kurumsallaşması ve katılım yollarının halka açılması, güçlü yerel yönetim ve güçlü demokrasinin gereklerindendir. Yurttaşın katılım için eğitilmesi ve yönetsel etkinliklerle ilgili her türlü bilgiye ulaşabilmesi de böyle bir ortamın oluşmasını sağlayacaktır. Halkın karar süreçlerine katılması, güven duygularının gelişmesini sağlamakta, halk ile yönetim arasındaki kopukluğu gidermektedir.

Yerel siyasete ulusal siyasetin etkisi kaçınılmazdır. Yerel özerklik, merkezin gereksiz müdahalelerinin önlenmesi için, liberal demokrasi savunucuları tarafından vazgeçilmez bir değer olarak görülmektedir (Çukurçayır, 2000a: 109). Yerel özerkliğin derecesi ne olursa olsun, yerel siyaseti yönetenlerin kimler olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Yerel siyasette ekonomik ya da siyasal olarak güçlü olan kesimler ve bu kesimler arasındaki ilişkiler oldukça etkindirler. Bu bağlamda yerel siyaseti kimin yönettiği önemlidir (Varol, 1989: 19).

Güçlü demokrasi ve sivil kültürün yaşama ve güçlenme alanı olarak yerel siyaset, eleştirel bir kamuoyu, itirazlar ve protestolar, kendi kendine yardım ve doğrudan katılım gibi yöntemlerle yerel ve ulusal demokrasiye katkıda bulunabilir. Halkın siyasal ve yönetsel kurumlardan uzak durması, katılma kültürünün önündeki en önemli engellerden birisidir. Bu davranışta,

geleneksel siyasal ve yönetsel alışkanlıkların etkisi büyüktür. Çünkü, gerek Osmanlı İmparatorluğu döneminde gerekse Cumhuriyet döneminde her şeyi devletten bekleyen, bütün sorunları devletin çözeceğine inanan ve kamu kurumlarından ürken bir yurttaş kimliği öne çıkmıştır. Yerel kamu politikalarının belirlenmesi sürecine yerel halkın doğrudan katılımını sağlamak için, gündemin belirlenmesinde belediye başkanı ve meclis üyelerinin yanı sıra, yerel halka ve mahalle muhtarlarına da gündemle ilgili önerilerde bulunma hakkının tanınması ve bu hususu kolaylaştırıcı yapılanmaya gidilmesinde de yarar görülmektedir.

Çağdaş siyasal sistemlerde, temsili demokrasi yurttaş odaklı bir siyasal sistemin oluşması için yeterli görülmektedir. Demokrasi, temsili olmaktan öte bir anlam kazanmakta ve doğrudan demokrasi doğrultusunda bir kayma göstermekte; oy, temsil ve seçim gibi demokrasinin geleneksel öğelerine dayanan bir sistem, artık “eksikli demokrasi” olarak görülmektedir (Kahraman, Keyman, Sarıbay, 1999: 18). Temsile dayanan demokrasinin boşluklarının giderilmesi, halkın kendine en yakın siyasal alanda, kararların oluşumuna ve çevresinin biçimlenmesine katkıda bulunmasına sıkı sıkıya bağlıdır. Halka en yakın siyasal alan, halkın günlük yaşamını sürdürdüğü, her türlü siyasal, kültürel, sosyal ve ekonomik deneyimlerini gerçekleştirdiği yerel alanlardır. Dolayısıyla halk, demokrasiyi kendisine en yakın yönetsel birimlerle etkileşime geçerek, demokrasiyi bir yaşam biçimi haline dönüştürebilir. İletişim olanaklarında yaşanan gelişmeler, bilginin bireye daha yoğun ulaşabilmesi bireyin siyasal ve yönetsel alana ilgisini arttırmaktadır. Yerel düzeyde yurttaşın siyaset aktörleriyle yüz yüze etkileşiminin daha kolay ve yaygın olması, yerel sorunların toplumun çoğu için aynı anlamı taşıması, yerel siyaset açısından katılımcı bir yapılanmayı kolaylaştırıcı etkenlerdir. Ancak merkezi eğilimlerin güçlü olması yerel halkın yolunu tıkayabilmektedir.

Hemşehrilik, siyasette himayecilik, sivil toplum kuruluşları kentsel siyasette etkili olan faktörlerdendir (Güneş ve Yükselen, 2004: 61). Kentlerde yerel siyaseti etkileyen faktörlerden biri olan hemşehrilik bilinci, önceden

planlanmamış, geçici karşılaşmalarda veya kişilerarası iletişimin başlangıcında daha önceden birbirlerini tanımayan kişilerce “nerelisin?” sorusuna verilen cevaba göre karşıdakini sınıflandırmak için kullanılan bir kavramdır. Yerel siyasette hemşehrilik ön planda tutularak, hemşehri olan kişilere yönelik yapılan ayrımcılık, kişilerin siyasetten uzak durmalarına neden olmaktadır.

Sivil toplum kuruluşları ise kentsel siyaseti etkilemede diğer faktörlere göre daha güçsüz konumdadır. Kadınların örgütlenme düzeylerinin düşük olması, herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olamayan kadınların da üyeliği düşünmüyor olmaları sivil toplum kuruluşlarının etkinliğini azaltmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarında kadınların etkinliği de arttırılmalıdır.

Siyasal yaşama katılımın ilk basamağı kabul edilebilecek yerel yönetimlerde kadınların temsilinin de sınırlı olduğu görülmektedir. Seçilmişlerin, yasal karar alıcı duruma gelmesi, temsil ve katılım konuları ile yakından ilişkili olup, yerel siyasetin temelini oluşturmaktadır.

1.5. TÜRKİYE’DE KADININ KONUMU VE SİYASAL KATILIMININ TARİHSEL GELİŞİMİ

Türk toplumunda kadının tarihsel süreç içinde konumu ve yaşadığı değişimleri incelemek Türk kadınının toplumsal konumunun siyasal yaşamını ne yönde etkilediğini de gözler önüne serecektir.

İslamiyetten önce Türk toplumlarında kadın Önasya’daki kadınlardan daha ileri düzeyde bir toplumsal konuma sahipti (Arat, 1986: 28-29). İslamiyetten önce Türk toplumlarında kadın, erkeğin tamamlayıcısı olarak görülmüştür. Türk Halk ilimi açısından son derece değerli belge olarak kabul edilen Dede Korkut kitabında da, kadının erkeği tamamlayan saygıdeğer kişiliğinden söz edilmektedir (Göksel, 1993: 106).

Hunlar, Göktürkler, Uygurlar ve Oğuzlar'da hükümdar eşleri de hakanlar gibi soylu bir boydan seçilirlerdi. Kağanların yanında kendilerine daha sonra hatun ünvanı verilmek suretiyle her konuda söz sahihi idiler. 7. ve 8.yy larda Orta Asya Türk ülkelerinin çoğu kadın hükümdarlarla yönetilmekteydi. 8. yy Orhun Kitabeleri'nde de Türk kadınından saygı ile bahsedilmekte, Oğuz prenseslerinin sosyal ve siyasi alandaki çalışmalarına değinilmektedir (Doğramacı, 1992: 3).

Kadınların bu itibarları, Türkler Müslüman olduktan sonra da devam etmiştir. Karahanlılar, Harzemşahlar ve Selçuklular tarihinde de bunun örnekleri görülmektedir. Değişik kaynaklarda Anadolu'nun İslamlaştırılmasında kadınlar tarafından kurulan Anadolu Bacıları (Bacıyanı Rum) zümresinin önemli rol oynadığı ifade edilmiştir.

Türkiye'de kadın hareketinin ilk öncülüğünü ise Osmanlı Devlet ricali ve aydın kesim ailelerine mensup kadınlar yapmışlardır (Özen, 1990: 14). Osmanlı Devleti'nin hukuk ve eğitim alanında yaptığı dönüşümler kadının ev mekanının dışına çıkmasını sağlamış, siyasallaşmasını ve örgütlenmesini de teşvik etmiştir (Çaha, 1996: 10). Kız rüştiyelerinin ve kız öğretmen okullarının açılması, Kanuni Esasi'nin kabulüyle kız ve erkekler için ilköğretimin zorunlu olması, kız çocuklarının eğitimi alanında yaşanan gelişmeler kadınların siyasi yaşamda da konumlarını değiştirmeleri için bir fırsat ortamı yaratmıştı.

Tanzimatla kadınlara tanınan bazı haklar örneğin, kız evlatların babalarından kalan topraklar üzerinde erkek kardeşler gibi veraset hakkına sahip olmaları (Tekeli, 1982: 195-196) eğitim kurumlarına kız öğrencilerin de alınmaya başlanması yapılan önemli değişikliklerdir. Tanzimat döneminde özellikle eğitim ve kültür alanında yaşanan gelişmeler, kadınların gerek meslek hayatlarında gerekse toplumda daha etkin olmalarını sağlayarak, kadınların siyasal haklarını kazanmalarında etkili olmuştur. Tanzimat döneminde eğitim alanında yaşanan gelişmelerin yanı sıra çeşitli gazete, dergi gibi yayınlar yayınlanmaya başlamıştır. Tanzimat'tan sonra yazar, şair, aydın bazı kadınlar yetişmiştir. Gelişmekte olan feminist akım, genç Osmanlı ve Jön Türk çevrelerinde de taraftar bulmuş, kadınların durumu, dönemlerin ünlü düşünürlerinin kalemlerinde sayısız roman, piyes, şiir ve felsefi yazılara

konu olmuştur (Doğramacı, 1982: 86). Özellikle II. Meşrutiyet'in ilanından sonra kadın dergilerinin sayısında artış olmuştur. Bu dergilerde Osmanlı kadını hakkında pek çok bilgi yer almaktadır. Kadın dergilerinde, toplumun çeşitli kesimlerinden gelen kadınlar, hem kendilerini birey olarak ifade etme hem de değişmesini istedikleri konuları açıklama fırsatı bulmuşlardır. Kadınlar böylelikle ikincil konumda olmak istemediklerini ifade etmişlerdir. (Gökçimen, 2008: 9) Kadınlar, basın yoluyla gerek kendilerini gerekse Batılı kadınları tanıma olanağı bulmuşlardır. Yapılan yasal ve kurumsal gelişmeler, hiç değilse İstanbul gibi büyük kentlerde, kadınların evin dışına çıkmalarına imkan tanınmıştır.

Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası olan Kanuni Esasi'de ise kadın-erkek tüm Osmanlı nüfusu için ilkökul eğitiminin zorunlu olması kadınların da erkeklerle eşit haklara sahip olmaları gerektiğini gösteren güzel bir örnektir. II. Meşrutiyet döneminde Osmanlı devletinin de 1. Dünya savaşıyla katılmasıyla askere giden erkeklerden arta kalan memurluklar kadınlar tarafından doldurulmaya çalışılmış, böylelikle çalışan kadın sayısında artışlar yaşanmıştır.

II. Meşrutiyetin ilanından sonra kadınların çeşitli sorunlarının çözümüne yardımcı olmak için eğitim, kültür alanında ilerlemeler, cinsiyet ayrımcılığıyla mücadeleler ve daha sonra siyasi amaçlı dernekler, birlikler kurulmaya başlanmıştır. Türkiye'de kurulan ilk kadın dernekleri kadın-erkek eşitliğine ve oy hakkı istemine dayanmaktadır. Kadınlar kurdukları derneklerle siyasal yaşama destek verseler de, önceleri parlamento ve partilerde yer almayı tercih etmemişlerdir. Kadınlar dünya tarihinde de ülkemizde de dernekler, vakıflar kurarak karar mekanizmalarının içinde yer almaya çalışmışlardır.

Cumhuriyetin kurulması ile kadın haklarında değişimler gözlenmiştir. 1923 yılında Kadınlar Halk Fırkası adıyla Nezihe Muhittin önderliğinde kurulan partinin kabul görmemesi üzerine parti 1924 yılında Türk Kadınlar Birliği adı altında dernek haline getirilmiştir (Toprak, 1994: 7). 1926 yılında

kabul edilen Medeni Kanun ile çok kadınla evlilik yasaklanmış, eşit mülk, miras hakkı, kadın ve erkek eşit olarak boşanma hakkını elde etmiştir. 1930 yılında oy kullanma ve 1933 yılında ihtiyar heyeti ve muhtarın seçiminde kadınlara da seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır. En önemli gelişme de 4 Aralık 1934 yılında yasama seçimlerinde genel oy hakkının tanınmasıdır. Şirin Tekeli'ye göre kadınlara bu hak fiilen kullanılmak için değil, demokrasiyi simgelemesi için verilmiştir, bu nedenle de bir defada değil, aşamalı olarak verilmiştir (Tekeli, 1982: 215). Şirin Tekeli'nin 1935 meclisine giren kadın temsilciler grubuna yönelttiği "sizce kadınların seçme ve seçilme haklarının tanınmasındaki asıl neden neydi?" sorusuna verilen cevaplardan en hakim olanı bu hakkın Atatürk sayesinde kazanıldığı görüşüdür. Kadınların meclise girebilmelerinin Mustafa Kemal Atatürk'ün seçimiyle olduğunu ve ilk kadın milletvekillerinin meclise girebilmek için özel bir çaba ve isteklerinin olmadığını da ifade etmektedir.

Osmanlı döneminde başlayan kadınların değişim ve dönüşüm hikayesi Cumhuriyetin kurulması ile birlikte devam etmiştir. Kadınlara verilen eğitim öğretim hakkı, kadınların çeşitli meslek alanlarında var olmasını sağlamış dolayısıyla onları sosyal hayatta görünür kılmıştır. Cumhuriyet Türkiye'sinde de ataerkil bir yapılanmanın bulunduğu söyleyebiliriz. Kadınların sosyal, iktisadi ve siyasal alanda var olması istenmiş ancak kadınlık ve özellikle annelik görevlerini ihmal etmemesi de ayrıca vurgulanmıştır. Bu vurgunun Atatürk'ün 1923 yılında Türk kadını için söylediği şu sözlerde ifadesini bulduğunu söyleyebiliriz. Türk kadınının toplumumuz, milletimiz için ne kadar önemli olduğunu her seferinde vurgulayan Atatürk, 1923 yılında Türk kadını için şu sözleri söylemiştir:

"Kadınlarımızın her millette olduğu gibi, bizim milletimiz için de ne kadar yüksek ehemmiyeti olduğunu söylemeye lüzum yoktur. Bizim milletimizde kadın, eskiden bu ehemmiyeti, hakikaten en yüksek derecede kazanmıştır, büyük atalarımız ve onların anaları, tarihin olayların tanıklığıyla sabittir ki, cidden yüksek faziletler göstermişlerdir. Burada birçok noktalardan

sayabileceğimiz o faziletlerin en büyüğü ve en ehemmiyetlisi kıymetli evlatlar yetiştirmeleriydi. Hakikaten Türk milletinin bütün cihanda yalnız Asya’da değil Avrupa’da dahi büyük ezici kudret göstermiş olması, çok parlak hareketler yapmış bulunması hep öyle kıymetli anaların faziletli evlatlar yetiştirmesi ve daha beşikten çocuklarının ruhuna mertlik ve fazilet telkin eylemesi sayesinde idi. Şunu söylemek istiyorum ki, kadınlarımızın umumi vazifelerde üzerlerine düşen hisselerden başka kendileri için en ehemmiyetli, en hayırlı, en faziletli bir vazifeleri de iyi anne olmaktır. Zaman ilerledikçe, ilim geliştikçe, medeniyet dev adımlarıyla yürüdükçe hayatın bugünkü gereklerine göre evlat yetiştirmenin güçlüklerini biliyoruz. Anaların, bugünkü evlatlarına vereceği terbiye eski devirlerdeki gibi basit değildir. Bugünün anaları için gerekli özellikler taşıyan evlat yetiştirmek, evlatlarını bugünkü hayat için faal bir uzuv haline koymak, pek çok yüksek özelliği şahıslarında taşımalarına bağlıdır. Bu sebeple kadınlarımız erkeklerden daha çok aydın, daha çok feyizli, daha fazla bilgili olmaya mecburdurlar. Eğer hakikaten milletin anası olmak istiyorlarsa böyle olmalıdırlar” (Unan, 1959:151-152).

Tekeli’nin belirttiği gibi 1969-1977 dönemini kapsayan iki dönemde İstanbul Belediye Meclisi’nde kadınların temsil oranı sırasıyla % 7.7 ve % 9.8 olmuştur (Tekeli, 1982: 285). Ayrıca belediye meclislerine giren kadınların lise ve enstitü bitirmiş ev kadınları olduğu görülmektedir. Tekeli’ye göre belediye meclisindeki kadınların millet meclisindeki kadınlara göre daha fazla olmasının nedeni belediye meclislerinin kadınlar için daha kolay erişilebilir bir organ olmasıdır (Tekeli, 1982: 290).

1950’li yıllardan başlayarak, kadınlar siyasi partilerde görünmez olurken, kadın derneklerinin sayısında artış gözlenmektedir. 1980’li yıllarda ise siyasi partilerde kadın komisyonları bile kaldırılmıştır (Bele, 2001:132). Ancak kadınlar karar mekanizmalarında en çok dışlandıkları zamanlarda dernekler, kurumlar, vakıflar kurarak sosyal olayların dışında kalmamaya çalışmışlardır. 1980 sonrası dönemde yerel siyasette kadınların temsiline bakıldığında umut verici gelişmelerin yaşandığı söylenebilir. Ancak yine de,

yerel yönetimler, kadın örgütlerinin yerel siyasetin bir öznesi ya da birlikte çalışacak ortak olarak görmek yerine, gönüllü işlerde emeğinden yararlanılacak hayırseverler gibi algılama eğilimindedirler (TÜSİAD-KAGİDER, 2008: 239).

1990'lı yıllardan başlayıp, günümüze kadar gelen döneme bakıldığında, siyasi partilerin ulusal siyasette kadınların temsili ve aktif siyasete katılımı hususunda daha duyarlı oldukları görülmektedir. Bununla birlikte partilere getirilen kadın kotaları, kadın kollarının faaliyetleri, bazı alanlarda uygulanan pozitif ayrımcılık kadınlar lehine görülen iyileştirmeler olarak değerlendirilse bile, nihayetinde seçim sonuçlarına bakıldığında kadınların yerel siyasette ulusal siyasete nazaran daha az etkin oldukları görülmektedir.

1.6. YEREL SİYASET VE KADINLARIN KATILIMI

Türkiye'de yerel yönetimlerin doğuşu çok eskilere gitmemektedir. Tanzimat Dönemi'nde devlet adamları siyasal katılma, eşitlik, yerel demokrasi gibi amaçlarla yerel yönetimleri oluşturmamışlardır (Ortaylı, 1985: 20-21). Osmanlı İmparatorluğu dönemine bakıldığında gücünü korumak isteyen ve bu yüzden katı bir tutum içinde olan merkez vardır. Daha sonra Meşrutiyetin ilanı ve cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte katı merkeziyetçi anlayış yeni bir boyuta taşınmıştır. Türkiye'de yerel siyaset, merkezin kararlarına yakından bağımlı bir biçimde, merkez üzerinden işleyen bir etkileşim alanı olarak şekillenmiştir.

Türkiye'de yerel siyaset sürecinde tarımsal ya da ticari zenginliğe dayalı aileler arasından öne çıkan bazı gruplar siyasette belirleyici rol oynamaktadırlar. Özellikle küçük şehirler, ilçe ve kasabalarda bu aileler siyasal parti örgütlerinde ve yerel yönetsel görevlerde söz sahibidir. Bu aileler Cumhuriyet'ten sonra etkilerini yitirmeye başlamış, diğer gruplar bunların yerlerini almaya başlamıştır. Bazen tarımsal güce dayalı ailelerin yerini ticari

gruplar ve esnaflar almış, bazen tarımsal güce dayalı hakim aileler değişim göstererek konumlarını sürdürebilmişlerdir. Süreç içerisinde aileler arasındaki rekabet, siyasal partilerin yerel düzeyde örgütlenme biçimini, partilerin seçimlerdeki başarısını yakından etkilemiştir.

Kırda olsun kentte olsun, belirli kamu hizmetlerini sunma sorumluluğuna sahip olan yönetimler, sadece bir takım hizmetleri sunan kuruluşlar değildir, aynı zamanda bu hizmetleri belli yerel, toplumsal, siyasal önceliklere göre sunan kuruluşlardır (Arıkboğa, Oktay, Yılmaz, 2007: 14).

Yerel siyasetin değişimi konusunda etkili olan dışsal faktörlerin başında; sanayileşmenin bölgesel bir göç dalgası yaratması gelmektedir. Sanayileşme, yeni grupların yerel siyaset sürecine girmesini kolaylaştırmaktadır. Göçle birlikte yerel siyasette statüye dayalı farklılaşma öne çıkmaktadır. Göç alan bölgelerde hem göç edenlerin kendi aralarında hem de göç edenlerle yerliler arasındaki etkileşimler yerel siyaset sürecini etkilemektedir. Göç edenlerde dayanışma, memleket desteği hemşehrilik ilişkisini doğurmaktadır. Göçler, hakim ailelerin partilerle geliştirdikleri ilişkileri bozmaktadır. Konut ve iş piyasası yerel siyasette etkileşim ilişkisinin başlıca belirleyici faktörüdür (Alkan ve Taş, 2007: 163). Hemşehrilik, akrabalık ilişkisi göç edenlerin kente tutunmalarında ön plandadır. Kente ilk gelenler, korumacı ilişkileri ilk kuranlar yerel siyasette daha avantajlı bir konum edinmektedirler.

Yerel yönetimler bir hizmet alanı olmaktan öte, daha çok rantın paylaşıldığı bir alan olarak görülmektedir. Böyle bir anlayış da kadınları bu rant alanının dışına itmektedir. Ayrıca tek sıkıntı temsil alanında olmayıp, kadınları aktif hale getirmek için yeteri kadar çaba sarf edilmediği de gözlenmektedir. Belkıs Kümbetoğlu ise yerel yönetimleri ve kentsel gelişmeyi daha etkin kılmanın, kent politikaları ve planlamasına taşınacak toplumsal cinsiyet perspektifi ile olacağından bahsetmektedir (Kümbetoğlu, 2001: 277). Temsil hiyerarşisi, ulusalla yerel arasında olduğu gibi yerel yönetimlerin kendi

içinde de vardır ve kadınlar hem ulusal- yerel hiyerarşisinde hem de yerel yöneticiler hiyerarşisinde alt sıralarda yer almaktadır (Çitçi, 1989: 230).

3 Nisan 2003'te KA.DER Ankara Şubesi'nin düzenlediği bir toplantıda yerel yönetimler hakkında bilinmeyen konuların kadınların temsiline ne denli etkide bulunduğu gözler önüne serilmiştir. Toplantıda konuşan bir kadın şu cümleleri sarf etmiştir (Alkan, 2005: 90).

“İçinde yaşadığımız şehrin, mahallenin muhtarından tutun da belediye başkanına kadar, onların işlevleri konusu ancak ihtiyaç duyduğumuz alanlarda aklımıza gelir. Muhtar deyince benim aklıma ikamet kağıdı gelir. Onun dışında muhtarın görev alanı nedir, resmen bilmiyorum. Yani bu şimdi benim kendimle ilgili bir cahillik olabilir ama, belediye meclis üyesi nedir? Haftada kaç gün toplanır? Nelere karar verir? Belediye başkanı üzerindeki yaptırımı nedir? İl genel meclisi nedir? Böyle yaygın bilmeme alanı olduğu için, kadınlar bilmedikleri şeye talip olmuyorlar tabii. Ben muhtar olmaya korkuyorum, aza oluyorum. İnsan bildiğinden korkmaz, bilmediği şeyden korkar. Halbuki muhtarlığın alanını bilmiş olsa ya da bilgilendirilmiş olsa....”

Bu sözlerden de anlaşılacağı gibi, kadınlar kentsel siyaset alanında bilgisiz konumdadırlar. Kadınların temel sorunlarının ancak merkezi düzeyde geliştirilecek politikalar ve yasal düzenlemelerle çözülebileceği görüşü yerelin merkeze oranla gözardı edilmesine neden olmuştur. Kadınların siyasete katılımını arttırmak amacıyla 1997 yılında kurulan KA.DER' in öncelikli hedefi yapılacak olan ilk genel seçimlerde kadın milletvekili oranını % 10'a yükseltmektir (Bora, 2002:115). Ulusal siyaset öncelikli olsa da desteklenen adaylar arasında yerel siyasete yönelenler de vardı. İlk başta yerel siyaset için kapsamlı politikalar üretmeyen KA.DER, ilerleyen süreçte yerel siyasete ilişkin politikalar üretmeye başlamıştır. Özellikle 2004 yerel seçimleri için kapsamlı bir çalışma içine giren KA.DER, kadınların yerel siyasette yeteri kadar temsil edilmemesi üzerinde durmuş ve yerel siyasetin ulusal siyaset kadar önemli olduğunu vurgulamıştır.

Kadın Adayları Destekleme ve Eğitme Derneği KA.DER, Kadın Sorunları Çözüm Arayışı Kurultayı'nda , siyasetteki anlayışların değişmesi için bazı önlemler ortaya koymuştur (KA.DER, 2004: 15).

- Kadınların siyasete etkin katılımları için etkili bir kamuoyu kampanyasının örgütlenmesi

- Kadınların adaylığa teşvik edilmesi

- Sivil toplum kuruluşlarının, akademisyenlerin, medyanın desteklediği güçlü bir kadın hareketinin ortaya çıkarılması

- Kadınla erkeğin işleri, ebeveynliğe ilişkin sorumlulukları paylaşmalarının kadının toplumsal yaşama katılımını arttıracaklarını kabul etmek ve bunun gerçekteşmesi için her türlü önlemi almak

Siyasi partilerin parti tüzüklerinde kadınların lehine düzenlemelerin yapılması, kadın kollarının sosyal faaliyet için değil, kadınların siyasete katılımını sağlamak gibi farklı önlemlerden bahsedilmiştir. Türkiye'de yerel yönetimlerin karar organlarında erkek üstünlüğüne dayanan yapı, yerel siyasette egemen grupların büyük ölçüde imar, arsa, kentsel altyapı gibi sorunlarla uğraşan ticaret, müteahhitlik gibi rant elde etmek isteyen çevrelerin etkisinde olmasıyla yakından ilgilidir. Kent planlamasından, ulaşım hatlarının belirlenmesine, sokakların aydınlatılmasından, çocuk oyun alanlarına kadar çeşitli hizmetlerden doğrudan etkilenen kadınların bu kararların oluşturulması sürecinde de aktif olarak yer alması, hizmetlerin etkinliği ve verimliliği açısından son derece önem taşımaktadır. Yerel siyaset organlarına sečilten kadınlar da rantın paylaşıldığı imar, kent düzeni, onarım gibi alanların aksine daha çok sosyal yardım, eğitim gibi alanlarda görev alabilmektedirler. Bu da cinsiyet ayrımının yerel siyaset alanında da etkisini gösterdiğinin bir kanıtı olarak gösterilebilir.

Kadınların yerel siyasete katılması ile yerel siyasetin öncelikleri ve yapısı değişmektedir. Kararlara kadınların katılmasıyla yerel yönetimlerin

kadın sorunlarına daha çok yöneldiği görülmektedir. Örneğin çocuk bakımı, sosyal yardım hizmetleri, eğitim, oyun parkları gibi genel olarak kadınların üstlendiği hizmetler ön plana çıkmaktadır.

Türkiye’de kurulan kadın derneklerinin de yerel siyasete önem verdikleri bir gerçektir. Uluslararası kadın hareketince geliştirilip BM’nin uluslararası hedefleri arasına da girmiş ve resmi kabul görmüş bulunan asgari % 30’luk asgari temsil eşiğine ulaşılmadan kadınların hemcinslerinin sorunlarını, ihtiyaçlarını temsil etmeleri pek olanaklı görülmemektedir (Üşür, 2000:209).

Heidi Wedel’e göre, yerel politikaya katılım kadın güçlenmesinin çeşitli biçimlerini de beraberinde getirmektedir. Bunlar;

- Etkinliklerin başarıya ulaşması, kadınların kendilerine güven duymalarını sağlamakta ve kadınlar durumlarını değiştirme olanaklarını görmektedirler. (...)
- Yerel etkinlikler, kadınlar arasında yeni yerel liderlerin doğmasını sağlamakta ve siyasal görevler için adaylıkları gündeme gelmektedir.(...)
- Yerel etkinlikler mahalle içinde ve dışında yeni bağlantılar kurarak, dışarıya açılmalarını sağlamaktadır (Wedel, 2001: 232-233).

1.7.TÜRKİYE’DE KADINLARIN YEREL YÖNETİMLERDE TEMSİLİ

Yeryüzü genelinde yerel düzeyin kadınların temsili açısından daha üstün oluşunu açıklamada değişik tezler vardır. Bunların başında makamın iktidarının daha az olduğu yerlerde sayılar yükselir önermesi gelmektedir (Philips, 1995: 83). Türkiye, dünyada kadınların yerel yönetimlerde temsiline en düşük olduğu ülkelerden biridir. Türkiye’de kadınların yerel siyasete katılma özellikleri dünya geneline ters bir eğilim göstermektedir. Dünyanın birçok ülkesinde kadınlar ulusal siyasette ciddi bir temsil düzeyine

ulaşamaları bile, yerel siyasal kararlara katılımı daha başarılı olabilmektedirler. Türkiye’de ise bunun aksi bir durum vardır (KAGİDER, 2008: 235).

Fransa’da 1900-1950 arasında belediye yönetimlerinde görev almak isteyen kadınlar “evi temizledikleri gibi kenti de temizleyebilecekleri” sloganıyla yola çıkmışlardı. Türkiye’de de 1930 belediye seçimlerinde İstanbul Şehir Meclisi üyeliğini kazanan Latife Bekir’in “belediyecilik her şeyden önce büyütölmüş bir ev idaresi demektir ” yorumu geleneksel toplumsal cinsiyet rolleriyle yerel yönetime katılım arasında kurulan bağlantıyı göstermektedir (Alkan, 2005: 88).

Türkiye’de kadınların siyasal yaşama katılımının ilk basamağı kabul edilen yerel yönetimlerde temsil oldukça sınırlı olduğı, belediye başkanlıkları, belediye meclisi ve il genel meclis üyeliklerinde kadınların oranlarının parlamentodaki oranlardan çok daha düşük seviyelerde olduğı görölmektedir. Yapılan son iki yerel seçimde kadın oranları aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. 28 Mart 2004 Yerel Seçimleri ¹

	Erkek	Kadın	TOPLAM
Belediye başkanı sayısı	3207	18	3225
Belediye meclis üye sayısı	33660	817	34477
İl genel meclis üye sayısı	3151	57	3208
TOPLAM	40018	892	40910

28 Mart 2004 seçimleri kadınların temsilinin oldukça yetersiz olduğunu göstermektedir. Yerel meclislerin cinsiyet bileşimine bakıldığında, kadınların

¹ http://www.ka-der.org.tr/tr/down/2010_KADIN_ISTATISTIKLERI.pdf

ulusal temsilden de düşük bir oranda yer aldığı görülmektedir. Seçim sonuçlarına bakıldığında 3225 belediye başkanının sadece 18'i kadinken, 34477 belediye meclisi üyesinin 817'si kadındır. 3208 il genel meclisinin ise sadece 57'si kadın üyedir.

Tablo 2. 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri ²

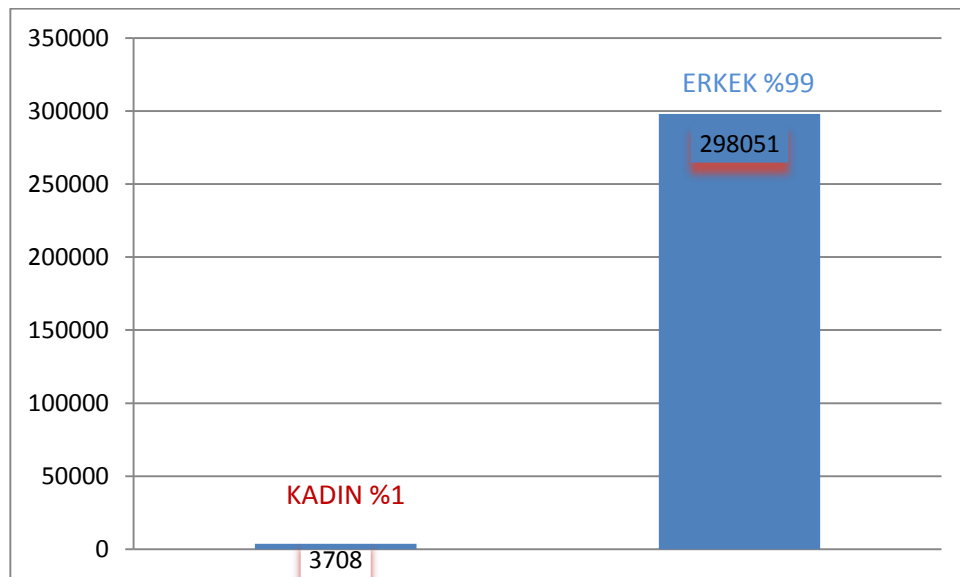
	Erkek	Kadın	TOPLAM
Belediye başkan sayısı	2922	26	2948
Belediye meclis üye sayısı	30450	1340	31790
İl genel meclis üye sayısı	3269	110	3379
Köy muhtar sayısı	34210	65	34275
Köy ihtiyar meclis üye sayısı	137848	329	138177
Mahalle muhtar sayısı	18178	429	18607
Mahalle ihtiyar heyeti üyesi sayısı	71174	1409	72583
TOPLAM	298051	3708	301759

29 Mart 2009 yerel seçimlerine baktığımızda da kadın temsilci sayısının ne kadar az olduğu görülmektedir. 2948 belediye başkanının 26'sı, 31790 belediye meclis üyesinin 1340'ı, 3379 il genel meclis üye sayısının 110'u, 34275 köy muhtarının 65'i, 138177 köy ihtiyar meclis üye sayısının 329'u, 18607 mahalle muhtarının 429'u, 72583 mahalle ihtiyar heyeti

² http://www.ka-der.org.tr/tr/down/2010_KADIN_ISTATISTIKLERI.pdf

üyesinin yalnızca 1409' u kadındır. 2009 yerel seçim sonuçları siyasette de erkek egemen bir yapının bulunduğunu göstermektedir.

29 Mart 2009 yerel seçimlerinde sadece iki ilin belediye başkanlığına kadınlar seçilmiştir. Aydın Belediyesi'ne seçilen Özlem Cercioğlu ve Tunceli Belediye Başkanlığı'na seçilen Edibe Şahin seçilen iki kadın belediye başkanıdır. Seçimlerde 26 kadın belediye başkanından 2'si il belediye başkanı, 17'si ilçe belediye başkanı, 7'si ise belde belediye başkanıdır. Bu oranlar yerel seçimlerde kadın temsilcilerin oranının ne kadar az olduğunu göstermektedir.

Şekil 1. Yerel Yönetimlerde Seçilmişlerin Cinsiyete Göre Dağılımı³

³ http://www.migm.gov.tr/Dokumanlar/cinsiyetlerine_gore_secilmis_sayilari.pdf

Tablo 3. 2009 Yerel Seçimlerinde Partilerin Kadın Aday Sayıları⁴

Parti	Belediye Başkanlığında Kadın Aday Sayısı	Belediye Başkanlığında Toplam Aday Sayısı
MHP	37	2946
AKP	18	2946
CHP	46	1964
DTP	41	344
SP	39	2946
LDP	19	-
HÖP	1	24
ÖDP	3	39
EMEP	3	39
TKP	37	167

Partilerin belediye başkanlıkları için toplam aday sayılarına bakıldığında da kadın aday sayılarının azlığı dikkat çekmektedir.

1.8.YEREL SİYASET KADINLAR İÇİN NEDEN ÖNEMLİ?

Sosyo-ekonomik yönden, dini ve ideolojik yönden yaşanan farklılıklar kişilerin kente olan bakış açılarında farklılık yaratmaktadır. Ama asıl farklılık kadınlarla erkeklerin kente olan bakış açılarında görülmektedir.

1.8.1.Çalışma ve Ekonomik Refah

Yeryüzündeki yoksulların % 70'inin kadın olduğunu söyleyen Ayten Alkan bunun nedenlerini şöyle sıralamıştır (Alkan, 2003: 6):

- Kadınların üretim faktörlerine, sermayeye, mülkiyete, kredilere kolayca ulaşamamaları,
- Ekonomik ve politik karar mekanizmalarında fazla yer alamamaları,

⁴ http://www.ka-der.org.tr/tr/down/2010_KADIN_ISTATISTIKLERI.pdf

- Eğitim ve bilgi teknolojilerine ulaşamamaları,
- İş piyasasında erkeklerle rekabet edememeleri,
- Hamile kalıp, çocuk doğurmaları sonucu ailelerine, eş ve çocuklarına, aile büyüklerine bakmak zorunda kalmalarıdır.

Çalışma hayatına katılmayı başarabilen az sayıdaki kadın düşük ücrette ve zor koşullarda çalışmayı kabul etmek zorunda kalmaktadır. Kırsaldan kente yeni göç eden ailelerde daha sık görülen tutucu, baskıcı kadın çalışmaz görüşü, kadınların çalışma hayatına girmelerinde büyük engel oluşturmaktadır. Ayten Alkan'ın tespitine göre 1940'lı yılların sonlarından itibaren hızlanan kırdan kente göçle birlikte, tarım kesiminde ücretsiz aile işçisi olarak çalışan pek çok kadın büyük kentlere geldiğinde ev kadını olarak hayatına devam etmek zorunda kalmıştır (Alkan, 2003: 7). Ekonomik durumu bozuk olan ailelerde çoğu kocalar, eşlerinin ev dışında çalışmalarına ilk başta itiraz etseler bile, sonunda kabul etmek zorunda kalmışlardır (Erman,1998: 215). Ancak her şeyden önce kadınların dışarıda veya evde çalışması iç dinamiklere göre değil, dışsal ve çoğu kez ailevi nedenlere göre belirlenmektedir. Ailenin genel geçim durumu ya da diğer kaynaklardan gelirinin maruz kaldığı değişimler, çocukların varlığı ve bakacak kimse bulunmaması gibi dışsal etkenler, kadınların işe girme, iş alma ya da tam tersine işten çıkma, iş bırakma kararlarını doğrudan etkilemektedir (Hattatoğlu, 2001: 174). Pek çok kadının çocuk bakımının yetersiz ya da pahalı olması nedeniyle çalışamadıkları ya da bir süreliğine bıraktıkları saptanmıştır. Özellikle evlerine, çocuklarına yakın işleri tercih etmeleri de kadınların iş alanlarının daralması sonucunu doğurmaktadır. Evde üretim yapan çok sayıda kadının da güvencesiz çalıştıkları görülmektedir. Bu kadınlar hem düşük ücretle çalışmaya hem de her an işsiz kalma tehdidiyle karşı karşıyadırlar.

Ancak yaşam şartlarının her geçen gün daha da zorlaşması kadınların çalışma hayatına girme çabalarını arttırmıştır. Belediyelerin meslek edindirme kursları kadınları çalışma hayatına kazandırmak için faaliyetler

yapmaktadır. 2011 yılında Ankara Altındağ Belediye Başkanı Veysel Tiryaki, BM tarafından örnek gösterilen ve 35 bin kadının eğitim aldığı “Kadın Eğitim ve Kültür Merkezleri” projesini BM Kadının Statüsü Komisyonu’da tüm dünyaya tanıtmıştır. 5 yıldır yürütülen bu projeyle okuma- yazma, İngilizce, bilgisayar, el sanatları ve meslek edindirme kurslarıyla gecekondu kadınları hem çalışma hayatına kazandırmışlar hem de gecekondu kadınlara sıkışan kadınları kentli hale getirmişlerdir.

1.8.2.Temel Kentsel Hizmetlerin Yeterliliği

Kent sorununun gelişmiş kapitalist toplumlarda en önemli toplumsal ve siyasal sorunlardan birisi olduğunu söyleyen Castells, bu alanda ortaya çıkan hareketlerin, çevre, yaşam kalitesi, konut sorunu, kentsel ulaşım, kamu hizmetleri gibi konuları gündeme getirdiğini dile getirmiştir. Castells’e göre kent sorunu bütün toplumsal grupların temel sorunudur. Çünkü kent yaşam alanıdır ve bu alanda konut, eğitim, sağlık, kültür, ticaret, ulaşım gibi temel gereksinimler karşılanır ve bu karşılama/karşılamama sorunsalı bütün toplumsal grupları ilgilendirir (Castells,1997: 11-14).

Ancak kentte yerel düzeyde sunulan elektrik, su, yol gibi altyapı hizmetleri ile anaokulları, park ve bahçeler, yeşil alanlar, çöplerin toplanması, toplu taşımacılık gibi hizmetler yeterince karşılanmadığı zaman bu hizmetlerde ortaya çıkan boşluk daha çok kadınlar tarafından doldurulmaya çalışılmaktadır. Örneğin altyapısı yetersiz bir gecekondu mahallesinde yetersiz olan içme suyu sağlamak için su taşımak zorunda kalan, çamaşırlarını yıkamak için su kaynağına götüren, çocuk ve yaşlılar için gereken bakım hizmetinin olmaması durumunda bu hizmeti yerine getirmek zorunda kalan yine kadınlardır (Alkan, 2003: 10).

Yerel Gündem 21 de yerel yönetimlerin, işverenler ve öteki ilgili kuruluşlarca uygun ücretli bakımevi ve kreş kurulması, hane içi sorumlulukların kadınlarla erkekler arasında eşit bir temelde bölüşülmesi,

kadınlarla kız çocuklarının evdeki ve ev dışındaki ağır iş yükünün azaltılması gerektiği vurgulanırken, kadınlara yüklenen bu ağır sorumluluğun azaltılması amaçlanmıştır.

1.8.3.Kentsel Güvenlik

Kadınlar için güvenlik konusu erkeklere oranla çok daha önemlidir. Örneğin sokak lambası olmayan bir sokak kadınlar için ciddi bir sorun teşkil ederken erkekler için çok da önemli olmayabilir. Kentlerdeki yaşam kalitesini yükseltmek için, kadınlara yönelik sığınma evleri, rehabilitasyon merkezlerinin sayısı artırılmalıdır. Karanlık alt geçitler, yetersiz aydınlatmalar, kadın polis sayısının azlığı, kadınların trafikte yaşadığı problemler, kadınların kentsel güvenliğini tehlikeye sokan noktalardır. Özellikle daha küçük kentlerde toplum baskısından kaynaklanan geç vakitlerde sokaklarda kadınların rahatça dolaşamamasını önleyici politikaların uygulanması, kadınların rahat bir şekilde kentte yaşamalarını sağlamak yerel siyasetin önceliklerinden olmalıdır. Çalışma kapsamında düzenlenen ankete katılan Ankara Mamak'ta yer alan kadınların büyük çoğunluğu gece geç saatlerde güvenlik problemi yaşadıklarını belirtmişlerdir.

1.8.4.Yeterli Konut

Kadınların yaşamlarında büyük önem taşıyan konut, ayrıca birçok yoksul kadının gelir getirici faaliyetleri yaptığı yerdir. Yapılacak uygun bir konut politikası ile, konut ve çevresine götürülecek geniş bir alanda kadınları güçlendirici önlemler alınabilecektir. Ayten Alkan'ın tespitine göre alınacak önlemler; (Alkan, 2006: 61)

- Toplumsal konut politikalarında bireysel olarak kadınlara öncelik vermek ya da kota tanımak

- Belediye taşınmazlarının kiralanmasında kadın girişimci adaylarına yönelik projeler başlatmak
- Çocuk bakımı, sağlık hizmeti ve ekonomik etkinliklerin sürdürülebileceği bazı ortak mekanlar sağlamak
- Kadınların ihtiyaçlarına uygun ev tasarımları geliştirmek
- Kadınların yaşamlarının ev odaklı, ev ağırlıklı özelliğini azaltacak önlemler almak
- Kadın mülkiyetindeki taşınmazlardan alınacak vergileri daha düşük oranda almak ya da hiç almamak olarak sıralanabilir.

Kadınların konutla ilgili arsa, kredi gibi olanaklara ulaşmalarında ve konutun mülkiyetine sahip olma ya da kiralamalarında erkeklere göre çok daha fazla zorlukla karşılaşmaları da dikkate alınması gereken konulardan biridir.

1.8.5.Ulaşım

Kentsel alanlarda ulaşım sorunu, dünyada giderek artan nüfus artışı ve sanayileşme ile birlikte, demografik, ekonomik, sosyo- kültürel ve teknolojik faktörlere de bağlı olarak giderek artan boyutlara ulaşmıştır. Kent içi ulaşımın niteliği, kadınların kentteki hareketliliğinin imkan ve sınırlılıklarını belirleyen en önemli etmenlerden biridir. Güvenlik, ulaşım araçlarının tasarımı, güzergah ve zamanlama, fiyat tarifesi, bilgi ve yönlendirme gibi etmenler kadınların kent içi ulaşım araçlarına erişimlerinde önemli yer tutmaktadır (Alkan, 2009: 217).

Kent içinde yer alan kaldırımlar, rampalar, yaya yolları, yaya geçitleri, parklar, otoparklar, alan ve meydanlardan meydana gelen kentsel mekanlar ile binaların ve ulaşım sistemlerinin, tüm kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verebilir nitelikte olması gerekmektedir. Özellikle toplu taşıma araçlarını erkeklere göre daha sık kullanan kadınlara yönelik düzenlemeler yapılmalıdır. Örneğin bebek arabasıyla kaldırımda yürümek isteyen bir

kadının önüne çıkan park halindeki arabalar, rampalar, merdivenler kadınların kentiçi ulaşımında karşılaştığı engellerden sadece birkaçıdır.

Yetersiz aydınlatmalar, güvenlik problemi bulunan alanlar, bazı yerlere sefer sayılarının azlığı da kadınların ulaşım alanında yaşadığı problemlerdendir. Hızla artan kadın sürücü sayısı bir nebze de olsa kadınların ulaşım için erkeklere bağımlılığını azaltmıştır. Ancak kadınların trafikte yaşadığı sıkıntılar devam etmektedir.

1.8.6.Sosyal Aktiviteler

Kadınların aile hayatında aldığı sorumluluklar, kadınları daha çok eve yöneltmiştir. Erkekler daha çok mahallelerinin dışında, çalışma koşullarıyla bağlantılı ilişki ağları oluştururken, kadınlar ilişki ağlarını kendi çevrelerinde, oturdukları mahallede veya evlerde oluşturmaktadır. Düşük gelirliilerin yaşadığı mahallelerde, gecekondualarda kadın ağlarının kurulması için cemaatler etkili olmakta, kadınların ayın belli günlerinde evde yaptıkları günler bu ağların kurulmasına yardımcı olmaktadır. Toplumsal baskı ve erkek baskısı altında olan kadınların ev dışında dinlenebileceği, eğlenebileceği, spor yapabileceği, çeşitli etkinliklerde bulunabileceği merkezlerin azlığı kadınları kent yaşamında ikincil konuma itmektedir. Kadınların sosyal aktivitede bulunabileceği yerler neredeyse yok denecek kadar azdır. Kadınların böyle aktivitelere katılabilmeleri için özellikle belediyelerin kadınlara yönelik projeler yapmaları gerekmektedir. Kadınların gündelik yaşam yükünü azaltmak için genelde kadınların sorumluluğunda olan çocuklar için ücretsiz kreşler, etüd merkezleri, yaşlılar için bakım merkezleri, gezici sağlık ekipleri, barınma merkezleri açılması için belediyelerin etkin rol oynaması gerekmektedir (Alkan, 2006: 46-47). Anket formundan elde edilen bilgilere göre, Ankara Mamak ve Kayaş bölgelerinde ankete katılan kadınlar sosyal aktivitelerin azlığını dile getirmişlerdir.

1.9.TÜRKİYE’DE KADINLARIN YEREL DÜZEYDE KATILIMINI ENGELLEYEN ÖNEMLİ SORUNLAR

Yerel yönetimlerin temel dayanağı katılımdır. Çünkü halkın gerçekten yönetime katılabildiği en demokratik yönetim yerel yönetimlerdir (Uysal, 2007: 98). Geçim olanakları sınırlı ve kültür düzeyi düşük olan toplumlarda merkezi yönetimler daha etkindir. Türkiye için önemli sorunlardan birisi de budur. Sosyo-ekonomik gelişme düzeyinin düşük olması katılmayı güçleştirmektedir.

Yerel düzeyde halkın katılımının sağlanabilmesinin en önemli koşulu, yurttaşın yerel etkinlikler ve yönetsel yapı ile ilgili bilgilendirilmesinin sağlanabilmesidir. Türkiye yerel yönetimleri için en çok yakınılan sorunlardan birisi de budur. Yurttaşın yerel yönetimlerin eylem ve işlemlerinden haberdar olabilmesi için, kamuoyunu bilgilendirme çalışmalarının yanında, yurttaşın ve ilgililerin yönetimde alınan kararlar ve gerçekleştirilen etkinliklerle ilgili bilgi ve belge isteme hakkı tanınmalıdır. Halkı da bu hakkı kullanmaya özendirmek amacıyla halka ilişkiler büroları yeniden yapılandırılmalıdır. Türkiye açısından yapılması gereken, halkın yönetimin eylem ve işlemleri hakkında bilgi edinmesini kolaylaştıracak biçimde yasal düzenlemelerin yapılmasıdır. Mevcut hukuk kuralları, yurttaşın ya da sivil toplum kuruluşlarına bilgi vermeye elverişli değildir. Bu da halkın katılımını zorlaştıran en önemli etkenlerden birisidir. Türkiye’de bireyselleşme henüz yaygınlık kazanmamıştır.

Türkiye’de siyasal iktidarların yerel yönetimleri savunmalarına karşın, uygulamada çok da içten davranmadıkları gözlenmektedir. Gerçekte yerel yönetimlerin güçlenmesi istenmemektedir. Türkiye’de yasal düzenlemeler katılımcı bir demokrasiye ne kadar uygun hale getirilse de, bu olanakları kullanabilecek nitelikli ve eğitilmiş yurttaş olmadıkça katılımı ilgili kurumsallaşmanın çok da anlamlı olmayacağı bir gerçektir.

Yerel yönetimlerle ilgili son dönem tartışma ve çalışmalarında katılma ve siyasal eğitime olanak sağlayan demokratik bir yapılanma ile yerel düzeyde yürütülen kamusal hizmetlerin etkin bir biçimde yurttaşa ulaştırılması konularına değinilmiştir. Türkiye’de yurttaşın katılımcı bir yerel yönetim için eğitilmesinin bir zorunluluk olduğu ortaya konmuştur. Türkiye’nin bu konuda epeyce yol alması gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için düşünce sistemlerinin değiştirilmesi gerekmektedir. Demokrasinin ilk önce okullarda öğretilmesine başlanılmalıdır.

Halkın, yöneticilerin ve aydınların demokrasiyi, özellikle de katılımcı demokrasiyi seçim dönemlerinde daha çok vurguladığı bir gerçektir. Kamu görevlileri ve dolayısıyla kamu kurumları, kendilerini yurttaşa hizmet sağlayan kişi ve kuruluşlar olarak görmekten henüz uzaktırlar ve yurttaşlar da kamu görevlisi ve kurumlarından oldukça çekinmekte ve uzak durmayı yeğlemektedir.

Kadınların siyaset dışında kalmaları gerektiği görüşü toplumların yaygın görüşü olarak görülmektedir. Türkiye’de de bu anlayış yerleşmiştir. Kadınların siyasete katılımı toplumsal, ekonomik, kurumsal, sistematik bir çok faktörün bir araya gelmesi sonucu iyice zorlaşmaktadır. Kadının sosyoekonomik durumuna, sistemin işleyişine baktığımızda kadının çok büyük bir eşitsizlikle karşı karşıya kaldığı söylenebilir. Kadının kutsal sayılan annelik görevi, ev kadını rolünü üstlenmesi, önceliğini ailesine vermesi siyasi yaşama katılımında bir engel olarak görülmektedir. Kadını erkekten farklı kılan kadınsı özelliklerin ve kadının biyolojik ve ruhsal yapısının siyasal katılıma elverişli olmadığını ileri süren görüşler kadının siyasette yer almasını zorlaştıran bir toplumsal bakış olarak kadının karşısında yer almaktadır. Kadının öncelikli sayılan annelik ve eş görevini, siyasete girdiği zaman gereği gibi yerine getiremeyeceği görüşü hakimdir. Geleneksel Türk aile yapısı ve toplumsal yapı da bu düşünceyi destekler niteliktedir. Bu nedenle kadının siyasete katılımı için aşması gereken ilk engel bu tür önyargılardır.

Kadının siyasi yaşama girmesini engelleyen bir diğer faktör de sosyoekonomik koşullardır. Türk kadınının eğitim seviyesinin düşüklüğü, özellikle doğu ve güneydoğu bölgelerinde kızların okula gönderilmemeleri belirleyici faktör olarak gösterilebilir. Sosyo-ekonomik statüsü yüksek kadınlar, sosyo-ekonomik statüsü düşük kadınlara göre siyasi yaşama daha aktif katılma imkanı bulabilmektedirler.

Siyasal katılımın en önemli araçlarından olan siyasi partilere kadınların siyasi yaşama katılımında önemli görevler düşmektedir. Ancak siyasi partiler üzerlerine düşen bu görevi, gereği gibi yerine getirmemektedirler. Kadın adayların yeterince desteklenmemesi, her fırsatta kadınların siyasete katılımının sağlanması gerektiğini söyleyen siyasi parti liderlerinin kadınları listelerde alt sıralarda bırakmaları, kota uygulamalarının başarısızlığı kadınların aktif olarak siyasi katılımlarını olumsuz şekilde etkilemektedir. Siyasi partilerin kadın birimlerinin güçlendirilmesi ve siyasi partilerin gündemlerine kadın- erkek eşitliği sorunlarının dahil edilmesi kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasında önem taşımaktadır.

Kadının siyasete girmesiyle beraber kadın sorunlarının ve kadın çıkarlarının ön plana çıkması mevcut siyasal yapıyı ve işleyişi etkileyecektir. Ortak gereksinimleri karşılamayı, ortak sorunları çözmeyi amaçlayan yerel siyaset, yurttaşların ortak yaşam çevresini düzenlemekte, bu da erkek egemen toplum yapısının değişmesini sağlayacaktır.

1.10. KADINLARIN KENTSEL ALANDA GÜÇLENDİRİLMELERİNİ VE YEREL SİYASETE KATILIMLARINI SAĞLAMAYA YÖNELİK POLİTİKALAR

Yaşam koşullarının giderek zorlaşması, kentlerdeki kadınların ekonomik etkinlikte bulunma isteğini arttırmakla beraber, iş olanaklarının sınırlılığı kadınların ekonomik etkinliklerini engellemektedir. Kadınlar için mesleki eğitim kurslarının azlığı, çocuk sahibi kadınlar için yeterli ve ucuz

çocuk bakım hizmetlerinin olmaması, evde üretim yapan kadınlara ürünlerini satmaları için yeterli pazarlama olanaklarının sunulmaması da kadınların iş hayatında karşılaştığı engellerdendir. Kadınların önüne set koyan bu unsurların daha az engelleyici olması için yerel yönetimlerin kamusal destek politikaları çerçevesinde yapabileceği pek çok işlev vardır. Örnek olarak, yoksul semtlerde ücretsiz, diğer semtlerde düşük maliyetli çocuk yuvaları, yaşlılara yönelik bakım merkezleri, kadınlara yönelik meslek edindirme kursları, evde üretim yapan kadınlar için ortak üretim ve pazarlama olanakları yaratmak, kadınlara iş arama sürecinde kolaylık ve danışmanlık yapmak verilebilir (Alkan, 2005: 64-65).

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kadınların ev dışında çalışmalarının önündeki en belirgin engellerden biri cinsiyete dayalı iş bölümüdür. Toplumdaki ve ailedeki konumları öncelikli olarak “eş” ve “anne” olarak belirlenen kadınların çoğu ev dışında çalışmaya başından yönlendirilmemekte, aileleri tarafından eğitim olanakları kısıtlanarak işgücü piyasasına girmeleri için gerekli nitelikleri edinme şansından yoksun bırakılmaktadır (İlkkaracan, 1998: 285-286). Böylece eğitim ve beceri düzeyleri sınırlanan kadınlar iş bulmakta zorluk çekmekte, daha çok ev temizliğine giderek, kısıtlı para karşılığında ve iş güvencesi olmadan ailelerine katkıda bulunmaya çalışmaktadırlar.

Bugün gelişmiş ülkelerde kadın ekonomik zorunluluğunun yanı sıra genelde kariyeri için çalışma hayatının içindeyken, ülkemizde yakın bir zamana kadar kadının yerinin evi olduğu görüşü yaygındı. Ancak ekonomik gelişmeler, eğitim almış kadın sayısındaki artışlar kadınların ev hanımlığı rolünü reddetmeleri yavaş yavaş siyasette yer almalarını sağlamıştır. Wedel’in tanımıyla, kadınların güçlendirilmesi toplumsal gücün ve kaynak denetiminin kadınların lehine iyileşmeler sağlamak üzere yeniden dağıtılmasıyla gerçekleşecektir. Bu da devletin önlem almasına ve toplumsal koşulların değiştirilmesine bağlıdır (Wedel, 2001: 23).

Kadınlara yönelik bir girişim olan sığınma evlerinin tarihi, ilk kez Londra'nın Chiswick semtinde şiddete maruz kalan kadınların birlikte bir evde oturmaya başlamalarıyla başlamıştır. 1989'da Ankara'da kurulan Ankara Kadın Dayanışma Vakfı'nın 1991 yılında Altındağ Belediyesi'yle yaptığı bir çalışma sonucu Danışma Merkezi ve bir yıl sonrada Türkiye'nin ilk bağımsız sığınma evi kurulmuştur (Alkan, 2005: 68-70). Ancak, Mart 1994 yerel seçiminde yaşanan değişiklik sonucu yaşanan parasal sorunlar ve desteksizlik yüzünden zor durumda kalan sığınma evi için çareler aranmış ve sonunda başka bir semtte sığınma evi açılarak sorun çözülmüştür (Ecevit, 2001: 249-250).

1990 yılında kurulan Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, kadın sorunlarını diğer kuruluşlara duyurmak, temel planlara ve politikalara kadın boyutunu getirmek, kızların ve kadınların eğitimi, sağlığı, kısaca yaşamın her alanında kadınların güçlendirilmesi için kamuoyu oluşturmak ve gerekli politikaları geliştirmek amacıyla kurulmuştur. Bunun yanı sıra, 1997 yılında on beş ilde valilikler bünyesinde KSSGM birimleri kurulmuştur.

On dört üniversitede kurulmuş olan Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri, kadınların güçlendirilmesi amacıyla araştırma ve uygulama projeleri ve planları oluşturmaktadır. Ayrıca Ankara Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Ege Üniversitesi'nde kadın sorunlarına ilişkin akademik bilgi üretmek, yöntem ve araçlar geliştirmek amaçlı yüksek lisans programı bulunmaktadır. Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı Kadın konukevleri ve toplum merkezleri de ailelere ve kadınlara koruyucu bir görev üstlenmektedir.⁵

Kadın erkek eşitliğinin uluslararası düzeyde temel belgesi Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)'dır. 1979 yılında kabul edilen bu sözleşme kendi içinde bir denetim mekanizması da içermektedir. Türkiye tarafından da imza koyulan sözleşme, kadınların siyasal kararlara katılım hakkının genel bir çerçevesini tanımlamakta ve eşit

⁵ http://www.unicef.org/turkey/gr/_ge21c.htmh

katılımı sağlamak için önlem alma zorunluluğu getirmektedir. Sözleşmenin 7. maddesi, kadınların hükümet politikalarının hazırlanması ve uygulanmasına katılma, hükümetin her düzeyinde her tür görev alabilme hakkını temel bir insan hakkı olarak saymaktadır (TÜSİAD, 2000: 230-231).

1990’larda kurulan Mor Çatı Kadın Sığınağı, Kadının İnsan Hakları Eylem Araştırma Merkezi, Kadın Araştırmaları Derneği ve 1990’ların ikinci yarısında kurulan Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği (KA.DER) kadın sorunlarına farklı açıdan yaklaşan kuruluşlardır.

Yerel siyasete kadınların katılımını sağlamaya yönelik adımlar olarak;

1. Yerel Siyasete Yönelik Gönüllü Bir Çalışma: “Yarın İçin Bugünden Kampanyası”

Yarın İçin Bugünden Kampanyası kapsamında, hedef ve stratejiler oluşturularak, yerel kadın örgütleriyle yerel siyaset alanında bağlantılar kurulmuştur. Belediyeler arasında işbirliği kurularak, seçilmiş kadın belediye başkanlarını destekleme ve kadınları ve kadın sorunlarının yerel siyasette temsilini artırmak için çalışmalar yapılmıştır. KA.DER bünyesinde kadın dostu yerel siyaset yapılmasını sağlamak amacıyla kurulan Yerel Siyaset Çalışma Grubunun 2003 yılında başlattığı, 2009 yerel seçimlerine kadar devam eden programın adıdır. Programın amaçları (KA.DER, 2006: 14)

- Kadın örgütlerinin yerel siyasete katılım hedefi doğrultusunda harekete geçmelerini sağlamak,
- Kadınların yerel yönetimlere aday olmalarını teşvik etmek,
- Yerel yönetimlerin cinsiyet eşitliği konusundaki duyarlılık ve bilincini yükseltmek,
- Kadın seçmenlerin duyarlılığını arttırmak,
- Kadın örgütleri ile belediyeler arasında işbirliği olanaklarını arttırmak.

2. Kadın Siyaset Okulları

2009 yerel seçimleri öncesinde yapılan Siyaset Okullarının hedefi;

- 2009 yerel seçimlerinde kadın aday oranını ve seçilmiş kadın sayısını artırmak,
- Siyasette aktif ve değişik siyasi partilerden bir kadın aday havuzu oluşturmak,
- Değişik partilerden kadınlar arası iletişimi sağlamak,
- Siyasi görüşleri ve ideolojik farklılıklarına rağmen katılımcıları “kadın paydası”nda buluşturabilmek,
- Katılımcıları siyasette daha güçlü kılmak, bunu sağlamak için onlara teorik ve pratik bilgi, deneyim sağlamak,
- Katılımcılarda kadın siyaseti ve toplumsal cinsiyet konularında farkındalık yaratmak,
- Geçen yıllarda düzenlenen Siyaset Okullarından farklı olarak, yaklaşan yerel seçimler de göz önüne alınarak yerel yönetimlere aday olacak kadınların yerel yönetimler konusunda bilgilenmelerini sağlamak,
- Siyaset Okulları kitaplarını hazırlamak ve bu materyalleri eğitimlerde kullanmaktır.⁶

Siyaset okullarına katılan pek çok kadın yerel seçimlerde aday olup, seçilmeyi başarmıştır.

3. Kadın Yurttaşların Güçlendirilmesi Projesi

Mayıs 2009’da başlayıp, Aralık 2010’a kadar KA.DER tarafından yürütülen proje, Birleşmiş Milletler Destekleme Fonu (UNDEF) tarafından desteklenmiştir. Proje kapsamında, kadın sivil toplum örgütlerine ve kadın gruplarına bilgilerini başkalarına aktarabilecekleri bir zemin oluşturacak olan, “kadının insan hakları” konulu eğitici eğitimi verilmiştir. Eğitimler aracılığıyla, hakların kullanılması bilincinin yaygınlaşması, kişi ve kurumların bu

⁶ <http://www.ka-der.org.tr/tr/container.php?act=sayfa&id00=107&id01=100&menu>

alanlardaki etkinlik kapasitelerinin artırılmasına katkıda bulunmak amaçlanmıştır.⁷

2009 yerel seçim kampanyası için Ekim-Aralık 2008 arası dönemde farklı, akılda kalıcı slogan ve görseller kullanarak siyasi partilerin, medyanın ve kamuoyunun dikkatini yerel yönetimlerdeki baskın erkek egemenliğine çekerek farkındalık yaratmak istenmiştir. Ayrıca, Ocak-Mart 2009 arası dönemde siyasi partilere kadın adayları tercih etmeleri, seçmenlere de kadın adaylara oy vermeleri konusunda mesajlar vererek, lobi çalışmaları yürütülmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

4. Yerel Eşitlik Eylem Planları ve Kadın Dostu Kentler Projesi

Yerel düzeyde kadınların yerel kararlara katılımlarını sağlamak için kadın dernekleri ve kamu kurumları arasında işbirliği ve birlikte çalışma stratejilerini geliştirmeyi amaçlayan bu proje kapsamında her kente özgü Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlanması öngörülmüştür (TÜSİAD, 2008: 242). Kadınların yerel kararlara katılımı kentsel hizmetler, kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddetin önlenmesi, istihdam, göç ve yoksullukla mücadele gibi çeşitli alanlarda gelişme amaçlanmıştır.

Birleşmiş Milletler Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı BMOP, Türkiye'de yerel düzeyde hayata geçirilen ve ilgili tüm ortakların içinde yer aldığı ilk projedir. BMOP'un öncelikli amacı, kadın-erkek eşitliğinin hayata geçirilmesi amacıyla hazırlanan Yerel Eşitlik Eylem Planlarının (YEOP) hazırlanması ve uygulanmasıdır. YEOP'lerin amacı kadın erkek eşitliğini sağlamaktır. Yerel Eşitlik Eylem Planlarının hazırlanmasında katılımcılar valilikler ve belediyeler, kadın kuruluşları ve diğer sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, meslek kuruluşları ve özel sektördür.

⁷ <http://www.ka-der.org.tr/tr/container.php?act=sayfa&id00=107&id01=101&menu>

BMOP'un temel aracı olan YEER'lerin amacı, toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısını yerel yönetim ve yerel siyasete yerleştirmektir. Bunu gerçekleştirmek için YEER'ler, kadınların yerel karar mekanizmalarına katılımlarını artırıcı, kadınların gündelik yaşamlarını kolaylaştırıcı ilkeler içermelidir.⁸ Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan bir raporda yer alan “toplumsal cinsiyet güçlenme ölçütü” şeklindeki ölçüte göre, bir ülkedeki milletvekili, bakan, uzman gibi çeşitli meslekteki kadın çalışan oranına, kadın kazancının erkek kazancına oranına, ülkede seçme seçilme hakkının ne zaman kazanıldığına bakılmaktadır. Bu ölçüte göre ise Türkiye dünya geneline bakıldığında son sıralarda yer almaktadır. Türkiye eşitsizlik açısından çok olumsuz bir konumda bulunmaktadır.

Yerel eşitlik eylem planlarına bakıldığında kadınların siyasal katılımına yönelik çok sayıda önerinin getirilmiş olduğu görülmektedir. Bu önerilerden bazıları (TÜSİAD, 2008: 242);

- Yerel kadın kuruluşlarının yerel meclisleri izlemesi ve yerel meclisleri izleme grubu oluşturulması
 - Kent konseylerine katılım ve kadın meclislerinin oluşturulması
 - Yerel yönetimlerle kadın sivil örgütlerinin işbirliğinin sağlanması
 - Yerel yönetimlerde Kadın Erkek Eşitliği Birimleri oluşturulması
 - Yerel yönetimlerde kadınların karar organlarına etkin katılımları için hizmet içi eğitim ve teşvik uygulamalarının yapılması
- Yerel eşitlik eylem planlarının uygulanıp, geliştirilebilmesi için Yerel Eşitlik Eylem Komitelerinin (YEERKOM) kurulmasıdır.

BM'lerin ülkemizde uyguladığı projelerden biri olan kadın dostu kentler projesi, kadın güvenliği ve kadınların erkeklerle eşit koşullardan yararlanmalarını sağlamak amacıyla uygulanmaktadır. BM'nin Türkiye'de yerel düzeyde kadın-erkek eşitliğini güçlendirmek için yürüttüğü "Kadın Dostu Kentler Projesi" kapsamında, İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon ve

⁸[http://www.bmkadinhaklari.org/unip/web/yayinlar/Kadın Dostu Kentler 2010.pdf](http://www.bmkadinhaklari.org/unip/web/yayinlar/Kadın%20Dostu%20Kentler%202010.pdf)

Van'ın ardından Antalya, Bursa, Gaziantep, Malatya, Mardin ve Samsun da "Kadın Dostu Kent" olmak için taahhütname imzalamıştır. Projenin ikinci ayağında Antalya'da imzasını atmıştır. Projenin amacı, bir erkeğin günlük hayatını nasıl cesaretle, güven içerisinde, özgürce sürdürüyorsa kadınlar için de bunun eksiksiz olarak devlet tarafından sağlanmasıdır.

5. Yerel Gündem 21 Kadın Meclisleri

Yerel sorunların yerel aktörler tarafından ve yerel kaynaklar kullanılarak çözümünü amaçlayan Yerel Gündem 21 Programı 1992 yılından itibaren birçok Avrupa yerel yönetimince benimsenmiştir. Program kadınların yerel demokrasinin geliştirilmesi çabalarına katılmasını desteklemektedir (TÜSİAD, 2008: 243). Yerel Gündem 21 sayesinde kentlerde kadınların, yerel yönetimlerle ve öteki toplumsal gruplarla daha fazla çalışma imkanı buldukları görülmektedir.

Yerel Gündem 21 Programı kapsamında birçok kentte kent konseyleri, kent kurultayları, kent meclisleri, kadın komisyonları, kadın platformları, kadın çalışma grupları oluşturulmuştur. Her ülkedeki yerel yönetimlerin karar alma, planlama ve uygulama süreçlerine kadınların ve gençlerin etkin olarak katılımlarının sağlanması ve yerel demokrasinin geliştirilmesi Yerel gündem 21'in öncelikli hedeflerindendir (Emrealp, 2005: 20). Kadın meclisleri, kadınların sorunlarını, ihtiyaçlarını yerel yönetim sürecine taşımakta, böylece kentteki tüm kadınların yönetim sürecine ve siyasete katılımlarını sağlamayı hedeflemektedir. Kadın meclislerinin hedef kitlesini kentte yaşayan tüm kadınlar oluşturmaktadır. Ancak, kadın meclislerinde doğal üyelik, kurumsal üyelik ve bireysel üyelik olarak üç çeşit üyelikten söz edilmektedir. İlin kadın milletvekili, vali, kaymakam, belediye başkanı, il genel meclis ve belediye meclis üyeleri, muhtarlar doğal üye olarak kabul edilmektedir. Ülkemizde kadınların bu mevkilerde bulunma oranlarına baktığımızda kadın meclislerinde doğal üyeliğin ne kadar sınırlı olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Kadınlarla ilgili kuruluşlar, STK'lar, üniversitelerin kadınla ilgili birimleri kurumsal üyeler olarak nitelendirilir. Çalışan, işsiz, engelli, ev

hanımları, kadın hakim ve savcılar, erkek kamu yöneticilerinin eşleri ayrıca vali, belediye başkanları da bireysel üye olabilmektedir. Kadın meclislerinin kararlarının kent konseyleri tarafından da benimsenmesi gerekmektedir. YG-21 Kent Konseylerinde ve Kadın Meclislerinde kadınların tam olarak temsil edildiğini söyleyebilmek olanaksızdır.

6. Kadınları Geçim Olanakları Açısından Güçlendirmeye Yönelik Ankara’da Yapılan Girişimler BEL-MEK

Kadınları geçim olanakları açısından güçlendirmeye yönelik girişimler denildiğinde Ankara’da akla gelen ilk girişim Ankara Büyükşehir Belediyesi’nin gerçekleştirmiş olduğu Bel- mek gelmektedir.

Bel-mek, kadınları yeni bilgi ve becerilerle donatarak meslek sahibi yapmak, aile ekonomilerini güçlendirmek, boş zamanların verimli bir şekilde kullanımını sağlamak amacıyla 1994 yılında “Her ev bir atölye olacak” sloganıyla açılmıştır.⁹

2009-2010 döneminde Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak, Sincan, Yenimahalle, Etimesgut, Gölbaşı bölgelerinde faaliyet gösteren Bel-mek’in öğrenci, öğretmen sayısı aşağıda gösterilmiştir.

⁹ http://www.ankarabel.gov.tr/AbbSayfaları/hizmet_birimleri/kultur_sosyal/kultur_sosyal_hizmetler_dairesi_baskanligi/meslek_edindirme_sube_mud/belmek.asp 13.03.2011

Tablo 4. **Belmek Öğretmen-Öğrenci-Kurs Yeri Sayısının Bölgelere Göre Dağılımı 2009-2010**

BELMEK ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ-KURS YERİ SAYISININ BÖLGELERE GÖRE DAĞILIMI 2009-2010			
Bölge	Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı	Kurs yeri sayısı
Altındağ	43	772	9
Çankaya	101	4685	66
Keçiören	73	2005	16
Mamak	58	1514	13
Sincan	51	1123	3
Yenimahalle	83	3019	29
Etimesgut	9	428	3
Gölbaşı	2	127	2
TOPLAM	420	13673	141

Çeşitli alanlarda kadınlara beceri ve özgüven kazandırmak, kadınların sosyalleşmelerini sağlamak amacıyla kurulan Bel-mek çok sayıda kadını topluma kazandırmış, ekonomik yönden özgürleşmelerini sağlamıştır. Ekonomik yönden gelişen kadınların da siyasette daha fazla yer alabilmelerinin önü açılmıştır.

Ankara'da Mamak Belediyesi'nin desteğiyle kadınlar için Şafaktepe Toplum Merkezi kurulmuştur. Merkezde kadınlara yönelik meslek edindirme programları, el becerilerini geliştirme kursları, kültürel çalışmalar yapılmaktadır.

7. Kota Uygulamaları ve Pozitif Ayrımcılık

Kadınların kamusal alana erkeklerle aynı koşullarda katılmalarını sağlamak için öncelikli olarak kadınların önündeki engellerin kaldırılması ve gereken önlemlerin alınması gerekmektedir (Kılıç, 2000: 4). Bu amaçla, özellikle 1990'lı yıllardan beri yaygınlık kazanan kota uygulamalarının etkili bir yöntem olduğu düşünülmektedir.

Kadınların siyasette etkili olabilmeleri için uygulanan kota uygulaması hem demokrasi hem de kadın hakları açısından önem taşımaktadır. Kadın dernekleri kota uygulamalarını desteklemekte ve bu uygulamaları kadın haklarının geliştirilmesinin önemli bir adımı olarak görmektedirler. Ancak erkek egemen toplumlar kota uygulamalarına kayıtsız kalmaktadır.

2004 seçimleri öncesi yerel düzeyde seçimi kazanan kadın belediye başkanlarının toplam belediye başkanlarına oranı kadınların parlamentodaki oranından düşüktü. Kota uygulaması 2004 yerel seçimlerinde kadın belediye başkan sayısında bir artış yaşanacağı düşüncesi yarattı. Ancak kota uygulaması sonrası kadın belediye başkan sayısında aksine azalış yaşandı. Bu da kota uygulamasının tek başına kadınların siyasete etkin katılmaları için yeterli olmadığını göstermektedir.

Ancak kota uygulamalarının en önemli sonucu, kadın adayların sayısında artış yaşanmasıdır. Kadın aday sayısındaki artış, kadınların siyasete ilgilerini arttırmalarının yanı sıra siyasal faaliyetlerinde de gelişme yaşatacaktır.

Kota sisteminin kadın lehine ayrıcalık yarattığı ve bu nedenle eşitlik ilkesine aykırı olduğu görüşü hakimdir. Kadınların yetenekleriyle değil sırf kadın olmalarından dolayı erkeklere karşı sağladıkları üstünlük eleştirilmektedir. Ayrıca kadınların siyasete erkeklerden daha ilgisiz olmaları, kadınların üstlendiği görevler nedeniyle kotayı dolduracak nitelikli kadın bulunamayacağı görüşü de hakim olan görüşlerdendir.

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1. YÖNTEM

Araştırma anket yöntemine dayanmakta, anket yöntem türü olarak kişisel görüşme türü seçilmiştir

Araştırmada ağırlığını istatistiksel ölçme ve değerlendirmeye veren, kantitatif metodoloji yöntemi uygulanmıştır. 33 sorudan oluşan anket formları 450 kadına uygulanmış, anket çalışması uygulanmadan önce, pilot çalışma da yapılmıştır. Basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle hazırlanan anket formlarında sorularla sınırlı kalınmamış, özellikle okuma yazma bilmeyen kadınlarla yapılan anketlerde konuşmanın akışına göre açık uçlu sorular da sorularak konunun daha derinden incelenmesi sağlanmıştır.

2.1.1. Araştırmanın Önemi ve Varsayımları

Her alanda olduğu gibi siyasette de etkili olabilecek güce ve donanımına sahip olmalarına rağmen, kadınların siyasal süreçlere katılımlarını engelleyen pek çok faktör bulunmaktadır. Siyaset kavramı dünyadaki bütün ülkelerde erkeğe özgü bir eylem gibi algılanmaktadır (Talaslı,1996: 46). Erkeklerin kendilerini toplumun merkezi olarak görmeleri ve bu görüşlerini dayatmaları sonucu kadınlar ikincil konuma itilmektedir. Yaşanan bu eşitsizliği gidermeye yönelik çabaların başlangıç noktası da siyasal süreçlere katılımıda cinsler arası eşitliği sağlayıcı adımların atılmasıdır. Türkiye’de yerleşik olan güçlü ataerkil aile yapısı, toplumda kadına yüklenen roller, cinsiyet ayrımı kadınlar için geçerli kuralları ve rolleri oluşturmaktadır.

Kadınların yerel faaliyetleri, kentsel toplumsal hareketlere yönelik büyük beklentilerle değerlendirilmekte ve bu yüzden faaliyetlerin yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Bu faaliyetler kadınların geleneksel rolleri olarak görülen ev işi faaliyetlerinin uzantısı olarak nitelenmekte, bu yüzden yine özel alana ait görülmekte ve taşıdığı siyasal önem görmezden gelinmektedir. Erkekler yönetim işlevlerinde kadınlara oranla daha çok yer almaktadır. Bunun nedeni de dış dünya deneyimlerinin fazla olması sonucu bürokratik becerilerinin kadınlara göre çok olmasıdır. Pek çok kadın, kadınlara yönelik bir önyargıyı içselleştirerek, seçim listelerine kaydedilebilecek değerli kadın adayların oranının, erkek adayların oranına göre çok daha düşük olması gerektiğini belirtmişlerdir (Agacinski,1998: 132). Ataerkil düşünce sistemine göre, erkekler duygularını bastırabilmek için akıllarını kullanarak adalet duygularını kadınlara göre geliştirebilme imkanı elde etmişlerdir (Ataman, 1998: 24-25). Kadınlar siyaset için olması gereken niteliklerden örneğin bireysel çıkarları için hareket etme, iktidar kullanarak yönetme gibi hep yoksun olarak nitelendirilmişlerdir. Bu nedenle sadece erkeklerde olduğu düşünülen bu nitelikler siyasette erkeklerin kadınların önünde yer almalarına neden olmuştur.

Kadınlar yeterli bilgi, deneyim ve beceriye sahip olmadıklarını, ayrımcı davranışlar nedeniyle oluşan engelleri kolay kolay yenemeyeceklerini düşünürler. Siyasi partiler gerek genel gerek yerel seçimlerde çeşitli nedenlerle kadınlara yer verirler ancak önemli olan kadınlara yer vermeleri değil, kadınların seçilmelerine ne derece önem verdikleridir.

Kadınların özellikle kendi cinslerini ve tüm toplumu ilgilendiren konularla ilgili olarak karar alma sürecinde yer almaları, kendi sorunlarına erkek gözüyle değil, kendi gözleriyle bakabilme, çözüm üretebilme imkanı sunmaktadır. Kadının siyasette yer alması kadın sorunları ve kadın çıkarlarının ön plana gelmesi sonucunu doğuracaktır. Kadınların sorunlarının çözümünün kadınların siyasal temsili ile olanaklı olduğunu kabul etmek demokrasinin temel ilkesi olan kendi yaşamı hakkında karar verme hakkının

bir gereğidir. Zaten bir grup insan kendi yaşamadığı sorunlarla karşı karşıya kalan diğer bir grup insanın yaşamını ilgilendiren temel konularda karar verme hakkına sahip ise temsil eden ile temsil edilen arasındaki ilişkinin demokratikliği tartışmalı hale gelmektedir. Kadınların yer aldığı bir siyaset gerek ulusal gerek yerel siyaset bağlamında eşitlik, gelişme ve barışın önemli koşullarındandır.

Siyasal karar mekanizmalarında yer alan kadınların sayısı kadar önemli olan bir diğer nokta da bu kadınların kadın çıkarlarını ne kadar temsil ettikleridir (Yaraman, 1999: 13-14). Kadınların siyasete etkin katılımlarının sağlanması kadın sorunlarına duyarlılığı sağlamanın yanı sıra siyasetin de çehresini değiştirecektir. Toplumun kadınlar tarafından üretilebilecek politikalara da ihtiyacı vardır. Çünkü kadınsı siyaset, tek bir modelin egemen olmaksızın, farklılıkların hoşgörüsüyle kabul edilebildiği siyaset anlayışını göstermektedir. Ayşegül Yaraman'ın da belirttiği gibi nüfusun yarısını oluşturan kadınların siyasal iktidar başta olmak üzere diğer karar mekanizmalarında yer almaması demokrasinin yokluğunun en önemli göstergelerinden biri olarak görülmektedir (Yaraman, 1999: 10). Ancak kadınları temsil eden az sayıdaki kadın temsilcinin siyasetin erkek işi olarak görülmesi anlayışına karşı yeterince dayanışma içinde olmadıkları görülmektedir. Meclisteki kadın politikacıların sayısını arttırmak kadın kuruluşlarının, duyarlıların desteğiyle sağlanmalıdır. Ancak bu kuruluşların, derneklerin yasal anlamda da desteklenmesi gerekmektedir. Çünkü devlet sorumluluğu yüklenmezse derneklerin, gönüllü kuruluşların yapabileceği şeyler kamuoyu oluşturmaktan öteye gidemeyecektir.

Yerel siyaset açısından bakıldığında, Türkiye'de yerel yönetimlerin karar organlarında erkek üstünlüğüne dayanan yapı, yerel siyasette egemen grupların büyük ölçüde imar, arsa, kentsel altyapı gibi sorunlarla uğraşan ticaret, müteahhitlik gibi rant elde etmek isteyen çevrelerin etkisinde olmasıyla yakından ilgilidir. Kent planlamasından, ulaşım hatlarının belirlenmesine, sokakların aydınlatılmasından, çocuk oyun alanlarına kadar

çeşitli hizmetlerden doğrudan etkilenen kadınların bu kararların oluşturulması sürecinde de aktif olarak yer alması, hizmetlerin etkinliği ve verimliliği açısından son derece önem taşımaktadır. Yerel siyaset organlarına seçilen kadınlar da rantın paylaşıldığı imar, kent düzeni, onarım gibi alanların aksine daha çok sosyal yardım, eğitim gibi alanlarda görev alabilmektedirler. Bu da cinsiyet ayrımının yerel siyaset alanında da etkisini gösterdiğinin bir kanıtı olarak gösterilebilir. Kadınların yerel siyasete katılması ile yerel siyasetin öncelikleri ve yapısı değişebilme imkanına sahip olacaktır.

Başkent Ankara'nın örnek teşkil ettiği araştırma, Ankara'da kadınların kentsel siyasetteki yerlerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışma şu varsayımları test etmeyi amaçlamıştır.

- Farklı bireysel özelliklere sahip kadınların, bu özelliklerinin (eğitim, yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, eğitim seviyesi, sosyo-ekonomik durum) kadınların kentsel siyaset karşısındaki duyarlılığını etkilediği varsayılmıştır. Eğitim seviyesi ve gelir seviyesinin yüksek olması ile kentsel siyasete ilginin de yüksek olması arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır.

- Siyaset erkek işi olarak görülmektedir. .
- Kadınlar kentsel siyasette yeteri kadar temsil edilememektedirler.
- Kadınların siyasette etkili olabilmeleri için sosyo-ekonomik durumlarının iyileştirilmesi, eğitim seviyelerinin yükseltilmesi gerekmektedir.

2.1.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Yukarıda belirtilen varsayımların test edilebilmesi için anket çalışması yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Ankara ili sınırlarında ikamet eden 18 yaş ve üzerindeki kadınlar oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme için ise Ankara, gelişmişlik düzeyine göre üç bölgeye ayrılmıştır. Birinci bölge Bahçelievler, Çankaya, Çukurambar,

Ümitköy, Bilkent, ikinci bölge olarak Demetevler, Yenimahalle, Karşıyaka, üçüncü bölge olarak ise Mamak ve Kayaş seçilmiştir.

Ankara başkent olarak çok çeşitliliğe sahip bir kenttir. Türkiye'nin bir çok bölgesinden göç almakta, böylece toplumun her kesiminden kadını bünyesinde barındırmaktadır. Ayrıca bir çok sivil toplum kuruluşu, kadın dernekleri bulunan Ankara'da alan araştırması yapılması yerindedir. Örneklem olarak Ankara'nın seçilmesi, Ankara'nın çeşitliliği barındıran bir kent olmasından kaynaklanmıştır. Anket çalışmasında bütün yaş grubundan kadınlara ulaşılmaya çalışılmış, çeşitli meslek gruplarından kadınların görüşleri alınmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın evreninin yaş sınırının 18 ve üzeri olarak belirlenmesinin nedeni ülkemizde oy verme yaşının 18 olmasıyla ilgilidir. Belirli bilinç düzeyine sahip bireylerden aktarılan bilgilerle daha gerçek bir değerlendirme yapılabileceği düşünülmüştür.

2.1.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırma anket uygulaması yoluyla yapılmıştır. Araştırmada kullanılacak verilerin toplanabilmesi amacıyla, bu araştırma için özel olarak geliştirilen ve 33 sorudan oluşan bir anket formu kullanılmıştır (Ek 1). Anket formu hazırlanırken, söz konusu soruların araştırılmakta olan varsayımlarla doğrudan ilişkili olmasına önem gösterilmiştir. Sorular kadınların yerel siyasetteki yerlerini belirlemek doğrultusunda hazırlanmıştır. Hazırlanan anket formu 450 kadına uygulanmış ve bütün anket formları değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın doğruluğunu sağlamak için, anket formlarının uygulanması çalışma sahibi tarafından tek tek yapılmıştır. Her kesimden kadının araştırmaya katılabilmesi için okuma yazma bilmeyen kadınlarla da anket çalışması yapılmış, anket formları karşılıklı soru cevap yoluyla uygulanmıştır. Başlangıçta kadınların bireysel özelliklerine (yaş, memleket, eğitim durumu, gelir durumu) ilişkin sorular yer almış, devamında ise

kadınların yerel siyasette yerlerinin incelenebilmesi amacıyla çoktan seçmeli ve açık uçlu sorulara yer verilmiştir.

Hazırlanan soru kâğıdı, alan araştırması ve istatistik konularında uzman kişilerle tartışılmıştır. Hazırlandıktan sonra, geliştirilen soru kâğıdının amacına uygun olup olmadığını belirleyebilmek için uzman görüşleri alınarak, bu görüşler doğrultusunda, üzerinde bazı değişiklikler yapılmıştır. Soru kâğıdının vatandaşlarca anlaşılıp anlaşılmadığının sınanması ve çalışmanın amacına uygun olup olmadığının anlaşılması için pilot uygulama yapılmıştır

Ankete katılan kadınların büyük çoğunluğu ankette yer alan açık uçlu soruya cevap vermemiştir. Anket sonuçları değerlendirilirken anlamlı olanlar değerlendirilmiştir.

2.1.4. Araştırmanın Kapsamı Ve Sınırlılıkları

Araştırmanın amacı Ankara'da kadınların yerel siyasetteki yerlerini ortaya koymaktır. Bunun yanı sıra hangi faktörlerin yerel siyasete olan ilgiyi arttırdığı, yerel siyasete katılımın önündeki engellerin neler olduğu çalışmanın açığa çıkarmak istediği diğer sorulardır.

Araştırma kapsamında en önemli sınırlılık zaman faktörü olmuştur. Zaman faktörünün yanı sıra kadınların anket yapmakta isteksiz olmaları, bazı bölgelerde kadınların 'eşim izin vermez, eşim kızar 'diyerek anket yapmaktan korkmaları, anket uygulanmasını zorlaştırmıştır.

2.1.5. Verilerin Analizi

Cevaplar araştırmacı tarafından kodlanarak, Excell ortamına aktarılmıştır. Bilgisayarda kodlanarak girilen veriler SPSS 14.0 (Statistical Package for Social Sciences-Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

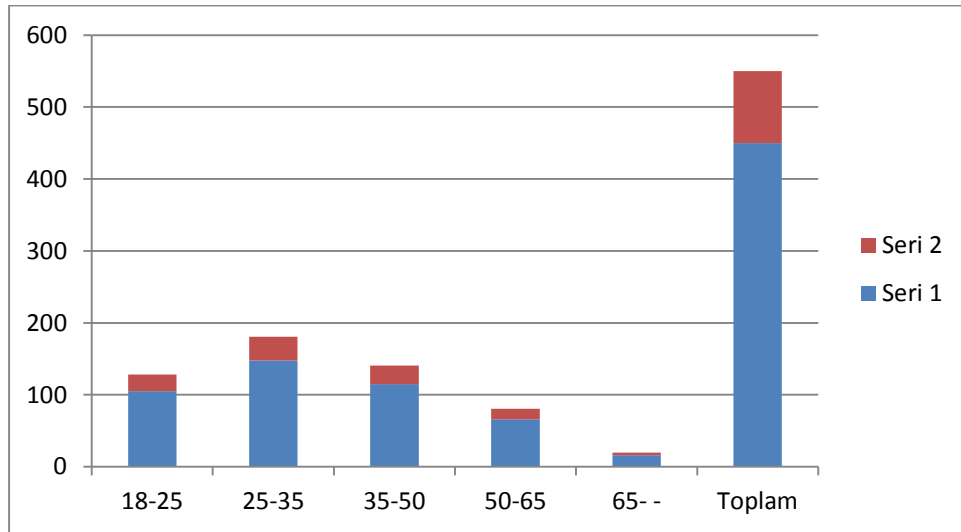
3.1. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırmanın bulgularına aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş	N	%
18-25	105	23,3
25-35	148	32,9
35-50	115	25,6
50-65	66	14,7
65-+	16	3,6
Toplam	450	100,0

Ankete katılan kadınların % 23,3'ü 18-25 yaş arasında, % 32,9'u 25-35 yaş arasında, % 25,6'sı 35-50 yaş arasında, %14,7'si 50-65 yaş arasında, % 3,6'sı ise 65 yaş ve üzerindedir. Ankete katılan kadınlardan en yüksek oranın 25- 35 yaş aralığında olduğu, en az katılımın ise 65 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Bu oranlar her yaş grubundan kadınla anket yapıldığını göstermektedir. Bu oranlar, aşağıdaki grafikte daha açık bir şekilde gözükmemektedir.

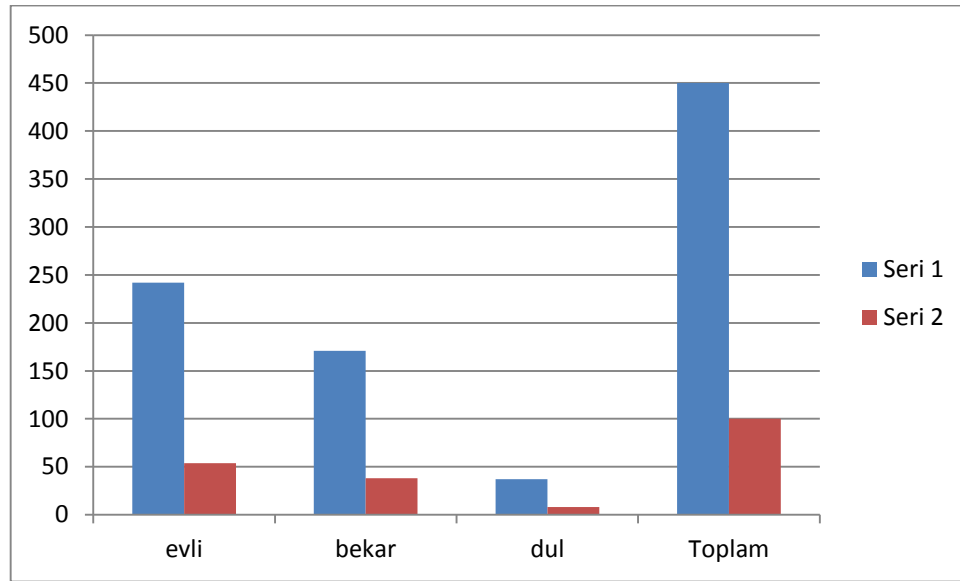

Şekil 2. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Tablo 6. Katılımcıların Medeni Duruma Göre Dağılımı

Medeni Hal	N	%
Evli	242	53,8
Bekar	171	38,0
Dul	37	8,2
Toplam	450	100,0

Ankete katılan kadınların % 53,8'i evli iken, % 38'i bekar, % 8,2'si ise duldur.

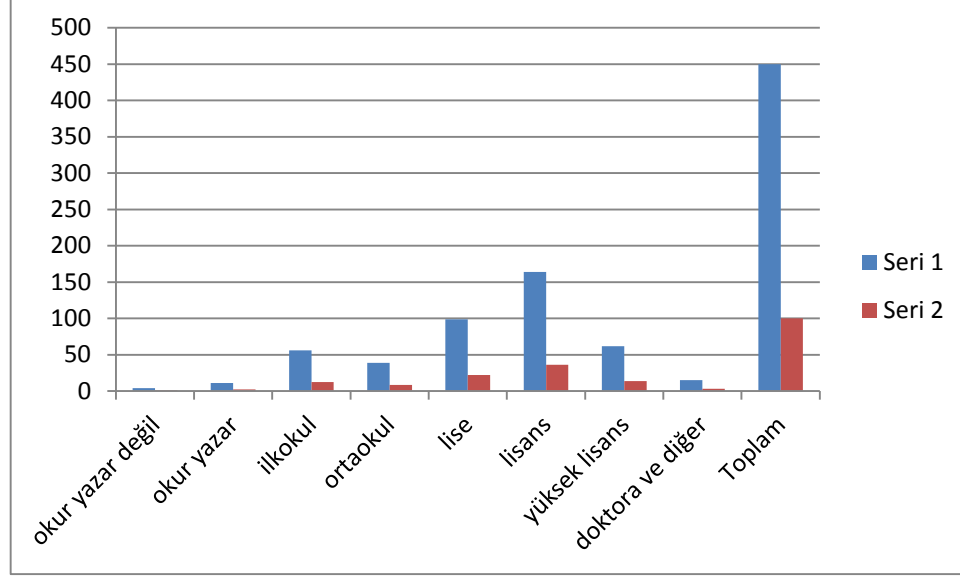
Şekil 3. Katılımcıların Medeni Duruma Göre Dağılımı

Tablo 7. Katılımcıların Eğitim Durumuna göre Dağılımı

Eğitim Durumu	N	%
Okuryazar değil	4	0,9
Okuryazar	11	2,4
İlkokul	56	12,4
Ortaokul	39	8,7
Lise	99	22,0
Lisans	164	36,4
Yüksek lisans	62	13,8
Doktora ve diğer	15	3,3
Toplam	450	100,0

Eğitim, kentleşme ve kentleşmenin temel göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Eğitimin kentleşmeyi hızlandıran ve siyasal katılımı arttıran önemli bir faktör olarak görülmesi gerekmektedir. Bu bağlamda ankete katılan kadınların %0.9' u okuryazar değilken, % 2.4'ü sadece okuryazar, % 12.4'ü ilkokul mezunu, % 8,7'si ortaokul, %22'si lise mezunu,

% 36,4'ü lisans mezunu, % 13,8'i yüksek lisans mezunu ve % 3,3' ü doktora ve üzeridir. Araştırmada en az oranı okuryazar olamayan kadınlar oluştururken, en yüksek oranı lisans mezunu olan kadınlar oluşturmaktadır.

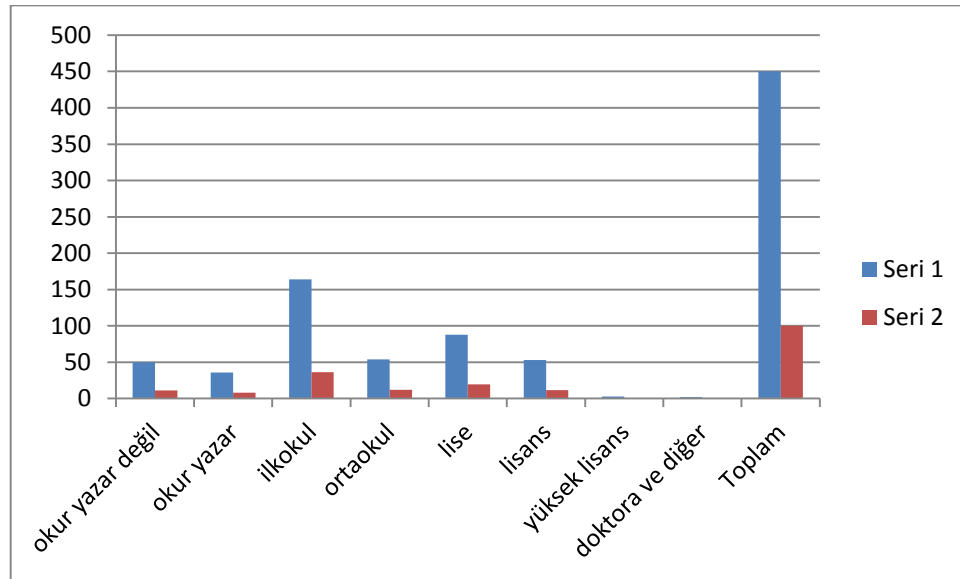

Şekil 4. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 8. Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	N	%
Okuryazar değil	50	11,1
Okuryazar	36	8,0
İlkokul	164	36,4
Ortaokul	54	12,0
Lise	88	19,6
Lisans	53	11,8
Yüksek lisans	3	0,7
Doktora ve diğer	2	0,4
Toplam	450	100,0

Ankete katılan kadınların annelerinin eğitim durumu incelendiğinde % 11,1'inin annesinin okuryazar olmadığı, %8'inin okuryazar olduğu, %36,4'ünün ilkokul, % 12'sinin ortaokul, 19,6'sının lise, % 11,8'inin lisans, % 0,6'sının yüksek lisans mezunu ve 0,4'ünün doktora ve üzeri olduğu görülmektedir.

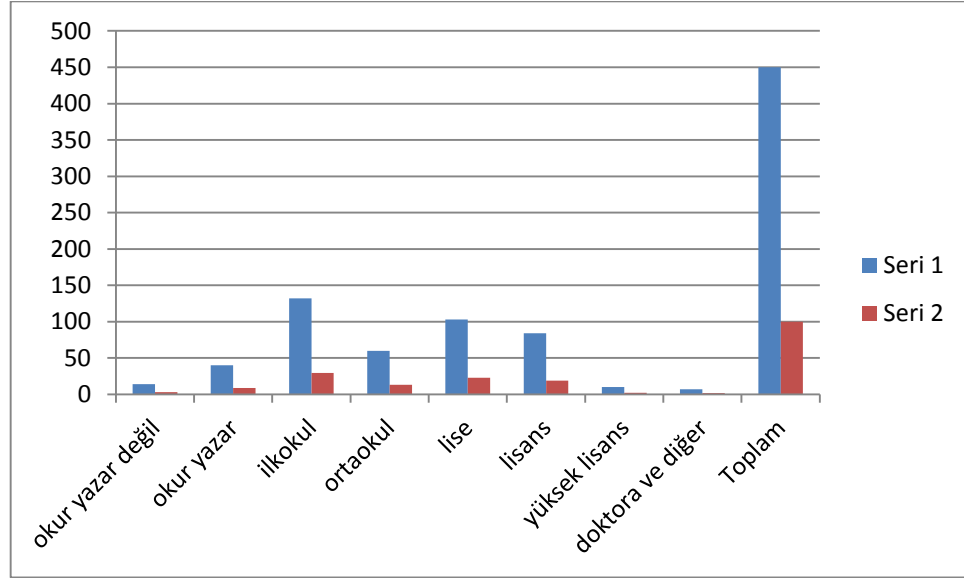

Şekil 5. Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 9. Katılımcıların Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	N	%
Okuryazar değil	14	3,1
Okuryazar	40	8,9
İlkokul	132	29,3
Ortaokul	60	13,3
Lise	103	22,9
Lisans	84	18,7
Yüksek lisans	10	2,2
Doktora ve diğer	7	1,6
Toplam	450	100,0

Değerlendirme kapsamındaki 450 kadının % 3.1'inin babasının okuryazar olmadığı, %8,9'unun okuryazar olduğu, % 29,3'ünün ilkokul, %13,3 ünün ortaokul, % 22.9'unun lise, % 18.7'inin lisans, % 2,2'sinin yüksek lisans mezunu olduğu, % 1.6'sının ise doktora ve üzeri olduğu görülmektedir.

Şekil 6. Katılımcıların Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 10. Katılımcıların Doğum Yerlerine Göre Dağılımı

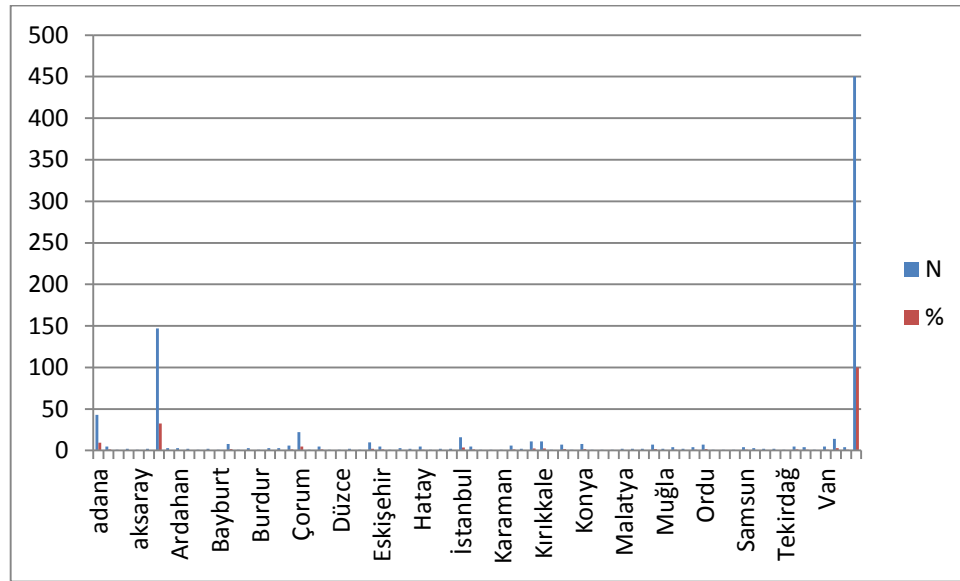
Doğum Yeri	N	%
Adana	43	9,5
Adıyaman	5	1,2
Afyon	1	0,2
Ağrı	2	0,4
Aksaray	1	0,2
Amasya	2	0,4
Ankara	147	32,6
Antalya	3	0,6
Ardahan	3	0,6
Aydın	2	0,4
Balıkesir	1	0,2

Doğum Yeri	N	%
Bartın	2	0,4
Bayburt	1	0,2
Bolu	8	1,8
Bosna Hersek	1	0,2
Bulgaristan	3	0,6
Burdur	1	0,2
Bursa	3	0,6
Çanakkale	3	0,6
Çankırı	6	1,4
Çorum	22	4,8
Çorlu	1	0,2
Denizli	5	1,2
Diyarbakır	1	0,2
Düzce	1	0,2
Elazığ	2	0,4
Erzincan	1	0,2
Erzurum	10	2,2
Eskişehir	5	1,2
Gaziantep	1	0,2
Giresun	3	0,6
Gümüşhane	2	0,4
Hatay	5	1
Iğdır	1	0,2
İskenderun	2	0,4
Isparta	2	0,4
İstanbul	16	3,6

Doğum Yeri	N	%
İzmir	5	1,2
Kahramanmaraş	1	0,2
Karabük	1	0,2
Karaman	1	0,2
Kars	6	1,4
Kastamonu	2	0,4
Kayseri	11	2,4
Kırıkkale	11	2,4
Kırklareli	1	0,2
Kırşehir	7	1,6
Kocaeli	1	0,2
Konya	8	1,8
Kütahya	1	0,2
Lefkoşa	1	0,2
Londra	1	0,2
Malatya	2	0,4
Manisa	2	0,4
Mardin	2	0,4
Mersin	7	1,6
Muğla	2	0,4
Muş	4	0,8
Nevşehir	2	0,4
Niğde	4	0,8
Ordu	7	1,6
Osmaniye	1	0,2
Rize	1	0,2

Doğum Yeri	N	%
Sakarya	1	0,2
Samsun	4	0,8
Sinop	3	0,6
Sivas	2	0,4
Şanlıurfa	2	0,4
Tekirdağ	1	0,2
Tokat	5	1,2
Trabzon	4	0,8
Tunceli	1	0,2
Van	5	1,0
Yozgat	14	3,0
Zonguldak	4	0,8
Toplam	450	100,0

Ankete katılan 450 kadının doğum yerleri incelendiğinde % 32.6 oranla Ankara'nın ilk sırada geldiği görülmektedir. Anket çalışmasının Ankara'da yapılmış olması ve araştırmanın Ankara'da yaşayan kadınların kent siyasetindeki yerlerinin incelenmesi olması bu durumu destekler niteliktedir. Araştırmaya katılan kadınların doğum yerlerinin bu kadar çeşitli olması araştırmanın geniş bir kitleye hitap ettiğini göstermektedir.

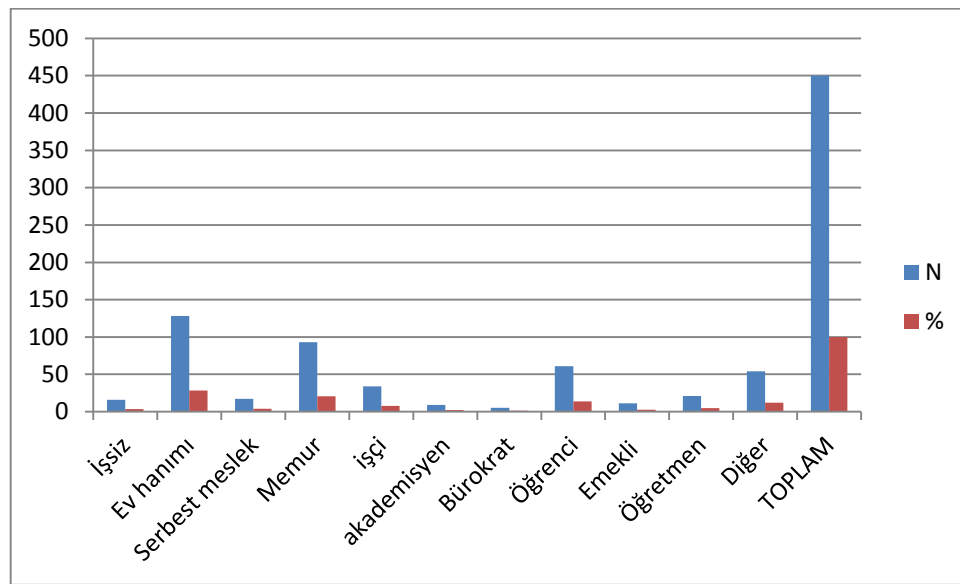

Şekil 7. Katılımcıların Doğum Yerlerine Göre Dağılımı

Tablo 11. Katılımcıların Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek	N	%
İşsiz	16	3,6
Ev Hanımı	128	28,4
Serb. Meslek	17	3,8
Memur	93	20,7
İşçi	34	7,6
Akademisyen	9	2,0
Bürokrat	5	1,1
Öğrenci	61	13,6
Emekli	11	2,4
Öğretmen	21	4,7
Diğer	54	12,1
Toplam	450	100,0

Ankete katılan 450 kadından %3,6'sı işsiz iken, %28,4'ü ev hanımı, %3,8'i serbest meslek, %20,7'si memur, %7,6'sı işçi, % 2'si akademisyen, % 1,1'i bürokrat, % 13,6'sı öğrenci, % 2,4'ü emekli, %4,7'si öğretmen, %12,1'i bu mesleklerin dışında bir mesleğe sahiptir. Bu % 12,1'lik dilim arasında bankacı, STK yöneticisi, editör, muhasebeci, mühendis, antrenör, yönetici, reklamcı, kuaför, hukukçu, bilgisayar programcısı, veteriner, istatistikçi, eczacı, doktor, hemşire, psikolog, veteriner, moda tasarımcısı, insan kaynakları uzmanı, hemşire, terzi, mimar, vergi denetmeni, gazeteci, avukat, sporcu, hakim gibi çeşitli meslek dallarından kadınlar bulunmaktadır. Bu da alan araştırmasında birkaç farklı meslekle yetinilmediği, çeşitli meslek dallarından kadınlara ulaşılmaya çalışıldığını göstermektedir.

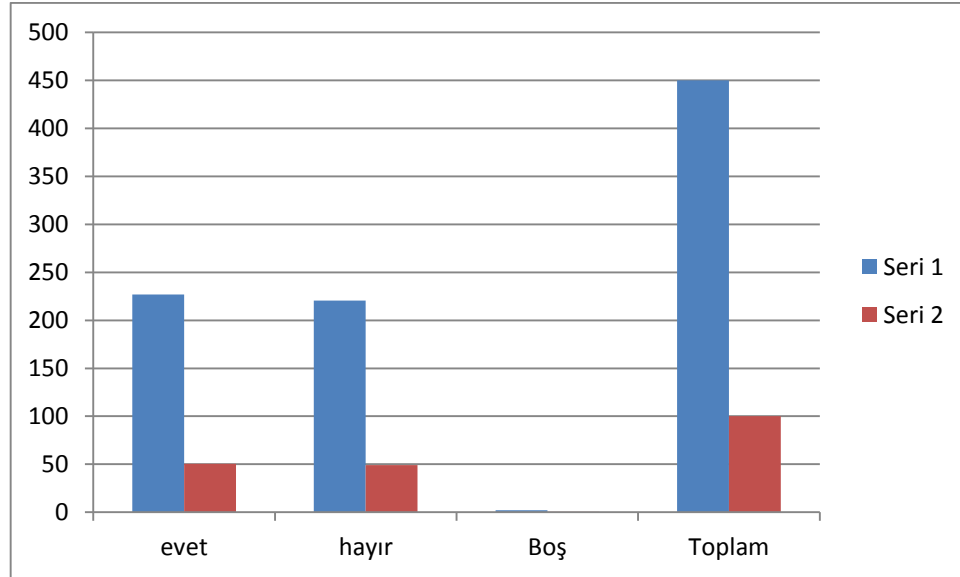

Şekil 8. Katılımcıların Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Tablo 12. Katılımcıların "Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?" "Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı"

Çalışma durumu	N	%
Evet	227	50,6
Hayır	221	49,0
Boş	2	0,4
Toplam	450	100,0

Araştırma kapsamındaki 450 kadının % 50,6'sı çalışma hayatının içindeyken, % 49'u herhangi bir işte çalışmamaktadır.

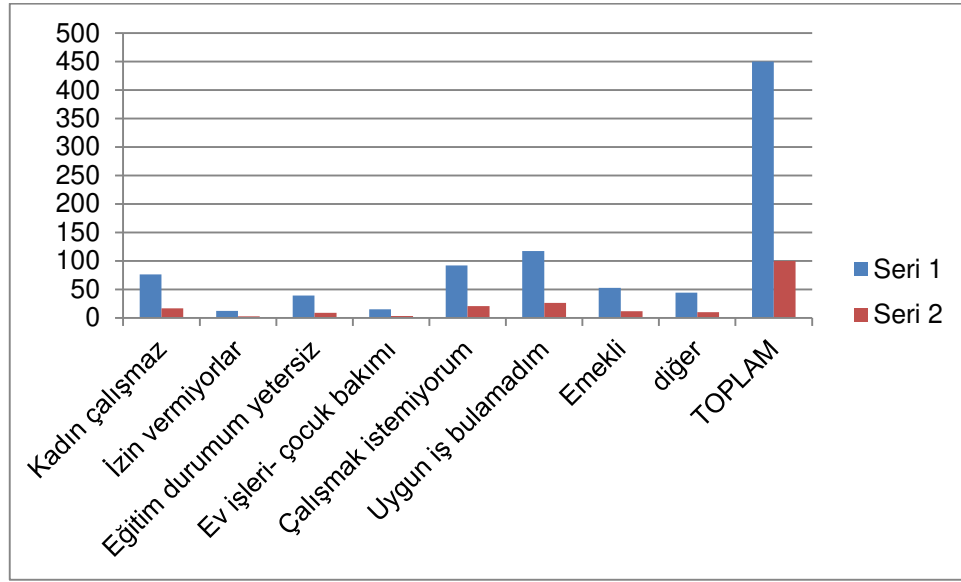

Şekil 9. Katılımcıların “Herhangi Bir İşte Çalışıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Tablo 13. Katılımcıların “Eğer Çalışmıyorsanız Nedeni Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Çalışmama nedeni	N	%
Kadın Çalışmaz	76,5	17,0
İzin Vermiyorlar	12,15	2,7
Eğitim Durumum Yetersiz	39,15	8,7
Ev İşleri- Çocuk Bakımı	15,3	3,4
Çalışmak İstemiyorum	92,25	20,5
Uygun İş Bulamadım	117,45	26,1
Emekli	52,65	11,7
Diğer	44,1	9,8
Toplam	450	100,0

Çalışmayan kadınlara yöneltilen çalışmamanızın nedeni nedir sorusuna ankete katılan kadınların %17'si kadın çalışmaz cevabını verirken, % 2,7'si izin problemi yaşadığını, %8,7'si eğitim durumunun yetersiz olduğunu, % 3,4'ü ev işleri ve çocuklarının bakımı nedeniyle çalışmadığını % 20,5'i çalışmak istemediğini, % 26,1'i uygun işi bulamadığını, % 11,7'si emekli olduğunu ve % 9.8' i ise yaş, sağlık ya da öğrenci olmalarından dolayı çalışmadıklarını belirtmişlerdir.

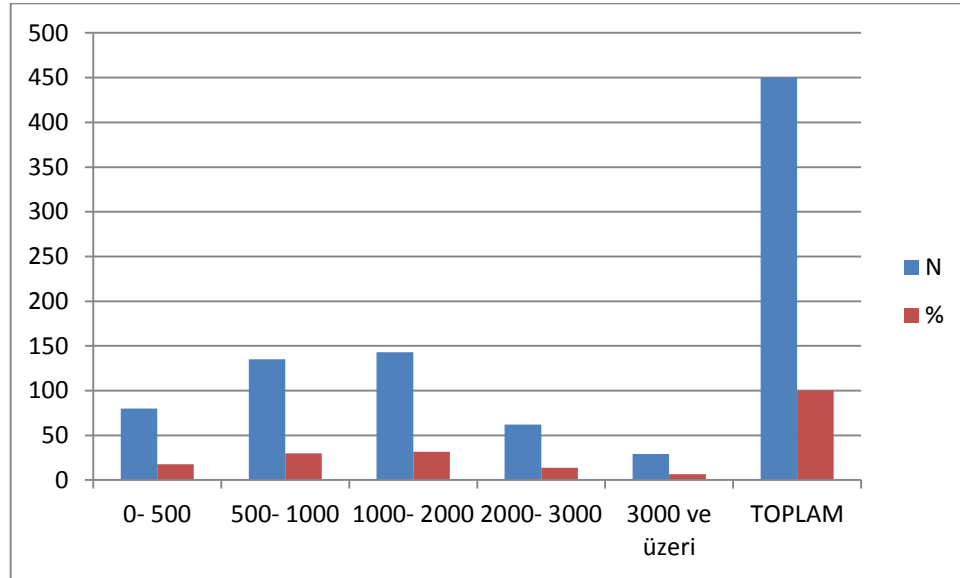

Şekil 10. Katılımcıların “Eğer Çalışmıyorsanız Nedeni Nedir?”Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Tablo 14. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı

Gelir Düzeyi (TL/ay)	N	%
0- 500	80	17,8
500- 1000	135	30,0
1000- 2000	143	31,8
2000- 3000	62	13,9
3000 ve üzeri	30	6,5
Toplam	450	100,0

Ankete katılan kadınların %17,8'inin gelirinin 0-500 TL arasında, %30'unun 500-1000 TL arasında, %31,8'inin 1000- 2000 TL arasında, %13,9'unun 2000-3000 TL arasında ve %6,5'inin 3000 TL ve üzeri olduğu görülmektedir.

Şekil 11. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı

Tablo 15. Yaş ile STK Üyeliği Arasındaki İlişki

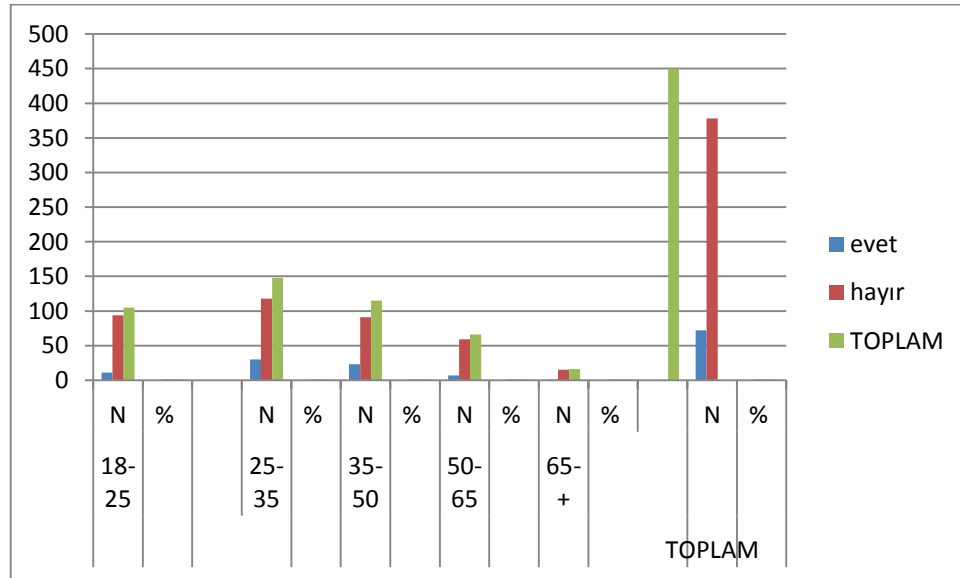
		STK Üyeliği		
Yaş		Evet	Hayır	Toplam
18- 25	N	11	94	105
	%	10,5%	89,5%	100,0%
25- 35	N	30	118	148
	%	20,4%	79,6%	100,0%
35- 50	N	23	91	115
	%	19,6%	79,5%	100,0%
50- 65	N	7	59	66
	%	10,6%	89,4%	100,0%
65- +	N	1	15	16
	%	6,3%	93,8%	100,0%
Toplam	N	72	378	450
	%	15,9%	83,9%	100,0%

Ankete katılan kadınların yaşları ile STK üyelikleri değerlendirildiğinde 18-25 yaş aralığında olan 105 kadının %10,5'i STK üyesiyken, %89,5'i herhangi bir STK'ya üye değildir. 25-35 yaş aralığında olan 147 kadına bakıldığında %20,4'ünün üye olduğu, %79,6'sının üye olmadığı görülmektedir. 35-50 yaş aralığında olan 115 kadından % 19,6'sı STK üyesi iken, %79,5'u üye değildir. 50-65 yaş aralığında olan 66 kadın arasından %10,6'sının STK üyeliği bulunurken,% 89,4'ünün üyeliği bulunmamaktadır.

65 yaş ve üstü yaş aralığında olan 16 kadından ise sadece %6,3'ü STK üyesidir.

Memur- Sen, Tema, Greenpeace, AHİD, Enerji Bir- SEN, Eğitim Bir- Sen, Veteriner Hekimler Derneği, Doğa Derneği, Öğretilbilir Çocukları Koruma Okulu, Bilişim Uzmanları Derneği, Atatürkçü Düşünce Derneği, Kadın Hareketi Derneği, Çocuk Vakfı, Lions, Psikologlar Derneği, Hasvak, Toplum Gönüllüleri, Güçsüzler ve Kimsesizlere Yardım Vakfı, Kızılay, Lösev, ÇYDD gibi çeşitli STK'lara üye olan kadınların, kadınlara yönelik kuruluşların içinde yer almamaları dikkat çekicidir. Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği KA.DER'e hiçbir kadının üye olmaması da gözden kaçırılmaması gereken bir noktadır.

Yaş ilerledikçe kadınların STK üyeliklerinde bir artmanın yaşanması gerekirken, en az oranın 65 yaş ve üzeri kadınlarda görülmesi dikkat çekicidir.

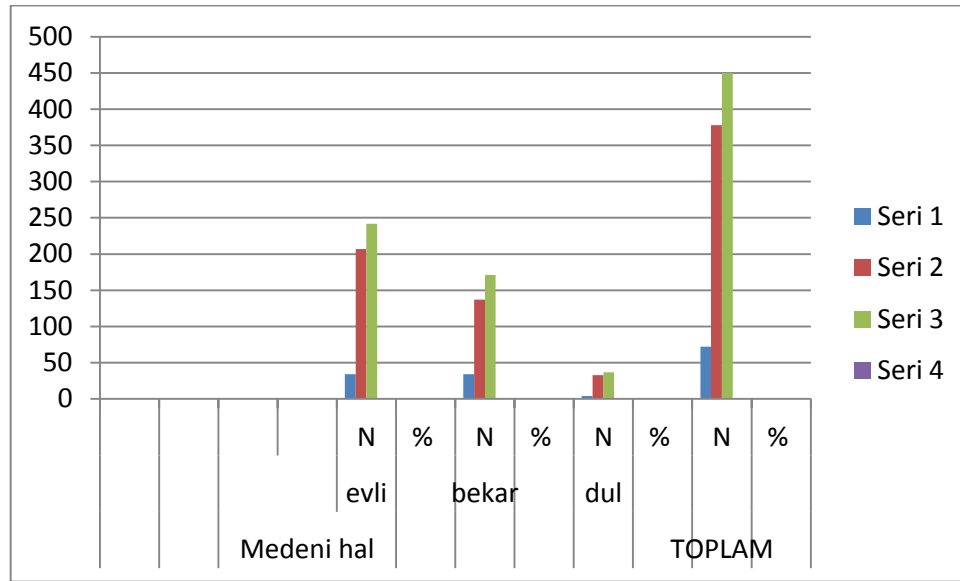

Şekil 12. Yaş ile STK Üyeliği Arasındaki İlişki

Tablo 16. **Medeni Hal ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki**

		STK Üyeliği		
Medeni Hal		Evet	Hayır	Toplam
Evli	N	34	207	242
	%	13,9%	85,7%	100,0%
Bekar	N	34	137	171
	%	19,9%	80,1%	100,0%
Dul	N	4	33	37
	%	10,8%	89,2%	100,0%
TOPLAM	N	72	378	450
	%	15,9%	83,9%	100,0%

Ankete katılan 242 evli kadının %13,9'unun STK üyeliği bulunurken, %85,7'sinin üyeliği bulunmamaktadır. 171 bekar kadının %19,9'unun üyeliği varken, % 80'inin üyeliği yoktur. 37 dul kadından ise sadece %10,8'inin üyeliği bulunmaktadır. Ankete katılan kadınlardan 4 'ü bu soruya cevap vermemiştir. Anket sonuçları kadınların STK üyeliğine sıcak bakmadıklarını ortaya koymuştur.

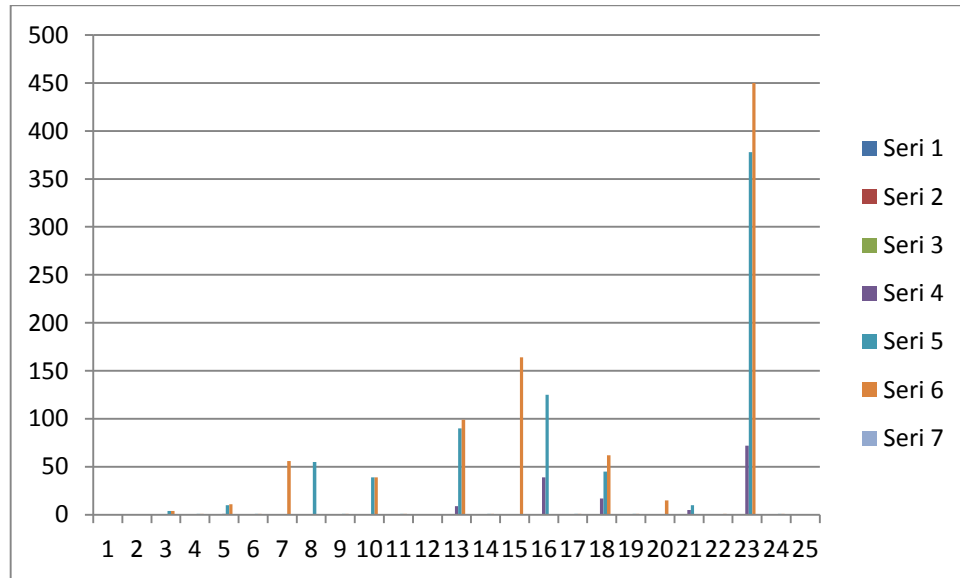

Şekil 13. Medeni Hal ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki

Tablo 17. Eğitim Durumu ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki

Eğitim Durumu		STK Üyeliği		
		Evet	Hayır	Toplam
Okur yazar değil	N	0	4	4
	%	0%	100,0%	100,0%
Okur yazar	N	1	10	11
	%	9,1%	90,9%	100,0%
İlkokul	N	0	55	56
	%	,0%	98,2%	100,0%
Ortaokul	N	0	39	39
	%	,0%	100,0%	100,0%
Lise	N	9	90	99
	%	%9,1	%90,9	%100
Lisans	N	39	125	164
	%	23,9%	76,1%	100,0%
Yüksek lisans	N	17	45	62
	%	27,9%	72,1%	100,0%
Doktora ve diğer	N	5	10	15
	%	33,3%	66,7%	100,0%
Toplam		N 72	378	450
		% 15,9%	83,9%	100,0%

Bu tablo eğitim durumuyla STK üyeliği arasında doğru bir orantı olduğunu göstermektedir. Eğitim seviyesi yükseldikçe, bilinç düzeyi artmakta ve STK üyeliğinde bir artış yaşanmaktadır. Ankete katılan okuryazar olmayan 4 kadının hiçbirinin STK üyeliği yoktur. Okuryazar olan 11 kadının ise sadece % 9,1'inin üyeliği vardır. İlkokul mezunu olan 56 ve ortaokul mezunu olan 37 kadının hiçbirinin üyeliği bulunmamaktadır. Lise mezunu olan 99 kadından %9,1'i, lisans mezunu olan 164 kadının %23,9'unun, yüksek lisans mezunu olan 62 kadının ise %27,9'unun, doktora ve üstü eğitim seviyesine sahip olan 15 kadının ise %15,9'unun STK üyeliği bulunmaktadır.

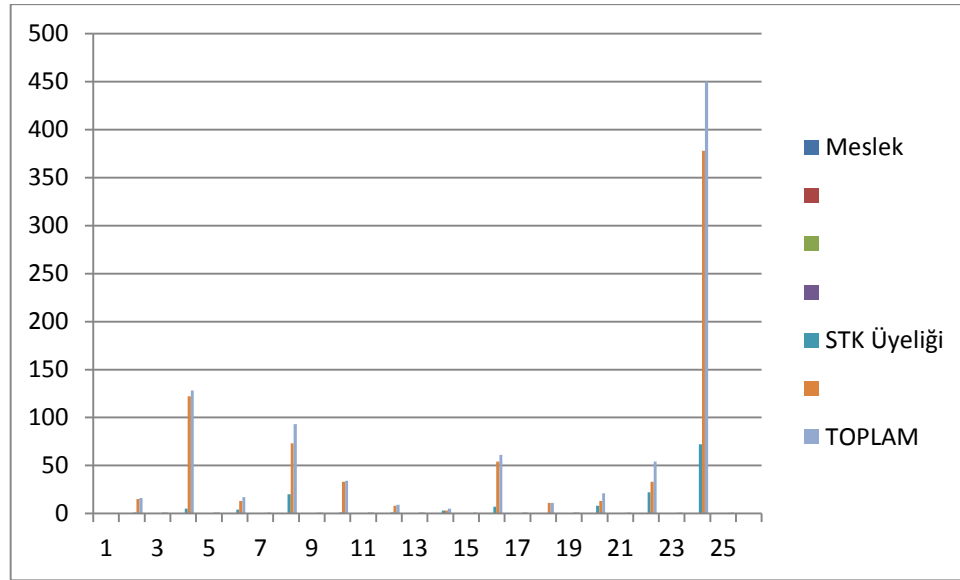
Şekil 14. Eğitim Durumu ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki

Tablo 18. Meslek ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki

Meslek		STK Üyeliği		Toplam
		Evet	Hayır	
İşsiz	N %	1 6,3%	15 93,8%	16 100,0%
Ev hanımı	N %	5 3,9%	122 95,3%	128 100,0%
Serbest meslek	N %	4 23,5%	13 76,5%	17 100,0%
Memur	N %	20 21,7%	73 78,3%	93 100,0%
İşçi	N %	1 3,0%	33 97,0%	34 100,0%
Akademisyen	N %	1 11,1%	8 88,9%	9 100,0%
Bürokrat	N %	3 50,0%	3 50,0%	5 100,0%
Öğrenci	N %	7 11,5%	54 88,5%	61 100,0%
Emekli	N %	0 ,0%	11 100,0%	11 100,0%
Öğretmen	N %	8 38,1%	13 61,9%	21 100,0%
Diğer	N %	22 40,0%	33 60,0%	54 100,0%
Toplam	N %	72 15,9%	378 83,9%	450 100,0%

Meslek ve STK üyeliği değerlendirildiğinde ankete katılan emekli kadınların STK üyeliklerinde diğer mesleklere göre bir farklılığın olması beklenirken, tam tersi bir durum yaşanmış, emekli olan 11 kadının hiçbirinin STK üyeliği bulunmamaktadır.

Meslek ve STK üyeliği bağıntısında % 50'lik oranla bürokrat kadınların ilk sırada oldukları göze çarpmaktadır. Bu tespit bürokrasinin içinde yer alan kadınların Sivil Toplum Kuruluşlarıyla daha yakın olmalarıyla açıklanabilir. İşsiz olan 16 kadının % 93,8'i, ev hanımı 122 kadının %93,8'i, serbest meslekle uğraşan 17 kadının % 76,5'i, memur olan 93 kadının %78,3'ü, işçi olan 34 kadının %97'si, akademisyen 9 kadının % 88,9'u, öğrenci olan 61 kadının %88,5'i, öğretmen olan 21 kadının % 61,9'u ve başka mesleklerden olan 54 kadının % 60'ı herhangi bir STK'ya üye olmadığını belirtmiştir.

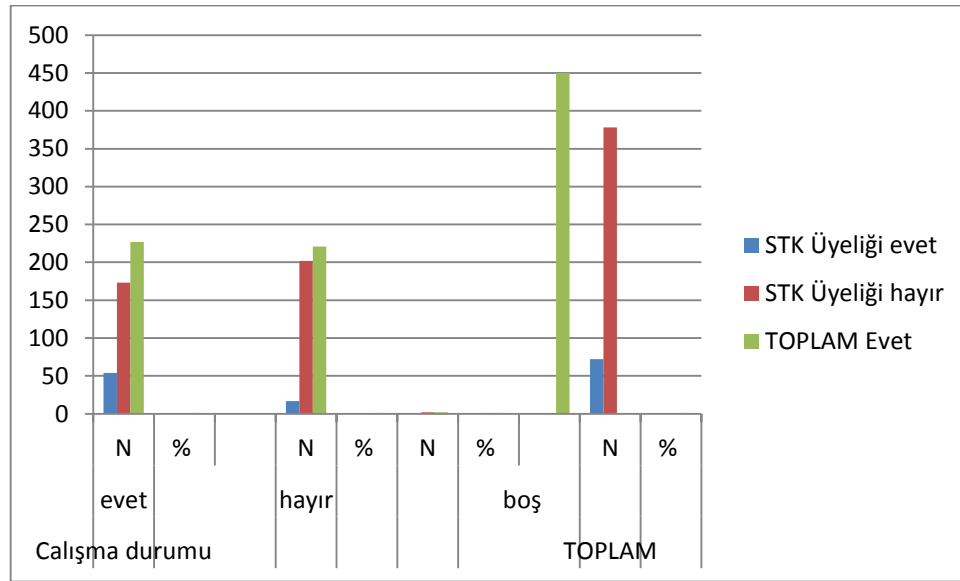

Şekil 15. Meslek ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki

Tablo 19. Çalışma Durumu ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki

Çalışma durumu			STK Üyeliği		Toplam
			Evet	Hayır	
	Evet	N	54	173	227
		%	24,0%	76,0%	100,0%
	Hayır	N	17	202	221
		%	7,8%	91,8%	100,0%
	Boş	N	0	2	2
		%	,0%	100,0%	100,0%
Toplam		N	72	378	450
		%	15,9%	83,9%	100,0%

Çalışma durumu ve STK üyeliği değerlendirildiğinde çalışan 227 kadının %76'sının STK üyeliği bulunmazken, %24'ünün üyeliği bulunmaktadır. Çalışma hayatının içinde yer almayan 221 kadının ise, %91,8'i herhangi bir STK'ya üyeliğinin bulunmadığını belirtirken, %7,8'i üyeliğinin bulunduğunu söylemiştir. Anket çalışmasında bu soruya 2 kadın cevap vermemiştir.

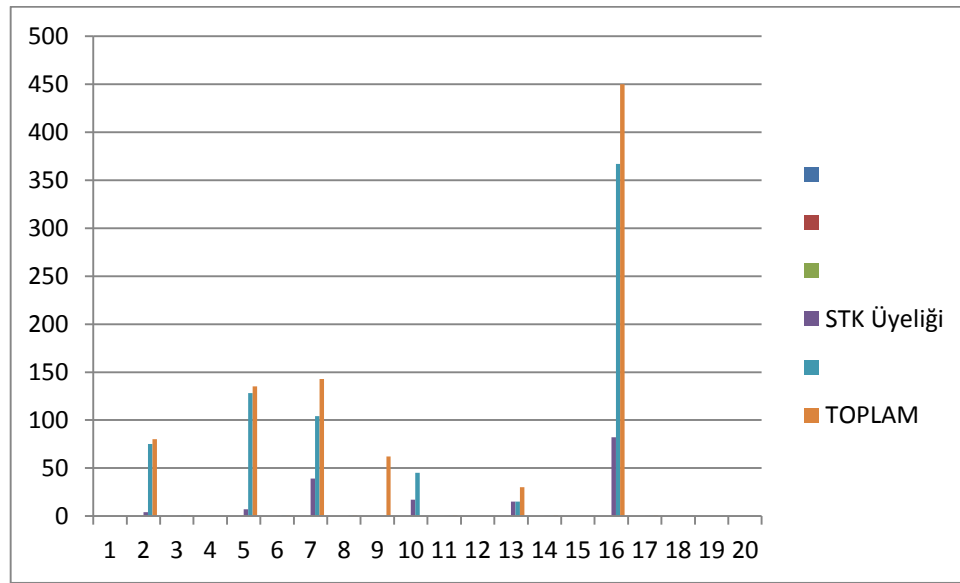
Şekil 16. Çalışma Durumu ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki

Tablo 20. Gelir ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki

Gelir (TL/ay)		STK Üyeliği		Toplam
		Evet	Hayır	
0-500	N	4	75	80
	%	5,0%	93,3%	100,0%
500-1000	N	7	128	135
	%	7,8%	94,9%	100,0%
1000-2000	N	39	104	143
	%	27,1,%	72,9%	100,0%
2000-3000	N	17	45	62
	%	27,7%	72,3%	100,0%
3000-+	N	15	15	30
	%	50,0%	50,0%	100,0%
Toplam		82	367	450
		18,3%	81,4%	100,0%

Gelir ile STK üyeliği değerlendirildiğinde geliri 0-500 TL arasında olan 80 kadının yalnızca % 5'lik bir kısmı STK üyesi iken, geliri 500-1000 TL

arasında olan 135 kadından sadece % 7,8'lik kısmının üyeliği bulunmaktadır. 1000-2000 TL geliri olan 143 kadının %27,1'inin üyeliği bulunurken, % 72,9'luk büyük bir kısmın üyeliği bulunmadığı görülmektedir. 2000- 3000 TL arasında geliri olan 62 kadının % 27,7'sinin, 3000 ve daha fazla geliri olan 30 kadının %50'sinin üyeliği bulunmaktadır. Gelir arttıkça, kadınların STK üyeliklerinde artış yaşandığı gözlenmektedir.

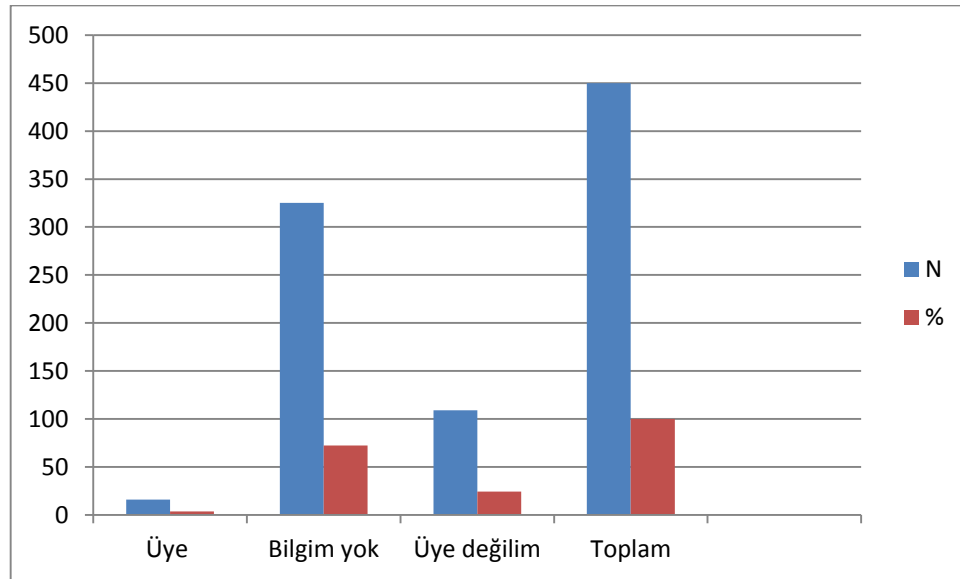

Şekil 17. Gelir ve STK Üyeliği Arasındaki İlişki

Tablo 21. "Kent Konseyleri Hakkında Bilgi Sahibi misiniz?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Durum	N	%
Üye	16	3,6
Bilgisi yok	325	72,2
Üye değil	109	24,2
Toplam	450	100,0

Anket çalışmasına katılan 450 kadına yöneltilen ‘kent konseyleri hakkında bilgi sahibi misiniz?’ sorusuna % 72’lik büyük bir oran bilginin yok cevabını vermiştir. Yalnızca % 3,6’sı kent konseyine üye olduğunu belirtirken, % 24,2’si ise konsey hakkında bilgi sahibi olduklarını ancak üye olmadıklarını belirtmiştir.

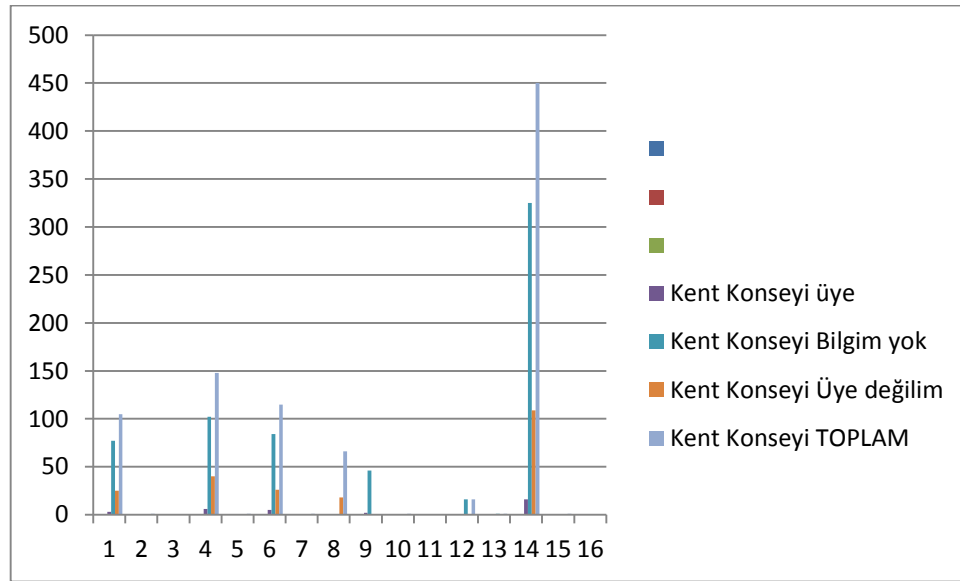

Şekil 18. “Kent konseyleri hakkında bilgi sahibi misiniz?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Tablo 22. Yaş Kent Konseyi Arasındaki İlişki

Yaş		Kent Konseyi			Toplam
		Üye	Bilgisi yok	Üye değil	
18-25	N	3	77	25	105
	%	2,9%	73,3%	23,8%	100,0%
25-35	N	6	102	40	148
	%	4,1%	68,9%	27,0%	100,0%
35-50	N	5	84	26	115
	%	4,3%	73,0%	22,6%	100,0%
50-65	N	2	46	18	66
	%	3,0%	69,7%	27,3%	100,0%
65 -+	N	0	16	0	16
	%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Toplam	N	16	325	109	450
	%	3,6%	72,2%	24,2%	100,0%

Araştırma kapsamında kadınlara sorulan kent konseyleri hakkında bilginiz var mı sorusuna 18- 25 yaş aralığında olan 105 kadının % 73,7'si kent konseyleri hakkında bilgisi olmadığını, %2,9'u kent konseyi üyesi olduğunu, % 23,8'i ise konseyler hakkında bilgi sahibi olduğunu ancak herhangi bir üyeliğinin bulunmadığı cevabını vermiştir. 25- 35 yaş aralığında bulunan 148 kadının % 68,9'u kent konseyleri hakkında bilgi sahibi olmadıklarını, %4,1'i ise üye olduklarını,% 27'si ise üye olmadıklarını ama bilgi sahibi olduklarını belirtmiştir. 35-50 yaş aralığında olan 115 kadın için de durum pek farklı değildir. % 68,9'unun kent konseyleri hakkında bilgi sahibi olmadığı, %22,6'sının konsey hakkında bilgi sahibi olduğu ama üye olmadığı, % 4,3'ünün ise hem bilgi sahibi hem de üye olduğu sonucuna varılmıştır. 50-65 yaş aralığındaki 66 kadından sadece % 3'ü kent konseyleri hakkında bilgi sahibi ve üyedir. % 69,7'si konsey hakkında bilgiye sahip değilken, % 27,3'ü hem konseylerle ilgili bilgiye sahip olup hem de üyedir. 65 yaş ve üstünde olan 16 kadından hiçbirinin kent konseyleri hakkında bilgisi ve üyeliği bulunmamaktadır. Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamayı, çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlama amaçlı olan kent konseylerine ilginin bu kadar az olması kent konseylerinin faaliyetlerinin arttırılması gerektiğini göstermektedir.

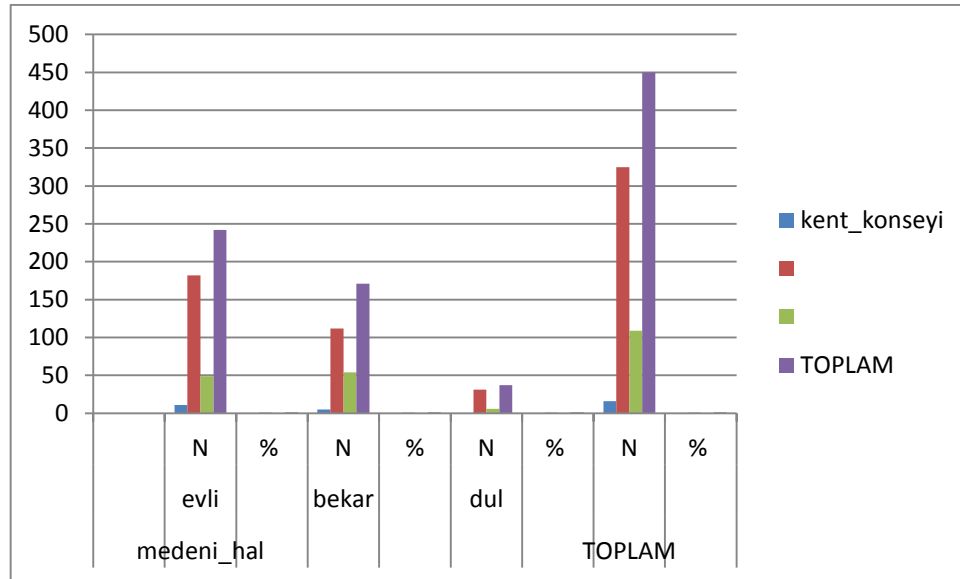
Şekil 19. Yaş Kent Konseyi Arasındaki İlişki

Tablo 23. Medeni Hal ve Kent Konseyi Arasındaki İlişki

Medeni Hal			Kent Konseyi			Toplam
			Üye	Bilgi yok	Üye değil	
	Evli	N	11	182	49	242
		%	4,5%	75,2%	20,2%	100,0%
	Bekar	N	5	112	54	171
		%	2,9%	65,5%	31,6%	100,0%
	Dul	N	0	31	6	37
		%	,0%	83,8%	16,2%	100,0%
Toplam		N	16	325	109	450
		%	3,6%	72,2%	24,2%	100,0%

Kent konseyleri ile medeni hal değerlendirildiğinde evli olan 242 kadının sadece %4,5'inin kent konseylerine üye olduğu, %75,2'sinin konsey hakkında bilgi sahibi olmadığı, %20,2'sinin ise bilgi sahibi olduğu ancak üye olmadığı görülmektedir. Bu durum 171 bekar kadın için de pek farklı değildir. 171 kadının sadece % 2,9'unun üye olduğu, % 65,5'inin konseyler hakkında bilgi sahibi olmadığı, % 31,6'sının ise bilgi sahibi olduğu ancak üye olmadığı görülmektedir. Dul olan 37 kadının hiçbirinin kent konseylerine üye olmadığı,

%83,8'inin konsey hakkında bilgisinin bulunmadığı ve % 16,2'sinin ise bilgi sahibi olduğu ancak üye olmadığı görülmektedir.

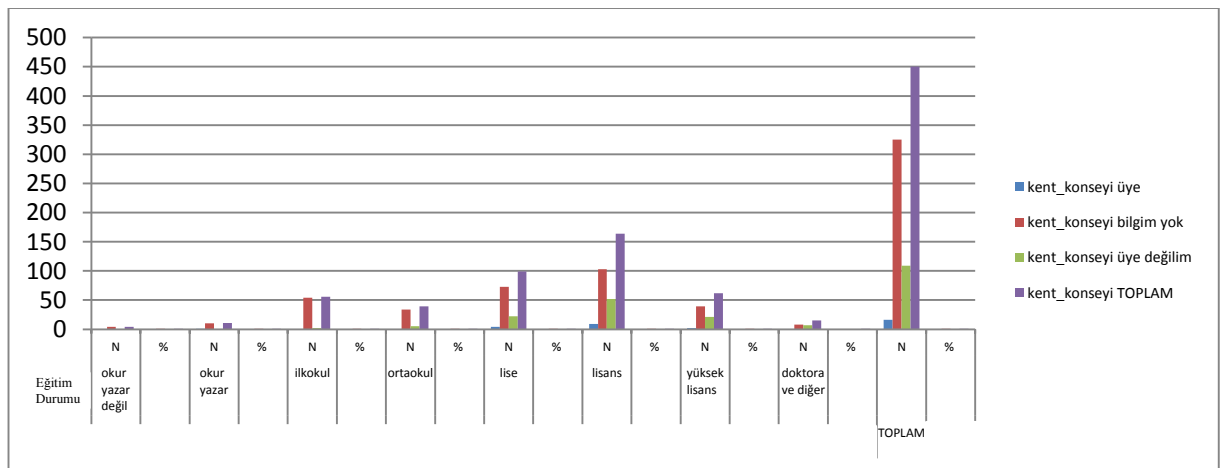

Şekil 20. Medeni Hal ve Kent Konseyi Arasındaki İlişki

Tablo 24. 20 Eğitim Durumu ve Kent Konseyi Arasındaki İlişki

Eğitim Durumu		Kent konseyi			Toplam
		Üye	Bilgisi yok	Üye değil	
Okur yazar değil	N %	0 ,0%	4 100,0	0 ,0%	4 100,0%
Okuryazar	N %	1 %9,1	10 90,9%	0 ,0%	11 100,0%
İlkokul	N %	0 ,0%	54 96,4%	2 3,6%	56 100,0%
Ortaokul	N %	0 ,0%	34 87,2%	5 12,8%	39 100,0%
Lise	N %	4 4,0%	73 73,7%	22 22,2%	99 100,0%
Lisans	N %	9 5,5%	103 62,8%	52 31,7%	164 100,0%
Yüksek lisans	N %	2 3,2%	39 62,9%	21 33,9%	62 100,0%
Doktora ve üstü	N %	0 ,0%	8 53,3%	7 46,7%	15 100,0%
Toplam	N	16	325	109	450
	%	3,6%	72,2%	24,2%	100,0%

Eğitim durumu ile kent konseyleri ilişkilendirildiğinde eğitim seviyesi yükseldikçe kent konseyleri hakkında bilgi sahibi olmanın ve üye olmanın artacağı görüşü yaygın görüş olarak değerlendirilmektedir. Ancak anket sonuçları değerlendirildiğinde ankete katılan okur yazar olmayan kadınlarla, doktora ya da daha üstü eğitim seviyesine sahip kadınların kent konseylerine katılımı konusunda hiçbir farkın olmadığı görülmektedir. Okur yazar olmayan 4 kadın arasında da, doktorasını tamamlamış 15 kadın arasında da konseye üye hiçbir kadın bulunmamaktadır. Bu da eğitim seviyesiyle kent konseylerine üyelik konusunda bir ilişkinin olmadığını gözler önüne sermektedir. Okuryazar olan 11 kadının % 9,1'i, lise mezunu olan 99 kadının % 4'ü lisans mezunu olan 164 kadının % 5,5'i, yüksek lisans mezunu olan 62 kadının ise % 3,2'si kent konseyine üye olduğunu belirtmiştir.

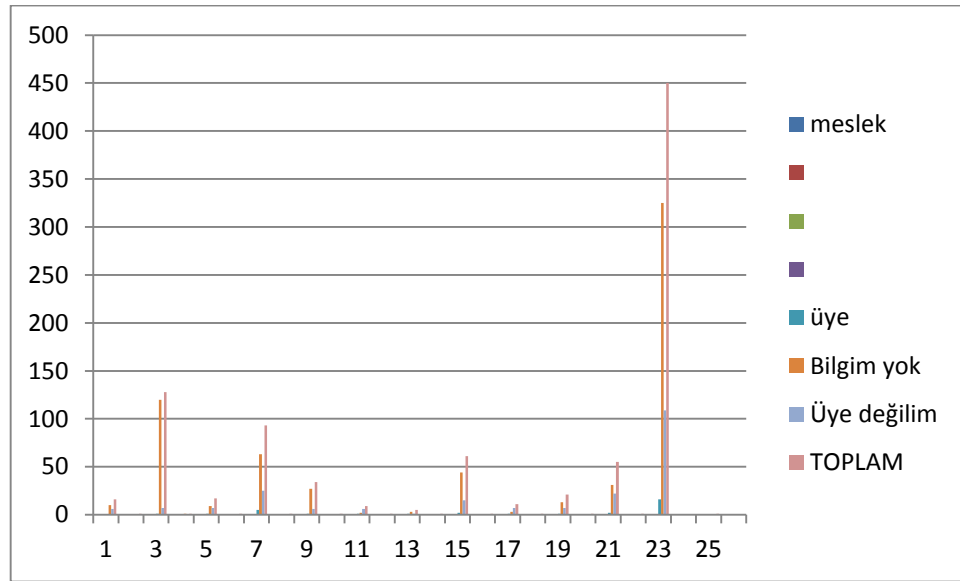

Şekil 21. Eğitim Durumu ve Kent Konseyi Arasındaki İlişki

Tablo 25. **Meslek ve Kent Konseyleri İlişkisi**

Meslek		Kent konseyi			
		Üye	Bilgi yok	Üye değil	Toplam
İşsiz	N	0	10	6	16
	%	,0%	62,5%	37,5%	100,0%
Ev hanımı	N	1	120	7	128
	%	,8%	93,8%	5,5%	100,0%
Serbest meslek	N	1	9	7	17
	%	5,9%	52,9%	41,2%	100,0%
Memur	N	5	63	25	93
	%	5,4%	67,7%	26,9%	100,0%
İşçi	N	1	27	6	34
	%	2,9%	79,4%	17,6%	100,0%
Akademisyen	N	1	2	6	9
	%	11,1%	22,2%	66,7%	100,0%
Bürokrat	N	1	3	1	5
	%	20,0%	60,0%	20,0%	100,0%
Öğrenci	N	2	44	15	61
	%	3,3%	72,1%	24,6%	100,0%
Emekli	N	1	3	7	11
	%	9,1%	27,3%	63,6%	100,0%
Öğretmen	N	1	13	7	21
	%	4,8%	61,9%	33,3%	100,0%
Diğer	N	2	31	22	55
	%	3,6%	56,4%	40,0%	100,0%
Toplam	N	16	325	109	450
	%	3,6%	72,2%	24,2%	100,0%

Meslek ve kent konseyleri ilişkisi değerlendirildiğinde, işsiz olan 16 kadının %62,5'inin kent konseyi hakkında bilgi sahibi olmadıkları,% 37,5'inin ise kent konseylerine üye olmadıkları görülmüştür. Ev hanımı olan 128 kadının %0,8'i konseye üye olduğunu söylerken, %93,8'i bilgisinin bulunmadığını, %5,5'i üye olmadığını belirtmiştir. Serbest meslek sahibi 17 kadının % 5,9'u kent konseyine üye iken, %52,9'u bilgisinin olmadığını, %41,2'si ise üye olmadığını belirtmiştir. Memur olan 93 kadının % 5,4'ü konsey üyesi olduğunu, %26,9' u üye olmadığını, %67,7'si ise konsey hakkında bilgisi olmadığını söylemiştir. İşçi olan 34 kadının % 17,6'sı, akademisyen olan 9 kadının % 66,7'si, bürokrat olan 5 kadının %20'si, öğrenci olan 61 deneğin %24,6'sı, emekli olan 11 kadının %24,6'sı, öğretmen olan 21 kadının %33,3'ü ve başka mesleklere sahip 55 kadının %40'ı üyeliklerinin bulunmadığı cevabını vermiştir. Memur olan 93 kadının 67,7'si, işçi olan 34 kadının % 79,4'ü, akademisyen olan 9 kadının % 22,2'si, bürokrat olan 5 kadının % 60'ı, öğrenci olan 61 kadının %72,1'i, emekli olan 11 kadının %27,3'ü, öğretmen olan 21 kadının % 61,9'u ve diğer mesleklere sahip 55 kadının % 56,4'ü kent konseyleri hakkında bilgilerinin bulunmadığını belirtmişlerdir. Kent konseylerine üye olan kadın sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Ev hanımı olan 128 kadının % 0,8 'i, serbest meslek sahibi olan 17 kadının % 5,9'u, memur olan 93 kadının % 5,4'ü, işçi olan 34 kadının % 2,9'u, akademisyen olan 9 kadının % 11,1'i, bürokrat olan 5 kadının %20'si, 61 kişiden olan öğrenci grubunun % 3,3'ü, emekli olan 11 kadının % 9,1'i öğretmen olan 21 kadının % 4,8'i ve diğer meslek gruplarına sahip olan 55 kadının sadece %3,6'sı kent konseyine üye olduğunu belirtmiştir.

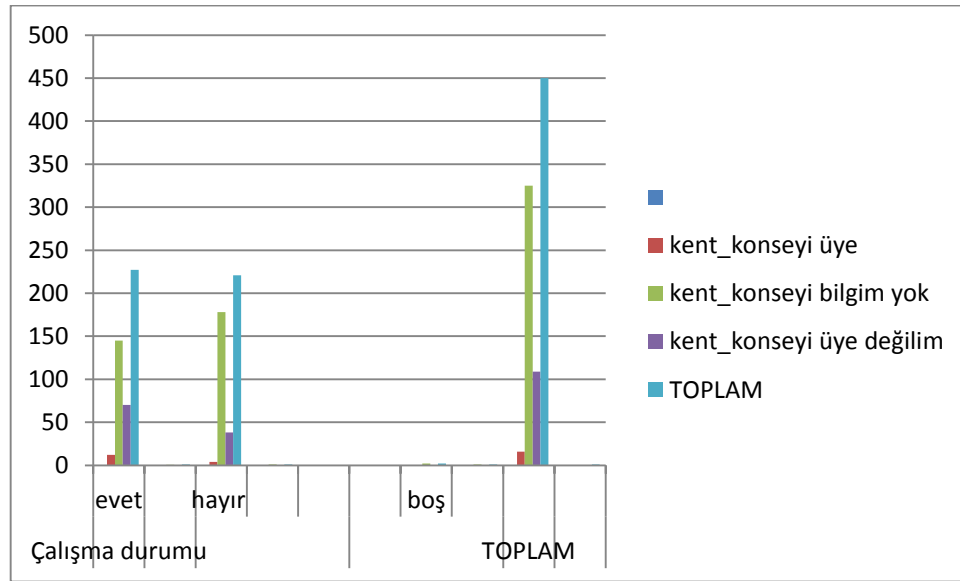

Şekil 22. Meslek ve Kent Konseyleri İlişkisi

Tablo 26. Çalışma Durumu ve Kent Konseyleri İlişkisi

Çalışma Durumu			Kent Konseyi			Toplam
			Üye	Bilgi yok	Üye değil	
	Evet	N	12	145	70	227
		%	5,3%	63,9%	30,8%	100,0%
	Hayır	N	4	178	38	221
		%	1,8%	80,9%	17,3%	100,0%
	Boş	N	0	2	0	2
		%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Toplam		N %	16 3,6%	325 72,2%	109 24,2%	450 100,0%

Çalışma durumu ve kent konseyleri ilişkisi değerlendirildiğinde çalışma hayatında yer alan 227 kadının % 63,9'u kent konseyleri hakkında bilgi sahibi olmadığını, %30,8'i üye olmadığını, % 5,3'ü üye olduklarını belirtmiştir. Çalışma hayatında yer alan 221 kadının ise %80,9'u konsey hakkında bilgilerinin olmadığını, % 1,8'i üye olduğunu, % 17,3'ü ise üye olmadıklarını söylemiştir.

Şekil 23. Çalışma Durumu ve Kent Konseyleri İlişkisi

Tablo 27. Gelir ve Kent Konseyleri İlişkisi

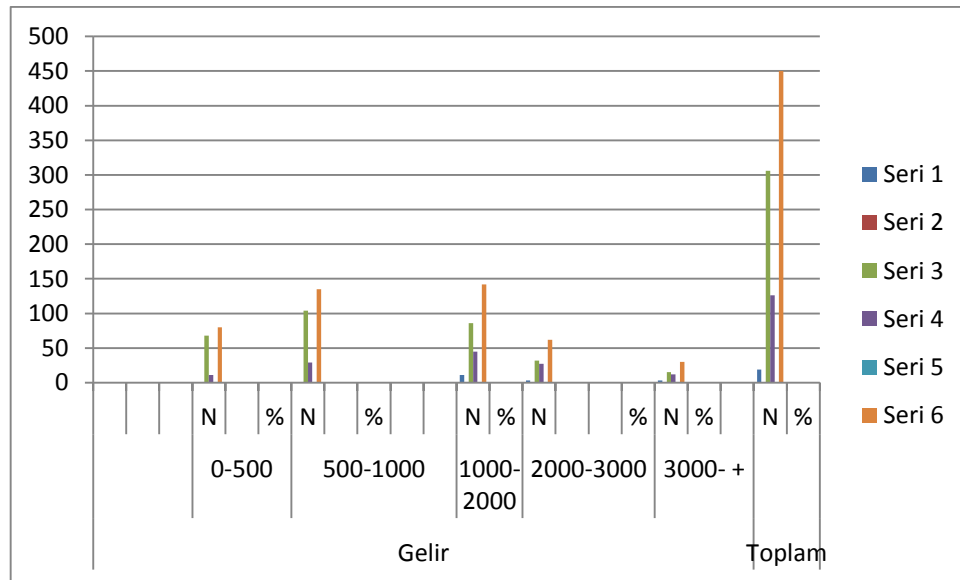
Gelir (TL/ay)		Kent Konseyi			Toplam
		Üye	Bilgi yok	Üye değil	
0-500	N	1	68	11	80
	%	1,7%	85,0%	13,3%	100,0%
500-1000	N	1	104	29	135
	%	1,0%	77,2%	21,8%	100,0%
1000-2000	N	11	86	45	142
	%	7,5%	60,7%	31,8 %	100,0%
2000-3000	N	3	32	27	62
	%	4,3%	51,1%	44,7%	100,0%
3000- +	N	3	15	12	30
	%	9,1%	50,0%	40,9%	100,0%
Toplam		N 19	306	126	450
		% 4,2%	68%	27,9%	100,0%

Gelir ve kent konseyleri ilişkisi değerlendirildiğinde 0-500 lira gelire sahip 80 kadının %85'i konsey hakkında bilgisi olmadığını , % 13,3'ü bilgisi olduğunu ancak üye olmadığını, % 1,7'si ise üye olduğunu belirtmiştir. 500-1000 lira arası gelire sahip 135 kadının ise % 77,2'si kent konseylerinin varlığından habersiz olduğunu, % 21,8'i bilgilerinin olduklarını ancak üye olmadıklarını, % 1'lik kısım ise kent konseylerine üye olduklarını belirtmiştir.

Anket çalışmasına katılan 1000- 2000 lira gelire sahip 142 kadının sadece % 7,5 'lik kısmı konseyler hakkında hem bilgiye sahip olup hem de konseylere üyedir. % 60,7'lik büyük bir kısmı konseyler hakkında bir bilgiye sahip değilken, % 31,8'lik kısmı konseylere üye olmadıklarını belirtmiştir.

2000- 3000 lira arası gelire sahip 62 kadının % 4,3'ü konsey üyesi olduğunu, % 51,1'i konseyler hakkında bilgileri olmadığını, % 44,7'si ise bilgi sahibi olduğunu ancak üyeliklerinin bulunmadığını belirtirken, 3000 ve daha fazla gelire sahip olan 30 kadının sadece % 9,1'i üyeliğinin bulunduğunu, % 50'lik büyük bir kısmı konseyler hakkında bilgi sahibi olmadığını, % 40,9'luk kısmı ise üye olmadığını ancak konseyler hakkında bilgilerinin bulunduğunu belirtmişlerdir.

Araştırma, kadınların kent konseyleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir. Konseyler hakkında bilgi sahibi değilim seçeneğinin oranının her gelir grubunda çok fazla olması bunun bir göstergesidir. Gelir grubunun en yüksek olduğu kadınların kent konseylerine üyeliklerinin de en yüksek olduğu görülmektedir.

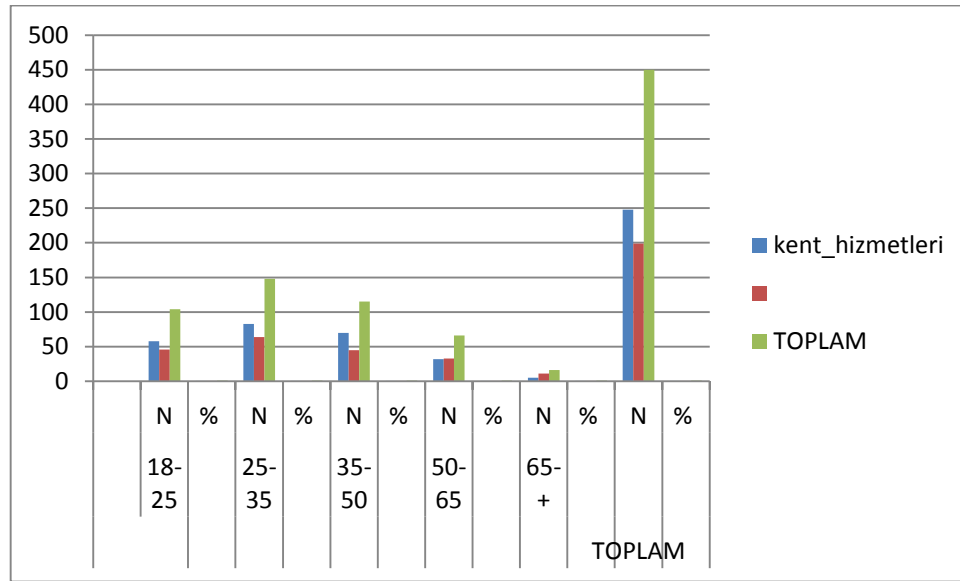

Şekil 24. Gelir ve Kent Konseyleri İlişkisi

Tablo 28. Yaş ve Kent Hizmetleri İlişkisi

Yaş		Kent Hizmetleri		Toplam
		Evet	Hayır	
18- 25	N	59	46	105
	%	55,8%	44,2%	100,0%
25- 35	N	83	64	148
	%	56,1%	43,2%	100,0%
35- 50	N	70	45	115
	%	60,9%	39,1%	100,0%
50- 65	N	32	33	66
	%	48,5%	50,0%	100,0%
65- +	N	5	11	16
	%	31,3%	68,8%	100,0%
Toplam	N	249	199	450
	%	55,2%	44,3%	100,0%

Araştırmaya katılan 18- 25 yaş aralığında bulunan 105 kadının % 55,8'i kent hizmetleri hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtirken, bu oran 25-35 yaş aralığında olan 148 kadının % 56,1'i olmuştur. 35-50 yaş aralığında olan 115 kadının ise % 60,9'u kent hizmetleri hakkında bilgi sahibidir. 50- 65 yaş aralığında olan 66 kadının % 48,5'i, 65 yaş ve üstü yaş aralığında olan 16 kadının ise %31,3'ü bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir.

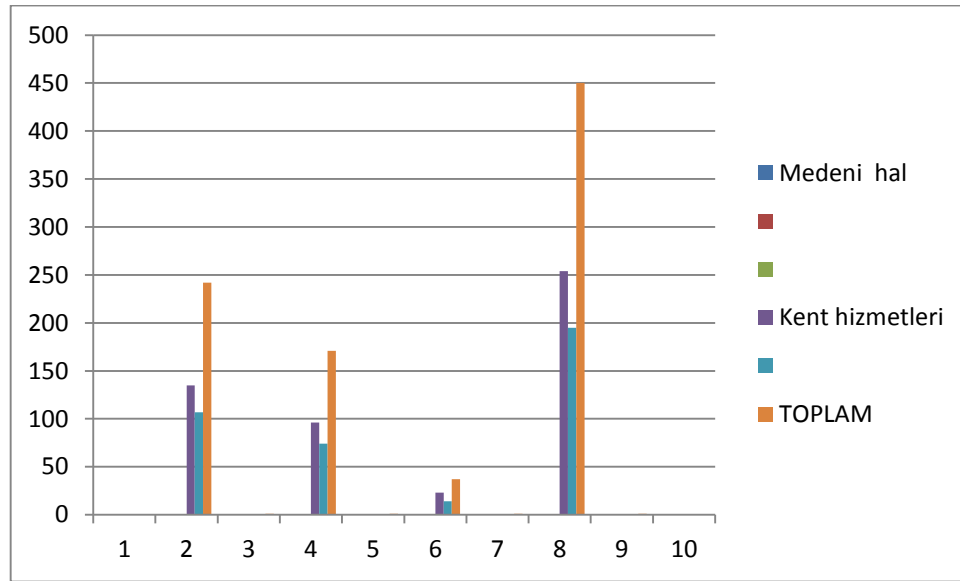

Şekil 25. Yaş ve Kent Hizmetleri İlişkisi

Tablo 29. Medeni hal ve kent hizmetleri ilişkisi

Medeni Hal		Kent Hizmetleri		Toplam
		Evet	Hayır	
Evli	N	135	107	242
	%	55,8%	44,2%	100,0%
Bekar	N	96	74	171
	%	56,1%	43,2%	100,0%
Dul	N	23	14	37
	%	60,9%	39,1%	100,0%
Toplam	N	254	195	450
	%	56,4%	43,3%	100,0%

Yukarıdaki grafik, anket çalışmasına katılan evli olan 242 kadının % 55,8'inin, bekar olan 171 kadının % 56,1'inin, dul olan 37 kadının ise %60,9'unun kent hizmetleri hakkında bilgi sahibi olduklarını göstermektedir. Bu oranlarda medeni hal ile kent hizmetleri arasında düzgün bir bağıntının olmadığı anlamına gelmektedir. Kent hizmetleri hakkında bilgi sahibi olmak medeni halden bağımsızdır.

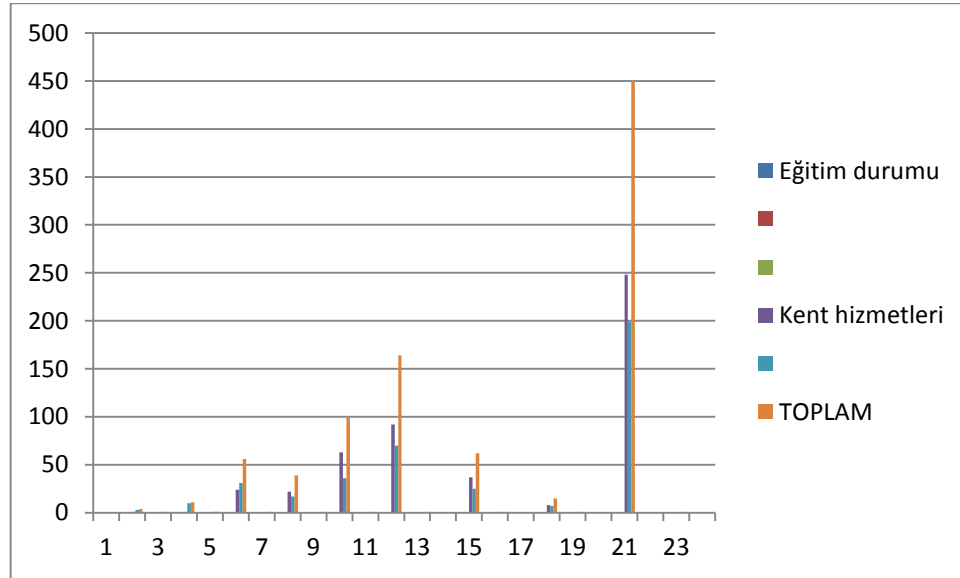

Şekil 26. Medeni Hal ve Kent Hizmetleri İlişkisi

Tablo 30. Eğitim Durumu ve Kent Hizmetleri Arasındaki İlişki

Eğitim Durumu		Kent Hizmetleri		Toplam
		Evet	Hayır	
Okuryazar değil	N %	1 25%	3 75%	4 100,0%
Okuryazar	N %	1 9,1%	10 90,9%	11 100,0%
İlkokul	N %	24 42,9%	31 55,4%	56 100,0%
Ortaokul	N %	22 56,4%	17 43,6%	39 100,0%
Lise	N %	63 63,6%	36 36,4%	99 100,0%
Lisans	N %	92 56,4%	70 42,9%	164 100,0%
Yüksek lisans	N %	37 59,7%	25 40,3%	62 100,0%
Doktora ve diğer	N %	8 53,3%	7 46,7%	15 100,0%
Toplam	N %	248 55,2%	199 44,3%	450 100,0%

Eğitim durumu ile kent hizmetleri değerlendirildiğinde, anket çalışmasına katılan okuryazar olmayan 4 kadının % 75'i, sadece okuryazar olan 11 kadının % 90,9'u kent hizmetlerini bilmediklerini belirtmiştir. İlkokul mezunu olan 56 kadının % 55,4'ü, ortaokul mezunu olan 39 kadının ise % 36,4'ü kent hizmetleri hakkında fikir sahibi değildir. Lisans mezunu olan 164 kadının %63,6'sı, yüksek lisans mezunu 62 kadının % 59,7'si, doktora ve daha üst bir eğitim seviyesine sahip 15 kadının ise % 55,2'si kent hizmetlerini bildiklerini ifade etmiştir. Eğitim seviyesi daha yüksek kadınların kentsel hizmetlerle ilgili daha çok bilgi sahibi oldukları görülmektedir.

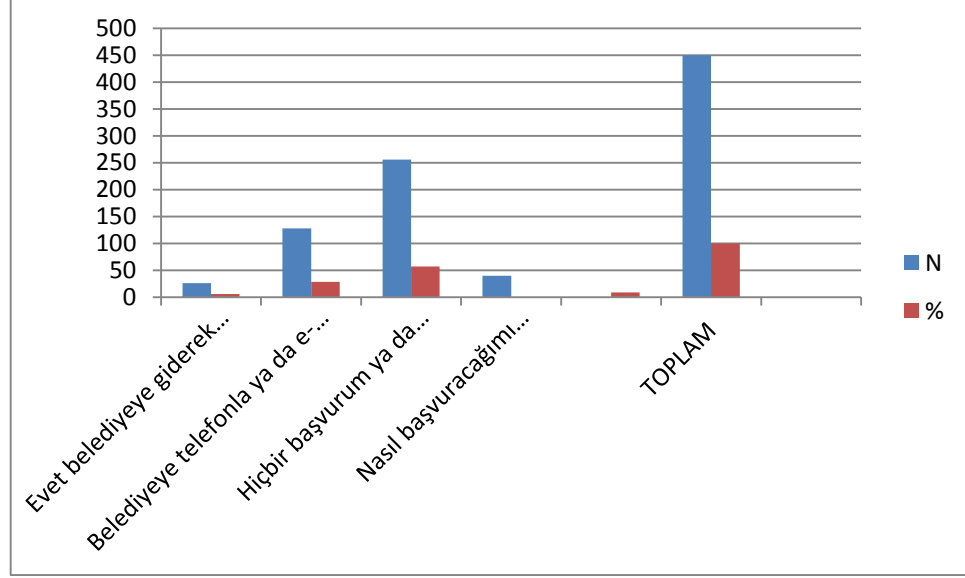
Şekil 27. Eğitim Durumu ve Kent Hizmetleri Arasındaki İlişki

Tablo 31. Yaşadığınız Kentte Karşılaştığınız Bir Sorunla İlgili Belediyeye Şikâyetle Bulundunuz mu?

	N	%
Belediyeye giderek şikayette bulundum	26	5,8
Belediyeye telefonla ya da e-posta ile şikayette bulundum	128	28,4
Hiçbir başvurum ya da şikayetim olmadı	256	56,9
Nasıl başvuracağımı bilemediğim için başvuramadım	40	8,9
Toplam	450	100,0

Araştırmada kadınların yaşadıkları kentte kent hizmetlerini yeterli bulmadıklarını, her kadının 'yaşadığınız kentte hangi hizmetleri eksik buluyorsunuz?' sorusuna cevap verdiğini, aydınlatmadan temizliğe, yeşil alanların eksikliğinden, sosyal- kültürel faaliyetlerin eksikliğine, ulaşımdan, altyapı sorunlarına kadar pek çok eksik hizmetin olduğu sonucu çıkarılmıştır. Ancak bu kadar eksikliğe rağmen 450 kadının % 56,9'luk kısmı bu eksik hizmetlerin telafi edilmesi için hiçbir başvuru ve şikayetin olmadığını belirtmiştir. %8,9'luk bir kısmı ise nasıl başvuracağını bilemediği için başvurmadığını belirtmiştir. Çalışmaya katılan kadınların % 5.8'i belediyeye

giderek şikayette bulunduğunu, % 28,4'lük kısmı ise belediyeye telefonla ya da e- posta ile şikayette bulunduğunu söylemiştir.

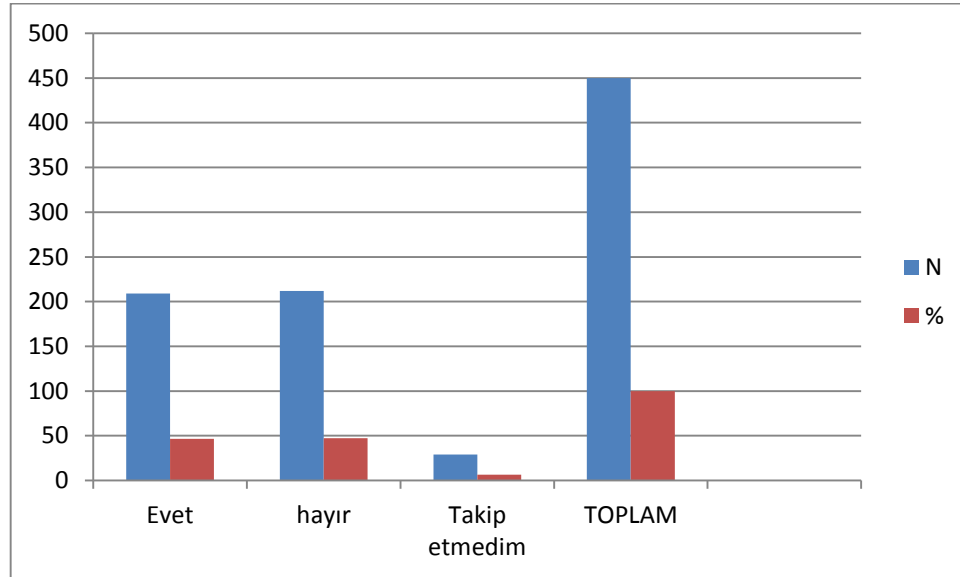

Şekil 28. Yaşadığınız Kentte Karşılaştığınız Bir Sorunla İlgili Belediyeye Başvuru veya Şikayette Bulundunuz mu?

Tablo 32. Başvuru ya da Şikâyetinizle İlgili Bir Sonuç Alabildiniz mi?

	N	%
Evet	209	46,4
Hayır	212	47,1
Takip etmedim	29	6,5
Toplam	450	100,0

Kentsel hizmetlerde yaşadığı bir sorunla ilgili belediyeye başvuran kadınların % 46,4'ü olumlu bir cevap aldığını, % 47,1'i şikayetiyle ilgili bir sonuç alamadığını belirtmiştir. % 6,5'luk bir kısmı ise başvurusunun sonucunu takip etmediğini belirtmiştir.

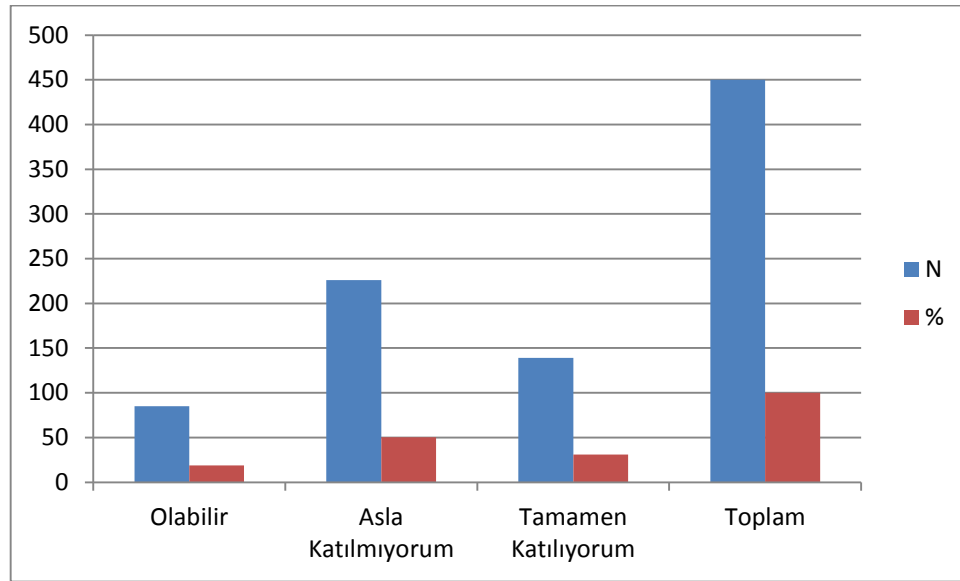

Şekil 29. Başvuru ya da Şikâyetinizle İlgili Bir Sonuç Alabildiniz mi?

Tablo 33. Katılımcıların “Kadınlar Sadece Bina, Sokak, Mahalle Temsilcisi Olarak Yerel Yöneticilere Yardımcı Olabilirler” Görüşüne Ne Derecede Katılıyorsunuz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	N	%
Olabilir	85	18,9
Asla katılmıyorum	226	50,2
Tamamen katılıyorum	139	30,9
Toplam	450	100,0

“Kadınlar sadece bina, sokak, mahalle temsilcisi olarak yerel yöneticilere yardımcı olabilirler görüşüne ne derece katılıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar değerlendirildiğinde, anket çalışmasına katılan 450 kadının % 18,9’u olabilir, % 50,2’si asla katılmıyorum, %30,9’u tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

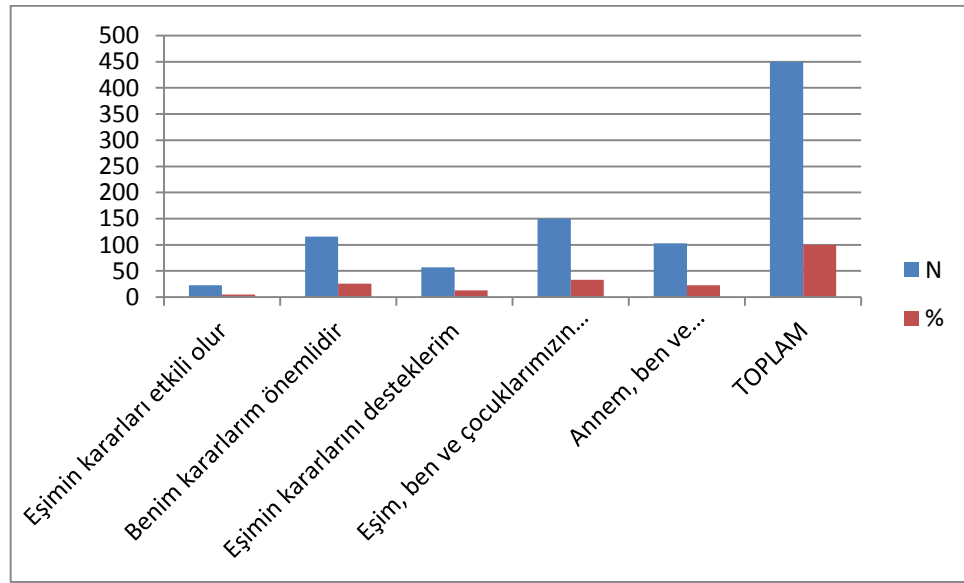

Şekil 30. “Kadınlar Sadece Bina, Sokak, Mahalle Temsilcisi Olarak Yerel Yöneticilere Yardımcı Olabilirler Görüşüne Ne Derecede Katılıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Tablo 34. Katılımcıların ‘Ev İçindeki Kararlara ve Yönetime Ne Derecede Katılırsınız?’ Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	N	%
Eşimin kararları etkili olur	23	5,1
Benim kararlarım önemlidir	116	25,8
Eşimin kararlarını desteklerim	57	12,7
Eşim, ben ve çocuklarımızın kararları önemlidir	150	33,4
Annem, ben ve kardeşlerimin kararları önemlidir	103	22,9
Toplam	450	100,0

Araştırma kapsamında görüşleri alınan 450 kadına ev içindeki kararlara ve yönetime ne derecede katılırsınız sorusu yöneltilmiştir. 450 kadının %5'i eşlerinin kararlarının önemli olduğunu belirtirken, %25,8'i kendi kararlarının daha önemli olduğunu söylemiştir. %12,7'lik bir bölümü eşinin kararlarını kendisinin de desteklediğini, yani eşinin kararının önemli olduğunu belirtmiştir. Geriye kalan %56,3'ü ise ailesinin ortak kararlarının önemli olduğunu söylemiştir.

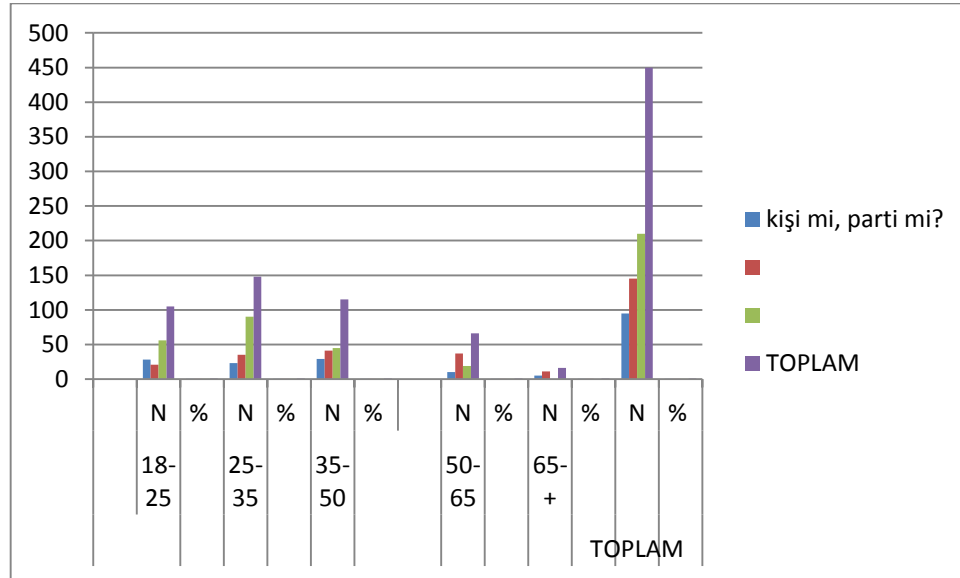
Şekil 31. Katılımcıların “Ev İçindeki Kararlara ve Yönetime Ne Derecede Katılırsınız?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Tablo 35. “Yerel Seçimlerde Kişiyi mi Partiyi mi Oy Verirsiniz?”
Sorusunun Yaş İle İlişkisi

Yaş		Kişi mi, Parti mi?			Toplam
		Kişiyi	Partiyi	Her ikisi	
18- 25	N	28	21	56	105
	%	26,7%	20,0%	53,3	100,0%
25- 35	N	23	35	90	148
	%	15,5%	23,6%	60,8%	100,0%
35- 50	N	29	41	45	115
	%	25,2%	35,7%	39,1%	100,0%
50-65	N	10	37	19	66
	%	15,2%	56,1%	28,8%	100,0%
65- +	N	5	11	0	16
	%	31,3%	68,8%	,0%	100,0%
Toplam	N	95	145	210	450
	%	21,1%	32,2%	46,7%	100,0%

Çalışma kapsamında görüşleri alınan 18-25 yaş aralığında olan 105 kadının % 26,7’si yerel seçimlerde kişiyi,% 20’si partiye oy verdiğini söylerken, % 53,3’ü her ikisinin de önemli olduğunu belirtmiştir. 25-35 yaş aralığında olan 148 kadının % 15,5’i kişinin, % 23,6’sı partinin, % 60,8’i ise her ikisinin önemli olduğunu söylemiştir. 35- 50 yaş aralığında olan 115 kadının % 25,2’si kişiyi, 35,7’si partiye,% 39,1’ise hem kişinin hem de partiye oy verdiğini belirtmiştir. 50-65 yaş aralığında olan 115 kişinin % 15,2’si yerel

seçimlerde kişiye oy verdiğini, % 56,1'i partiye oy verdiğini, % 28,8'i her ikisine de oy verdiğini belirtmiştir. 65 yaş ve uştunde yer alan 16 kadının % 31,3'ü yerel seçimlerde kişinin, % 68,8'i partinin önemli olduğunu vurgulamıştır.

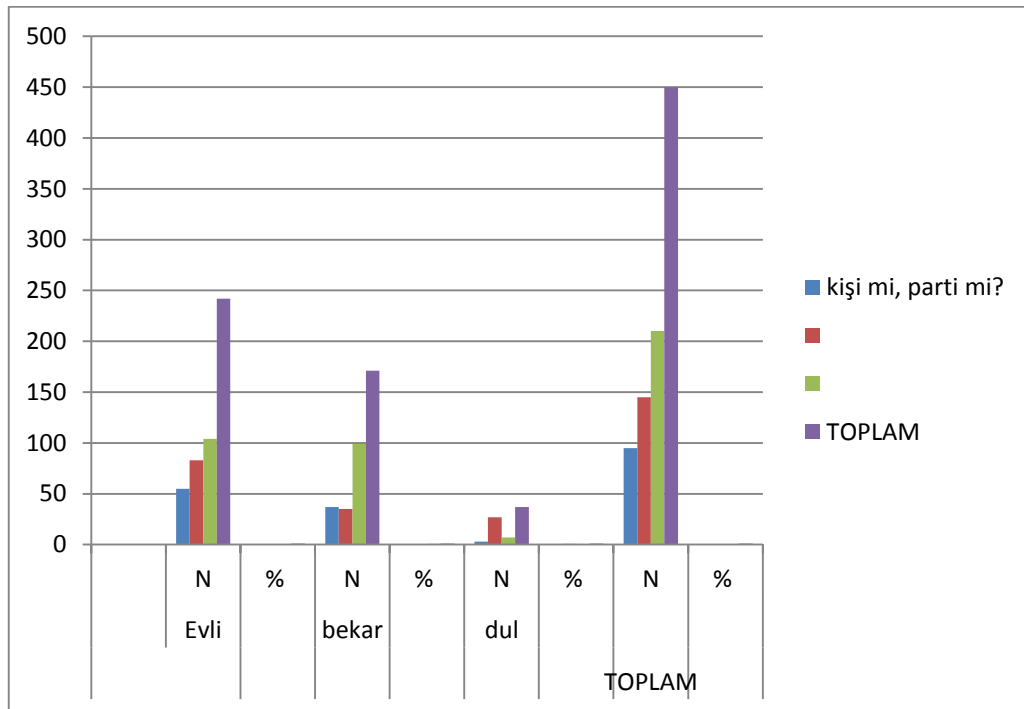

şekil 32. “Yerel Seçimlerde Kişiye mi Partiye mi Oy Verirsiniz?” Sorusunun Yaş ile İlişkisi

Tablo 36. “Yerel Seçimlerde Kişiye mi Partiye mi Oy Verirsiniz?” Sorusunun Medeni Hal İle İlişkisi

Medeni Hal		Kişi mi, Partiye mi?			Toplam
		Kişiye	Partiye	Her ikisi	
Evli	N	55	83	104	242
	%	22,7%	34,3%	43,0%	100,0%
Bekar	N	37	35	99	171
	%	21,6%	20,5%	57,9%	100,0%
Dul	N	3	27	7	37
	%	8,1%	73,0%	18,9%	100,0%
Toplam	N	95	145	210	450
	%	21,1%	32,2%	46,7%	100,0%

Yerel seçimlerde kişiye mi partiye mi oy verirsiniz? sorusunun medeni hal ile ilişkisi değerlendirildiğinde, evli olan 242 kadının % 22,7'si kişiye, % 34,3'ü partiye, % 43'ü ise her ikisine oy verdiğini açıklarken, bekar olan 171 kadının % 21,6'sı kişiye, % 20,5'i partiye, % 57,9'u her ikisine de oy verdiğini belirtmiştir. Dul olan 37 kadının ise % 8,1'i kişi,% 73'ü parti,% 18,9'u ise hem kişi hem de parti cevabını vermiştir.

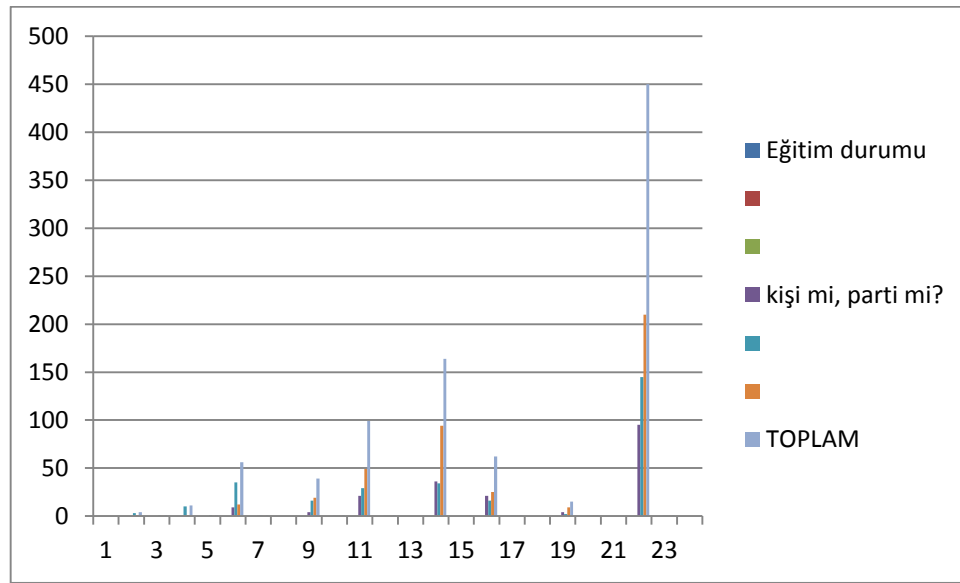
Şekil 33. “Yerel Seçimlerde Kişiye mi Partiye mi Oy Verirsiniz?” Sorusunun Medeni Hal İle İlişkisi

Tablo 37. “Yerel Seçimlerde Kişiyi mi Partiye mi Oy Verirsiniz?” Sorusunun Eğitim Durumu İle İlişkisi

Eğitim Durumu		Kişi mi, Parti mi?			Toplam
		Kişiye	Partiye	Her ikisi	
Okuryazar değil	N %	0 ,0%	3 75,0%	1 25,0%	4 100,0%
Okuryazar	N %	0 ,0%	10 90,9%	1 9,1%	11 100,0%
İlkokul	N %	9 16,1%	35 62,5%	12 21,4%	56 100,0%
Ortaokul	N %	4 10,3%	16 41,0%	19 48,7%	39 100,0%
Lise	N %	21 21,2%	29 29,3%	49 49,5%	99 100,0%
Lisans	N %	36 22,0%	34 20,7%	94 57,3%	164 100,0%
Yüksek lisans	N %	21 33,9%	16 25,8%	25 40,3%	62 100,0%
Doktora ve üstü	N %	4 26,7%	2 13,3%	9 60,0%	15 100,0%
Toplam	N %	95 21,1%	145 32,2%	210 46,7%	450 100,0%

Yerel seçimlerde kişiyi mi partiye mi oy verirsiniz sorusunun eğitim durumu ile ilişkisi değerlendirildiğinde, okuryazar olmayan 4 kadının % 75'i yerel seçimlerde partiye oy verdiğini belirtirken, % 25'i hem parti hem de kişiyi oy verdiğini söylemiştir. Okuryazar olan 11 kadının % 90,9'u partinin, % 9,1'i hem partinin hem de kişinin önemli olduğunu söylemiştir. İlkokul mezunu olan 16 kadının ise % 16,1'i kişiyi, % 62,5'i partiye, % 21,4'ü hem kişiyi hem de partiye oy verdiğini söylerken, ortaokul mezunu olan 39 kadının 10,3'ü kişiyi, % 41'i partiye, 48,7'i her ikisine de oy verdiğini

söylemiştir. Lise mezunu 99 kadının ise % 21,2'si kişi, %29,3'ü parti, %49,5'i her ikisi de cevabını vermiştir. Lisans mezunu 164 kadının % 22'si kişi, % 20,7'si parti,% 57,3'ü her ikisi cevabını vermiştir. Yüksek lisans mezunu 62 kadının ise, % 33,9'u kişi, %25,8'i parti, %40,3'ü her ikisi cevabını vermiştir. Doktora ve üstü eğitim seviyesine sahip 15 kadının % 24,7'si kişi, %13,3'ü parti, % 60'ı da hem kişi hem de parti cevabını vermiştir.

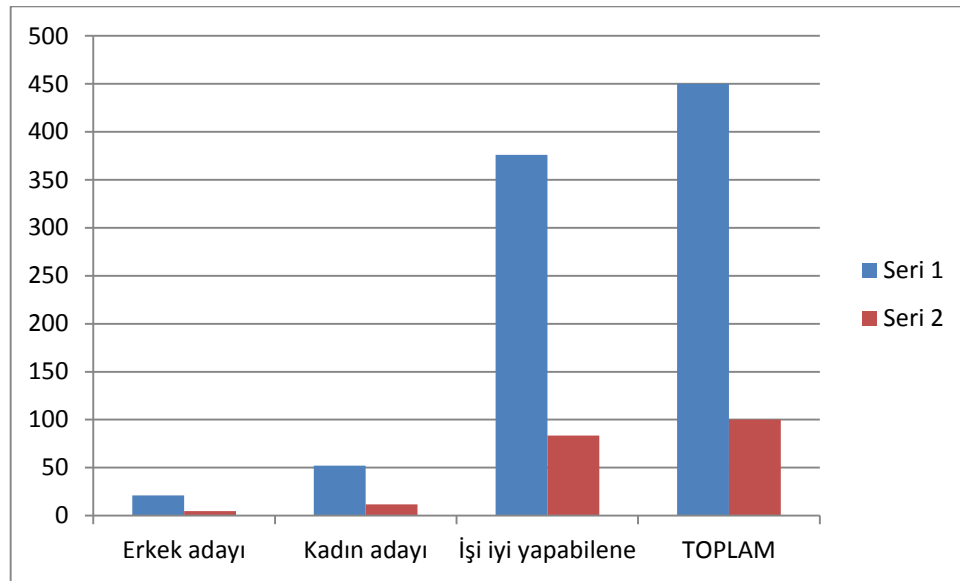

Şekil 34. “Yerel Seçimlerde Kişiye mi Partiye mi Oy Verirsiniz?” Sorusunun Eğitim Durumu ile İlişkisi

Tablo 38. “Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?” Sorusunun Cevaplarına Göre Dağılımı

	N	%
Erkek aday	21	4,7
Kadın aday	52	11,6
İşi iyi yapabileni	376	83,6
Toplam	450	100,0

“Yerel seçimlerde kadın veya erkek adaylardan hangisini desteklersiniz?” sorusuna cevap veren 450 kadının % 4,7’si erkek aday cevabını verirken, %11,6’sı kadın aday, %83,6’sı işi iyi yapabileceğine inandığını cevabını vermiştir.

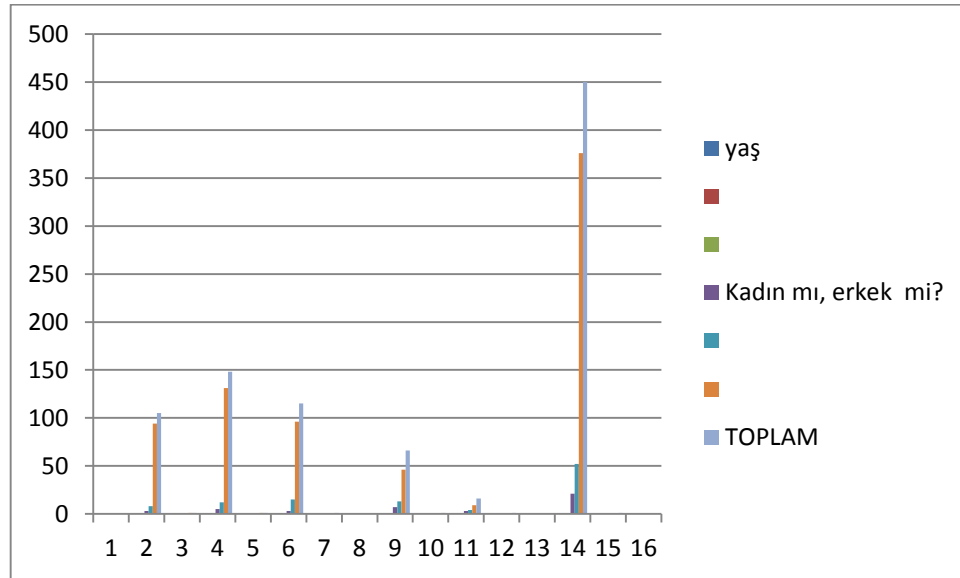

Şekil 35. "Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?" Sorusunun Cevaplarına Göre Dağılımı

Tablo 39. "Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?" Sorusunun Yaş İle İlişkisi

Yaş		Kadın mı, Erkek mi?			Toplam
		Kadın	Erkek	İş iyi yapabilene	
18-25	N %	3 2,9%	8 7,6%	94 89,5%	105 100,0%
25-35	N %	5 3,4%	12 8,1%	131 88,5%	148 100,0%
35-50	N %	3 2,6 %	15 13,0%	96 83,5%	115 100,0%
50-65	N %	7 10,6%	13 19,7%	46 69,7%	66 100,0%
65-+	N %	3 18,8%	4 25,0%	9 56,3%	16 100,0%
Toplam	N %	21 4,7%	52 11,6%	376 83,6,%	450 100,0%

Seçimlerde kadın veya erkek adaylardan hangisini desteklersiniz sorusunun yaş ile ilişkisi değeriendirildiğinde, 18-25 yaş arasında olan 105 kadının %2,9'u kadın aday, %7,6 sı erkek aday, %89,5'i ise bu işi iyi yapabileceğine inandığım adayı cevabını vermiştir. 25-35 yaş aralığında olan 148 kadının %3,4'ü kadın aday, %8,1'i, erkek aday, %88,5'i işi iyi yapabileceğine inandığım cevabını vermiştir. 35-50 yaş aralığındaki 115 kadının %83,5'luk büyük bir kısmı bu işi iyi yapabileceğine inandığım cevabını vermiştir. 50-65 yaş aralığında bulunan 66 kadının %69,7'si ile 65 yaş ve daha üstü yaş grubunda bulunan 16 kadının da % 56,3'ü bu işi iyi yapabileceğine inandığım cevabını vermiştir.

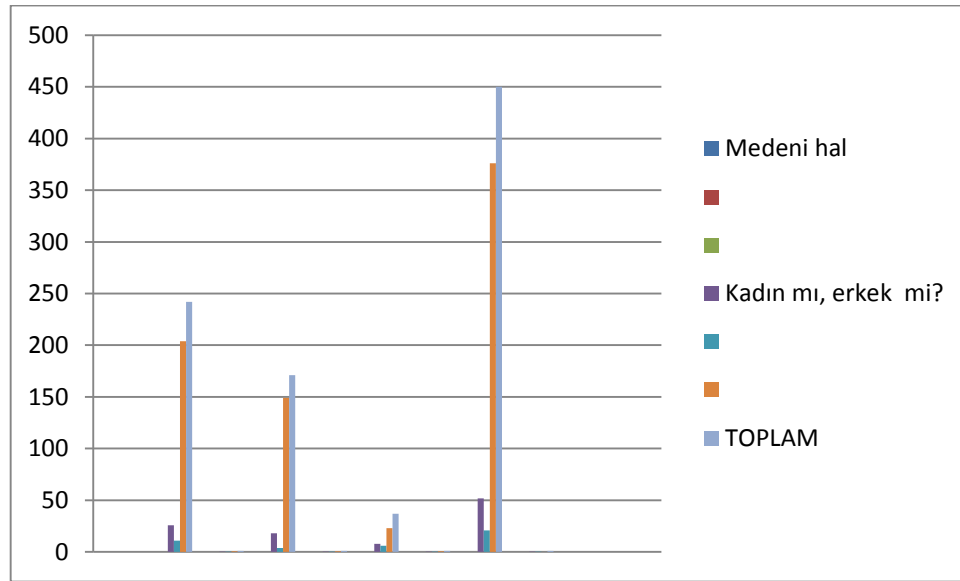

Şekil 36.” Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?” Sorusunun Yaş İle İlişkisi

Tablo 40. “Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?” Sorusunun Medeni Hal İle İlişkisi

Medeni hal		Kadın mı, Erkek mi?			Toplam
		Kadın	Erkek	İnandığıma	
Evli	N %	26 10,7%	11 4,5%	204 84,3%	242 100,0%
Bekar	N %	18 10,5%	4 2,3%	149 87,1%	171 100,0%
Dul	N %	8 21,6%	6 16,2%	23 62,2%	37 100,0%
Toplam	N %	52 11,6%	21 4,7%	376 83,6%	450 100,0%

Anket çalışmasına katılan evli olan 242 kadının %10,7’si yerel seçimlerde kadın adayı desteklediklerini, % 4,5’i erkek adayı desteklediklerini, % 84,3’ü ise işi iyi yapabileceğine inandığı adayları desteklediğini söylemiştir. Bekar olan 171 kadının %10,5’i kadın adayı, % 2,3’ü erkek adayı, % 87,1’i ise bu işi iyi yapabileceğine inandığı adayları desteklemektedir. Dul olan 37 kadının ise %21,6’sı kadın adayı, %16,2’si erkek adayı, %62,2’si bu işi iyi yapabileceğine inandığım adayı cevabını vermiştir.

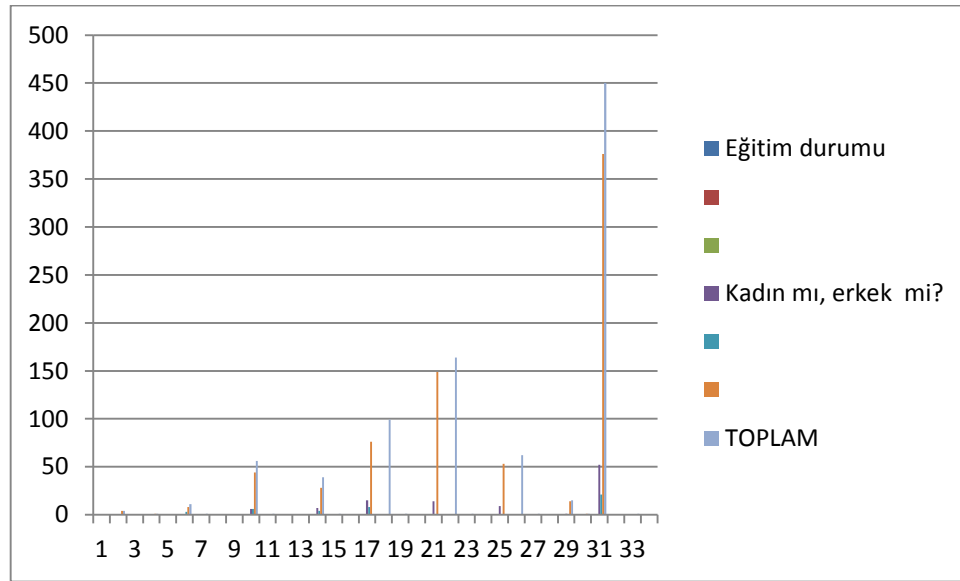

Şekil 37. Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?
Sorusunun Medeni Hal İle İlişkisi

Tablo 41. “Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?” Sorusunun Eğitim Durumu ile İlişkisi

Eğitim Durumu		Kadın mı, Erkek mi?			Toplam
		Kadın	Erkek	İnandığım	
Okuryazar değil	N %	0 ,0%	0 ,0%	4 100,0%	4 100,0%
Okuryazar	N %	0 ,0%	3 27,3%	8 72,7%	11 100,0%
İlkokul	N %	6 10,7%	6 10,7%	44 78,6%	56 100,0%
Ortaokul	N %	7 17,9%	4 10,3%	28 71,8%	39 100,0%
Lise	N %	15 15,2%	8 8,1%	76 76,8%	99 100,0%
Lisans	N %	14 8,5%	0 ,0%	149 90,9%	164 100,0%
Yüksek lisans	N %	9 14,5%	0 ,0%	53 85,5%	62 100,0%
Doktora ve diğer	N %	1 6,7%	0 ,0%	14 93,3%	15 100,0%
Toplam	N %	52 11,6%	21 4,7%	376 83,6%	450 100,0%

Anket çalışmasına katılan kadınlara yöneltilen seçimlerde kadın veya erkek adaylardan hangisini desteklersiniz? sorusunun eğitim durumu ile ilişkisi değerlendirildiğinde, okuryazar olmayan ya da sadece okuryazar olan kadınların büyük çoğunluğunun bu işi iyi yapabileceğine inandığını cevabını verdikleri görülmektedir. Siyasetin daha çok erkek işi olarak görüldüğü ülkemizde, eğitim seviyesi düşük olan kadınların böyle bir cevap vermiş olmaları dikkat çekicidir. İlkokul mezunu olan 56 kadının %78,6'sı iyi olabileceğine inandığını cevabını verirken, %10,7'si erkek aday derken, %10,7'si kadın aday cevabını vermiştir. Ortaokul mezunu olan 39 kadının %71,8'i siyasette başarılı olabileceğine inandığı cevabını verirken, %17,9'u kadın adayı, %10,3'ü erkek adayı desteklediğini belirtmiştir. Lise mezunu olan 99 kadının da %76,8 gibi büyük bir kısmı iyi yapabileceğine inandığı adayı desteklerken, %15,2'si kadın adayı, %8,1'i erkek adayı desteklediğini söylemiştir. Lisans mezunu olan 164 kadının ise %90,9'u işi iyi yapabileceğine inandığı adayı seçerken, %15,2'si kadın adayı, %8,1'i erkek adayı seçtiğini söylemiştir. Yüksek lisans mezunu olan 62 kadının ise %85,5'i işi iyi yapabileceğine inandığı adayı seçerken, %14,5'i kadın adayı desteklediğini söylemiştir. Doktora ve daha üstü eğitim seviyesine sahip 15 kadının ise %93,3'lük kısmı siyaseti iyi yapabileceğine inandığı adayı desteklediğini, %6,7'si ise kadın adayı desteklediğini belirtmiştir.

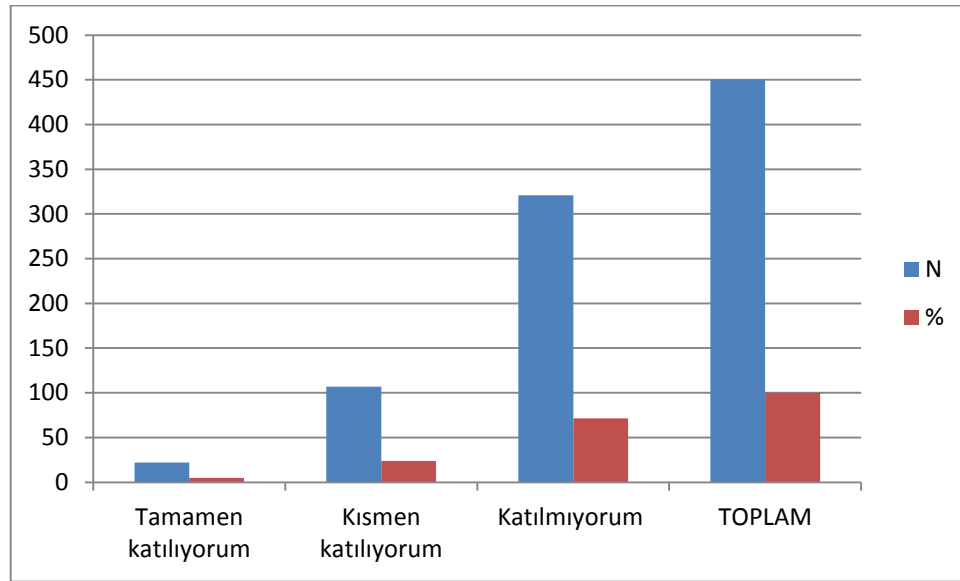

Şekil 38. “Seçimlerde Kadın veya Erkek Adaydan Hangisini Desteklersiniz?” Sorusunun Eğitim Durumu İle İlişkisi

Tablo 42. “Siyaset Erkek İşidir Görüşü, Sizce Ne Derece Doğrudur?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	N	%
Tamamen katılıyorum	22	4,9
Kısmen katılıyorum	107	23,8
Katılmıyorum	321	71,3
Toplam	450	100,0

“Siyaset erkek işidir, görüşü sizce ne derece doğrudur?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde 450 kadının %4,9’unun bu görüşe tamamen katıldığı, % 23,8’inin kısmen katıldığı, % 71,3’ünün ise bu görüşe katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

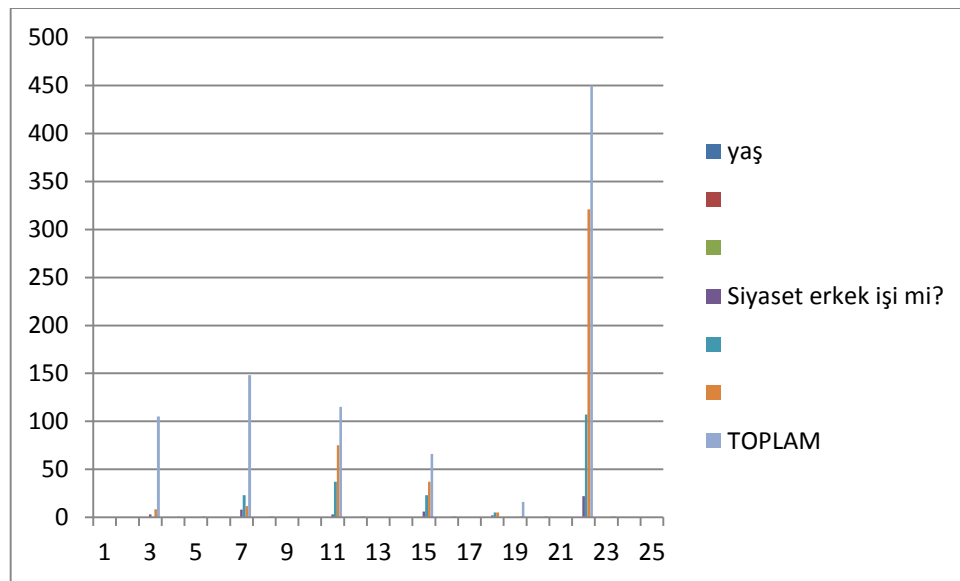

Şekil 39. “Siyaset Erkek İşidir Görüşü, Sizce Ne Derece Doğrudur?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Tablo 43. “Siyaset Erkek İşidir Görüşü, Sizce Ne Derece Doğrudur?” Sorusunun Yaş İle İlişkisi

Yaş		Siyaset erkek işi mi?			Toplam
		Tamamen katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılmıyorum	
18-25	N	3	0	8,3	105
	%	2,9%	,0%	79,0%	100,0%
25-35	N	8	23	11,7	148
	%	5,4%	15,5%	79,1%	100,0%
35-50	N	3	37	75	115
	%	2,6%	32,2%	62,2%	100,0%
50-65	N	6	23	37	66
	%	3,1%	34,8%	56,1%	100,0%
65-+	N	2	5	5	16
	%	12,5%	34,3%	56,3%	100,0%
Toplam	N	22	107	321	450
	%	4,9%	23,8%	71,3%	100,0%

“Siyaset erkek işidir görüşüne ne derece katılıyorsunuz” sorusuna cevap veren 18-25 yaş aralığındaki 105 kadının %83’ü katılmıyorum, %18,1’i kısmen katılıyorum, %2,9’u tamamen katılıyorum cevabını vermiştir. 25-35 yaş aralığında olan 148 kadının % 79,1’i katılmıyorum cevabını verirken, % 5,4’ü tamamen katılıyorum, %15,5’i ise kısmen katılıyorum cevabını vermiştir. 35-50 yaş aralığında olan 115 kadının % 62,2’si katılmıyorum cevabını verirken, %32,2’si kısmen katılıyorum % 2,6’sı ise tamamen katılıyorum cevabını vermiştir. 50-65 yaş aralığındaki 66 kadının ise %56,1’i bu görüşe katılmazken, %34,8’i kısmen katılmakta, %9,1’i tamamen katılmaktadır. 65 ve daha üstü yaş grubunda yer alan 16 kadının ise %56,3’ü bu görüşe katılmazken, %31,3’ü kısmen katılmakta, %12,5’i tamamen katılmaktadır.

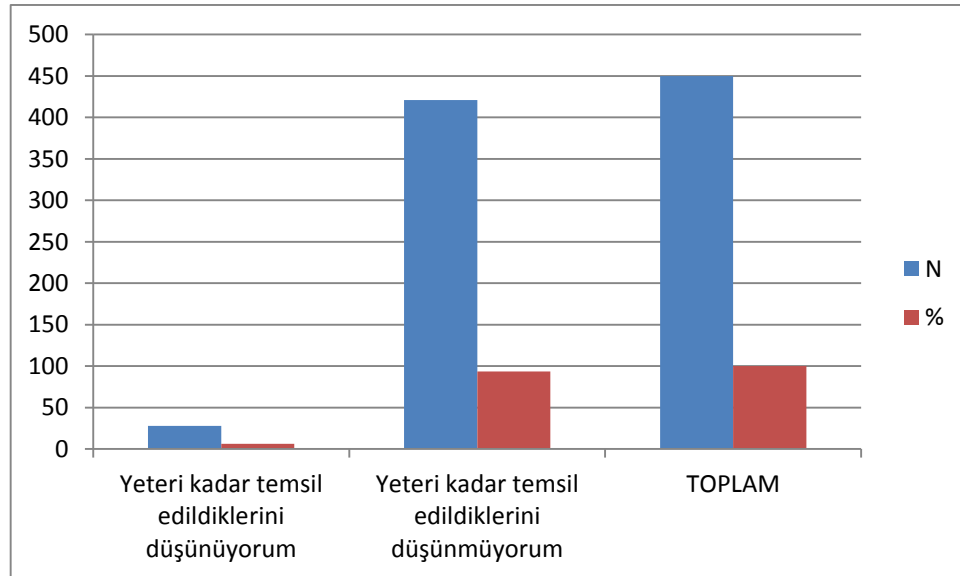

Şekil 40. “Siyaset Erkek İşidir Görüşü, Sizce Ne Derece Doğrudur?” Sorusunun Yaş İle İlişkisi

Tablo 44. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

	N	%
Yeteri kadar temsil edildiklerini düşünüyorum	28	6,2
Yeteri kadar temsil edildiklerini düşünmüyorum	421	93,6
Toplam	450	100,0

Anket çalışmasına katılan 450 kadına yöneltilen kadınlar siyasette yeteri kadar temsil ediliyor mu sorusuna kadınların verdiği cevaplar değerlendirildiğinde, %6,2’si yeteri kadar temsil edildiklerini söylerken, %93,6’sı kadınların yeteri kadar temsil edilmediğini düşünmektedir.

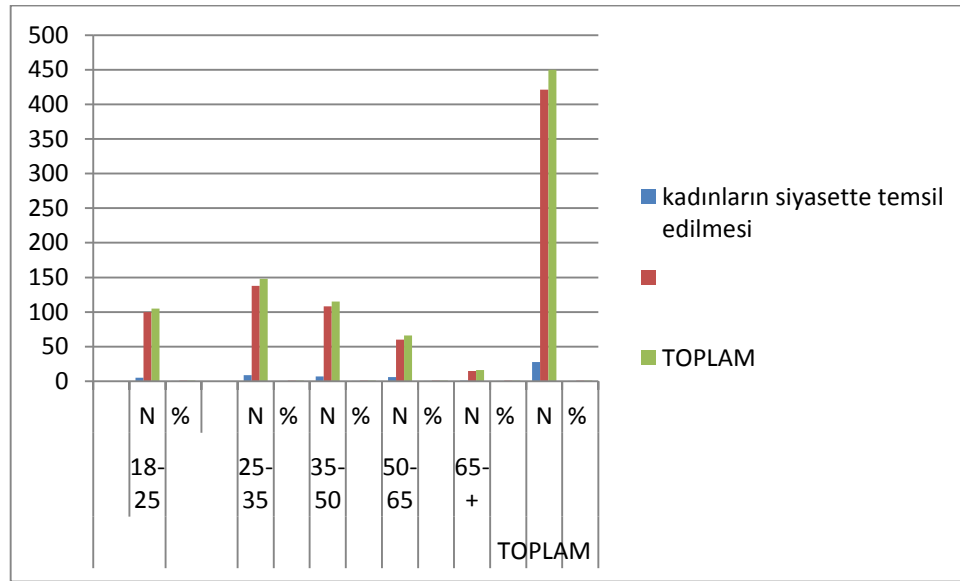

Şekil 41. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Tablo 45. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Yaş İle İlişkisi

Yaş		Kadınların Siyasette Temsili		Toplam
		Yeteri kadar temsil ediliyorlar	Yeteri kadar temsil edilmiyorlar	
18-25	N %	5 4,8%	100 95,2%	105 100,0%
25-35	N %	9 6,1%	138 93,2%	148 100,0%
35- 50	N %	7 6,1%	108 93,9%	115 100,0%
50- 65	N %	6 9,1%	60 90,9%	66 100,0%
65- +	N %	1 6,3%	15 93,8%	16 100,0%
Toplam	N %	28 6,2%	421 93,6%	450 100,0%

“Katılımcılara sorulan kadınlar siyasette yeteri kadar temsil ediliyor mu” sorusunun yaş ile olan ilişkisi değerlendirildiğinde, 18-25 yaş arasında olan 105 kadının % 95,2’si kadınların yeteri kadar temsil edilmediklerini düşünürken, % 4,8’i yeteri kadar temsil edildiklerini düşünmektedir. 25-35 yaş aralığında olan 148 kadının ise % 93,2’si yeteri kadar temsil edilmediklerini düşünürken, % 6,1’i yeteri kadar temsil edildiklerini düşünmektedir. 35-50 yaş aralığındaki 115 kadının da %93,9 gibi büyük bir kısmı yeteri kadar temsil edilmediklerini,% 6,1’i yeteri kadar temsil edildiklerini söylemektedir. 66 kadının oluşturduğu 50-65 yaş aralığında olan kadınların %90,9’u kadınların yeteri kadar temsil edilmediklerini,% 9,1’i ise yeteri kadar temsil edildiklerini düşünmektedir. 65 ve daha fazla yaşa sahip olan 16 kadının da %93,8’i kadınların siyasette yeteri kadar temsil edilmediklerini düşünürken, % 6,2’si yeteri kadar temsil edildiklerini düşünmektedir.

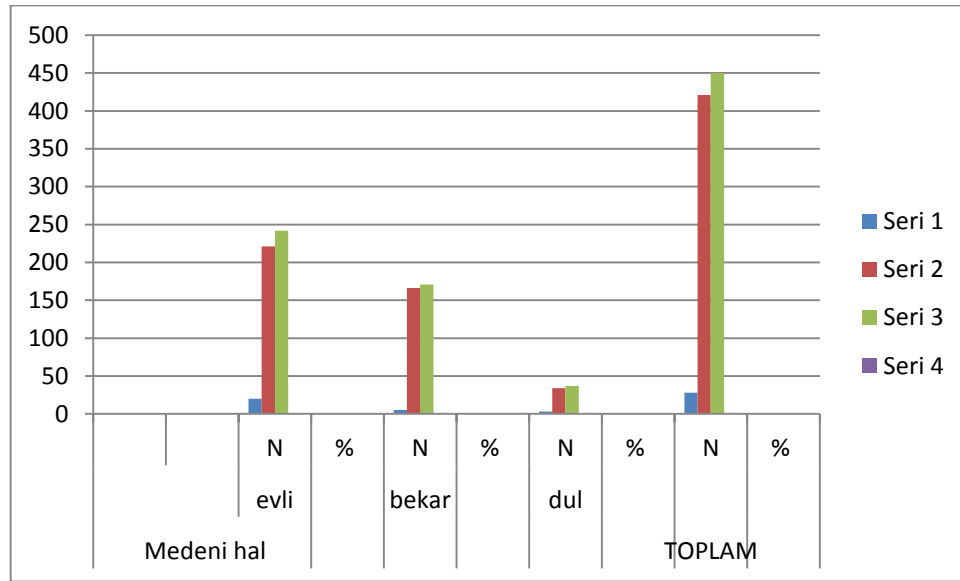
Şekil 42. Katılımcıların ‘Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?’ Sorusuna Verdikleri Cevapların Yaş İle İlişkisi

Tablo 46. Katılımcıların ‘Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?’ Sorusuna Verdikleri Cevapların Medeni Hal İle İlişkisi

Medeni Hal		Kadınların Siyasette Temsil Edilmesi		Toplam
		Yeteri kadar temsil ediliyorlar	Yeteri kadar temsil edilmiyorlar	
Evli	N	20	221	242
	%	8,3%	91,3%	100,0%
Bekar	N	5	166	171
	%	2,9%	97,1%	100,0%
Dul	N	3	34	37
	%	8,1%	91,9%	100,0%
Toplam	N	28	421	450
	%	6,2%	93,6%	100,0%

Katılımcılara sorulan kadınlar siyasette yeteri kadar temsil ediliyor mu sorusunun medeni hal ile ilişkisi değerlendirildiğinde evli olan 242 kadının

%91,3'ü yeterli bir temsilin olmadığını,% 8,3'ü ise olduğunu belirtmiştir. Bekar olan 171 kadının % 97,1'i kadınlara siyasette daha fazla yer verilmesi gerektiğini söylerken,% 2,9'u kadınların siyasette yeterli temsil edildiğini söylemiştir. Anket çalışmasına katılan 37 dul kadının %91,9'u yeterli kadar temsil edilmediklerini,% 8,1' i yeterli bir temsilin olduğunu söylemiştir.

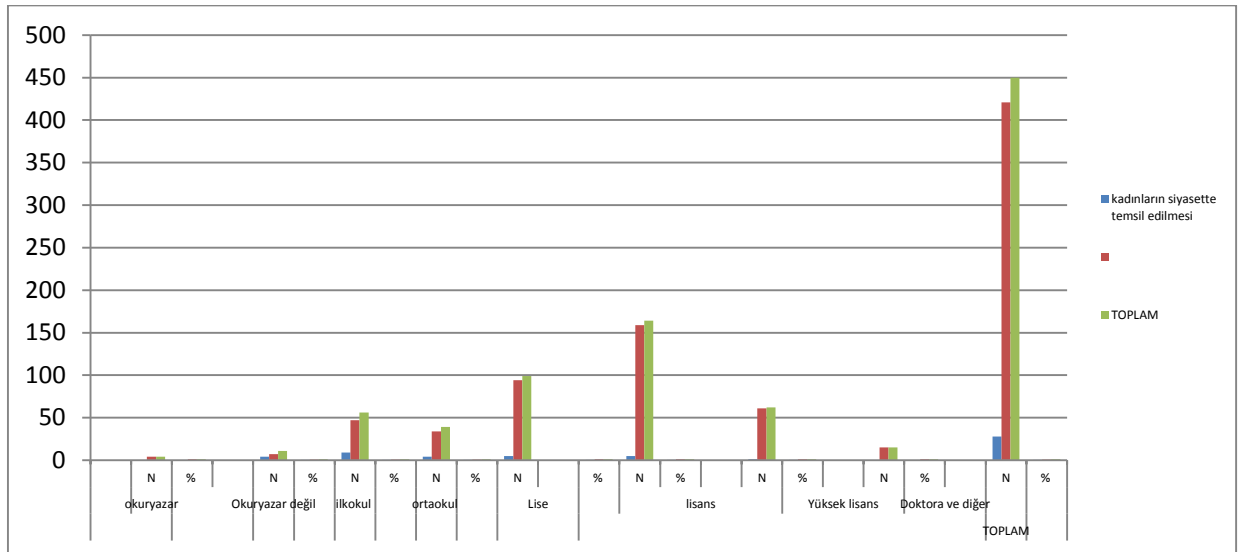
Şekil 43. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Medeni Hal İle İlişkisi

Tablo 47. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Eğitim Durumu İle İlişkisi

Eğitim Durumu		Kadınların Siyasette Temsil Edilmesi		Toplam
		Yeteri kadar temsil ediliyorlar	Yeteri kadar temsil edilmiyorlar	
Okuryazar değil	N %	0 ,0%	4 100,0%	4 100,0%
Okuryazar	N %	4 36,4%	7 63,6%	11 100,0%
İlkokul	N %	9 16,1%	47 83,9%	56 100,0%
Ortaokul	N %	4 10,3%	34 87,2%	39 100,0%
Lise	N %	5 5,1%	94 94,9%	99 100,0%
Lisans	N %	5 3,0%	159 97,0%	164 100,0%
Yüksek lisans	N %	1 1,6%	61 98,4%	62 100,0%
Doktora ve diğer	N %	0 ,0%	15 100%	15 100,0%
Toplam	N %	28 6,2%	421 93,6%	450 100,0%

Anket çalışmasına katılan okuryazar olmayan 4 kadının tamamı kadınların siyasette yeteri kadar temsil edilmediklerini düşünmektedir. Okuryazar olan 11 kadının % 63,6'sı yeterli bir temsil düzeyinin olmadığını, % 36,4'ü yeterli bir temsili olduğunu söylemektedir. İlkokul mezunu olan 56 kadının % 83,9'u, ortaokul mezunu olan 39 kadının % 87,2'si, lise mezunu

olan 99 kadının % 94,9'u, lisans mezunu olan 164 kadının % 97'si, yüksek lisans mezunu olan 62 kadının % 98,4'ü, doktora ve daha üstü eğitim seviyesine sahip olan 15 kadının % 100'ü kadınların siyasette yeteri kadar temsil edilmediklerini düşünmektedir. Bu oranlar, kadınların siyasette temsillerinin istenilen düzeyde olmadığını ortaya koymaktadır.

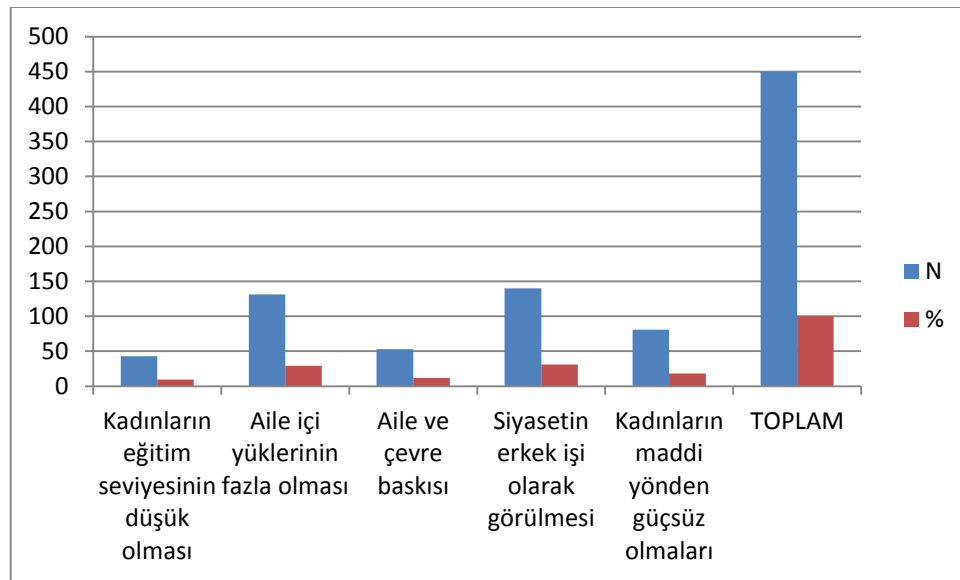
Şekil 44. Katılımcıların “Kadınlar Siyasette Yeteri Kadar Temsil Ediliyor mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Eğitim Durumu İle İlişkisi

Tablo 48. “Siyasette Kadınların Sayılarının Az Olmasının Nedenleri Nelerdir? “Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	N	%
Kadınların eğitim seviyesinin düşük olması	43	9,6
Aile içi yüklerinin fazla olması	131	29,1
Aile ve çevre baskısı	53	11,8
Siyasetin erkek işi olarak görülmesi	140	31,1
Kadınların maddi yönden güçsüz olmaları	81	18,0

	N	%
Kadınların eğitim seviyesinin düşük olması	43	9,6
Aile içi yüklerinin fazla olması	131	29,1
Toplam	450	100,0

Anket çalışmasına katılan 450 kadının %93,6'sı kadınların siyasette yeteri kadar temsil edilmediklerini düşünmekte ve bunu da bazı nedenlere dayandırmaktadırlar. Bu nedenlerin başında % 31,1'lik oranla siyasetin erkek işi olarak görülmesi gelmektedir. Bunu % 29,1'lik oranla aile içi yüklerinin fazla olması, %18'lik oranla kadınların maddi yönden güçsüz olmaları,% 11,8'lik oranla aile ve çevre baskısı ve % 9,6'lık oranla kadınların eğitim seviyesinin düşük olması izlemektedir.

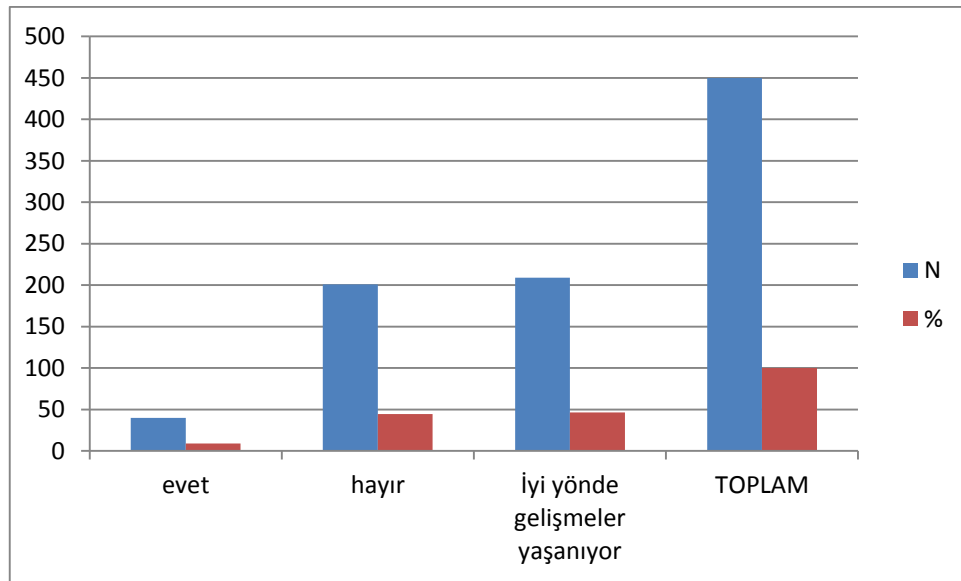

Şekil 45. "Siyasette Kadınların Sayılarının Az Olmasının Nedenleri Nelerdir?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Tablo 49. “Siyasi Partilerin Kadın Politikalarından Memnun musunuz?”
Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	N	%
Evet	40	8,9
Hayır	201	44,7
İyi yönde gelişmeler yaşanıyor	209	46,4
Toplam	450	100,0

450 kadının % 8,9’u siyasi partilerin kadın politikalarından memnun olduğunu belirtirken, % 44,7’si memnun olmadığını, % 46,4’ü ise iyi yönde gelişmeler yaşandığını söylemiştir.

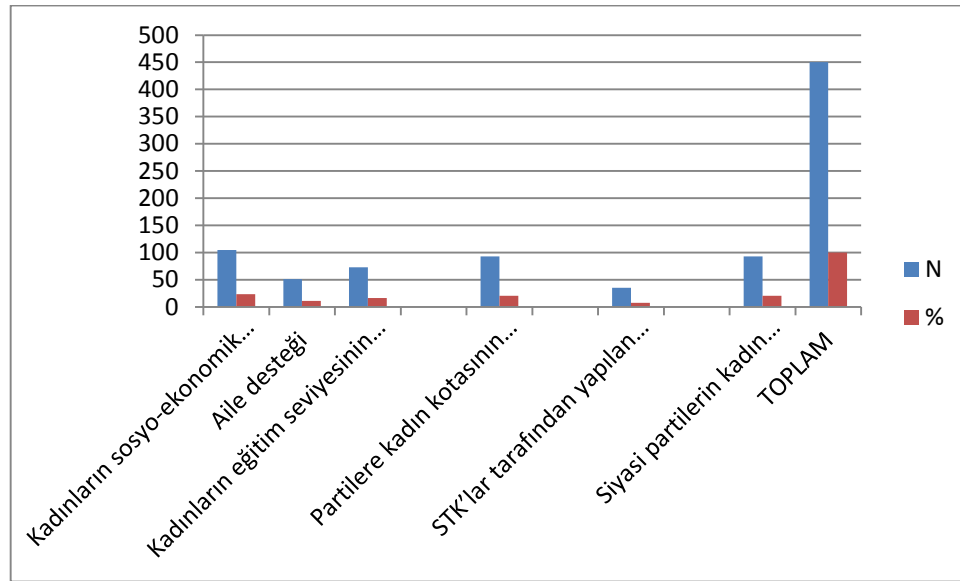

Şekil 46. “Siyasi Partilerin Kadın Politikalarından Memnun musunuz?”
Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Tablo 50. “Kadınların Siyasete Katılımlarının Sağlanabilmesinde En Etkili Olacak Yol Hangisidir?” Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	N	%
Kadınların sosyo-ekonomik durumlarının düzeltilmesi	105	23,3
Aile desteği	51	11,3
Kadınların eğitim seviyelerinin yükseltilmesi	73	16,2
Partilere kadın kotasının getirilmesi	93	20,7
STK’lar tarafından yapılan destekler	35	7,8
Siyasi partilerin kadın kollarının faaliyetlerinin artırılması	93	20,7
Toplam	450	100,0

“Kadınların siyasette daha etkili olabilmeleri için en etkili yol nedir” sorusuna kadınların verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde, %23,3’lük oranla kadınların sosyo- ekonomik durumlarının düzeltilmesi ilk sırada yer almaktadır. % 20,7’lik oranla siyasi partilerin kadın kollarının faaliyetlerinin artırılması ve partilere kadın kotasının getirilmesi gelmektedir. Kadınların % 16,2’si kadınların eğitim seviyelerinin yükseltilmesi, %11,3’ü aile desteği,% 7,8’i STK’lar tarafından yapılan destekler cevabını vermiştir.

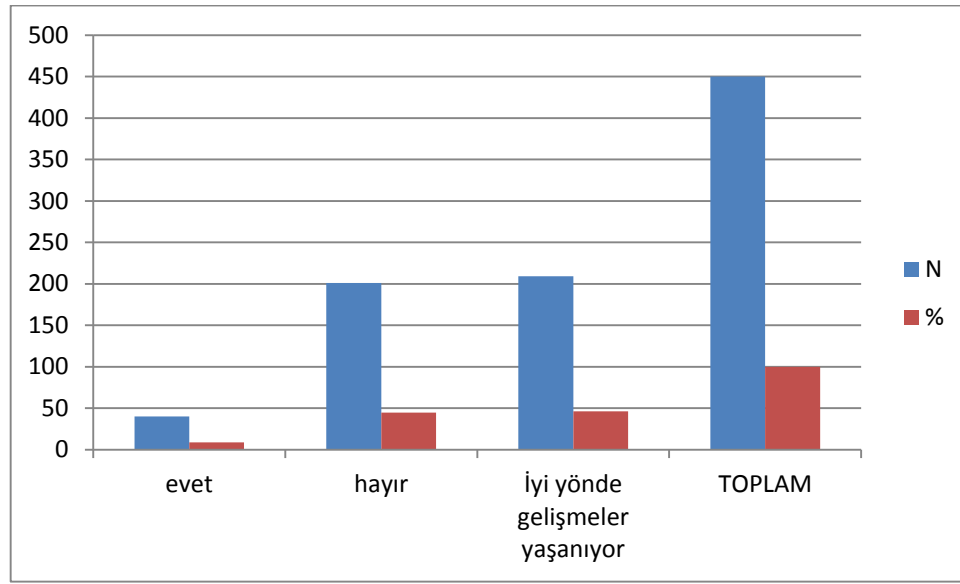

Şekil 47. “Kadınların Siyasete Katılımlarının Sağlanabilmesinde En Etkili Olacak Yol Hangisidir?”Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Tablo 51. “Siyasi Partilerin Kadın Politikalarından Memnunuz?”Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	N	%
Evet	40	8,9
Hayır	201	44,7
İyi yönde gelişmeler yaşanıyor	209	46,4
Toplam	450	100,0

Anket formunda yöneltilen siyasi partilerin kadın politikalarından memnunuz musunuz sorusuna 450 kadının % 8,9’u evet , %44,7’si hayır, % 46,4’ü iyi yönde gelişmeler yaşanıyor cevabını vermiştir.

Şekil 48. "Siyasi Partilerin Kadın Politikalarından Memnunuz?" Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

3.2. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamındaki 450 kadının çalışma hayatının içinde yer alıp, almadıkları incelendiğinde, 450 kadının % 50,6'sının çalışma hayatının içinde yer aldığı görülürken, % 49'unun herhangi bir işte çalışmadığı görülmüştür. Çalışmayan kadınlara yöneltilen çalışmamanızın nedeni nedir sorusuna %17'lik bir kısım kadın çalışmaz cevabını verirken, % 2,7'si izin problemi yaşadığını, % 8,7'si eğitim durumunun yetersiz olduğunu, % 3,4'ü ev işleri ve çocuklarının bakımı nedeniyle çalışmadığını % 20,5'i çalışmak istemediğini, % 26,1'i uygun işi bulamadığını, % 11,7'si emekli olduğunu ve % 9,8'i ise yaş, sağlık ya da öğrenci olmalarından dolayı çalışmadıklarını belirtmişlerdir. Çalışmayan kadın oranının bu kadar fazla olması kadınların çalışma hayatı içinde yeterince yer almadıklarını göstermektedir. Çalışma hayatının içinde yer almayan kadın da siyasete ilgisiz kalmakta, kendine ait dünyasında yaşamına devam etmektedir.

'Hayatınızda önem verdiğiniz değerleri önem derecesine göre sıralayınız' sorusuna verilen cevaplar değerlendirildiğinde, yarıdan fazla bir çoğunluğun ilk sırada iyi bir anne ve eş olmak cevabını vermeleri, toplumda yerleşmiş genel bir kanı olan bu durumun kadınlar tarafından da benimsendiğini göstermektedir. Her ne kadar kadınlar önceliklerini çocuklarına, eşlerine ailelerine verseler de bu siyasetten vazgeçtikleri anlamına gelmemektedir. Ancak, yaşanan çevre, sosyo-ekonomik durum, eğitim durumu, medeni hal gibi pek çok faktör kadınların siyasal katılımlarına yön vermektedir. Kadınların siyasete katılımlarının önünde çeşitli engeller bulunmakta, bu engelleri kaldırmadan da gerçek anlamda bir katılımdan bahsetmenin mümkün olamayacağı düşünülmektedir. Yapılan çalışma, alt gelir grubunda bulunan insanların, üst gelir grubundakilere göre siyasete daha ilgisiz olduğunu göstermektedir. Bunun nedeni de ekonomik zorluk yaşayan kadınların önceliklerinin gelir durumu iyi olan kadınlardan farklı olması gösterilebilir. Zor durumda olan kadınların gündelik işleri, yaşam

mücadeleleri siyasetin önünde gelmektedir. Gelirin gazete, dergi, internet gibi kaynaklara ulaşmada da bir araç olması nedeniyle, alt gelir grubundaki insanlar bu kaynaklara erişememekte ve bu da siyasete ilgisizliklerini arttırmaktadır.

Siyasal katılımı etkileyen önemli faktörlerden biri olan eğitim faktöründe de, daha yüksek eğitim seviyesine sahip kadınların siyasete daha ilgili oldukları, siyasette aktif olarak yer aldıkları görülmektedir. Daha aktif meslekleri olan kadınların sosyal ilişkilerinin etkisiyle sivil toplum kuruluşlarında, kent konseylerinde, diğer mesleklere göre daha etkin oldukları görülmektedir. Ancak anket sonuçları kadınların STK üyeliğine pek de sıcak bakmadıklarını göstermektedir. Ankete katılan kadınların yaşları ile STK üyelikleri değerlendirildiğinde, 18-25 yaş aralığında olan 105 kadının % 10,5 'i STK üyesiyken, % 89,5'i herhangi bir STK'ya üye değildir. 25-35 yaş aralığında olan 147 kadının % 20,4'ünün üyeliği bulunurken, %79,6'sının üyeliğinin bulunmadığı görülmektedir. 35-50 yaş aralığında olan 115 kadından % 19,6'sı STK üyesi iken, % 79,5'i üye değildir. 50-65 yaş aralığında olan 66 kadının %10,6'sının STK üyeliği bulunurken, % 89,4'ünün üyeliği bulunmamaktadır. 65 yaş ve üstü yaş aralığında olan 16 kadının ise sadece %6,3'ü STK üyesidir. Yaş ilerledikçe kadınların STK üyeliklerinde bir artmanın yaşanması beklenirken, en az oranın 65 yaş ve üzeri kadınlarda görülmesi dikkat çekicidir. Gelir ile STK üyeliği değerlendirildiğinde ise geliri 0-500 TL arasında olan 80 kadının yalnızca % 5'lik bir kısmı STK üyesi iken, geliri 500-1000 TL arasında olan 135 kadının sadece % 7,8'lik kısmının üyeliği bulunmaktadır. 1000-2000 TL geliri olan 143 kadının %27,1'inin üyeliği bulunurken, % 72,9'luk büyük bir kısmın üyeliğinin bulunmadığı görülmektedir. 2000- 3000 TL arasında geliri olan 62 kadının % 27,7'sinin, 3000 ve daha fazla geliri olan 30 kadının % 50'sinin üyeliği bulunmaktadır. Gelir arttıkça, kadınların STK üyeliklerinde artış yaşandığı gözlenmektedir. Eğitim seviyesi yükseldikçe, bilinç düzeyinde ve STK üyeliğinde de bir artış yaşandığı görülmektedir. Meslek ve STK üyeliği değerlendirildiğinde ise ankete katılan emekli kadınların STK üyeliklerinde diğer mesleklere oranla bir

fark olması beklenirken, tam tersi bir durum yaşanarak, emekli olan 11 kadının hiçbirisinin STK üyeliğinin bulunmadığı görülmüştür. Genel bir değerlendirme yapıldığında kadınların STK üyeliğine pek de sıcak bakmadıkları görülmektedir. Meslek ve STK üyeliği bağıntısında % 50'lik oranla bürokrat kadınların ilk sırada oldukları göze çarpmaktadır. Bu tespit bürokrasinin içinde yer alan kadınların Sivil Toplum Kuruluşlarıyla daha yakın olmalarıyla açıklanabilir. Dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta kadınların, kadınlara yönelik kuruluşlar içinde yer almamalarıdır. Oysa gerçek anlamda bir temsilden söz edebilmek için, biçimsel temsilin ötesinde kadınların kendi gereksinimlerini ifade edip, politikleştirebilecekleri düzeneklerin varlığı gereklidir.

Anket çalışmasına katılan 450 kadına yöneltilen 'kent konseyleri hakkında bilgi sahibi misiniz?' sorusuna % 72'lik büyük bir oran bilginin yok cevabını vermiştir. Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamayı, çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlama amaçlı olan kent konseylerine ilginin bu kadar az olması kent konseylerinin tanıtımlarının ve faaliyetlerinin arttırılması gerektiğini göstermektedir. Eğitim durumu ile kent konseyleri ilişkilendirildiğinde eğitim seviyesi yükseldikçe kent konseyleri hakkında bilgi sahibi olmanın ve üye olmanın artacağı beklenen durum olarak değerlendirilmektedir. Ancak anket sonuçları değerlendirildiğinde ankete katılan okur-yazar olmayan kadınlarla, doktora ya da daha üstü eğitim seviyesine sahip kadınların kent konseylerine katılımı konusunda hiçbir farklarının olmadığı görülmektedir. Okur-yazar olmayan 4 kadın arasında da, doktorasını tamamlamış 15 kadın arasında da konseye üye hiçbir kadın bulunmamaktadır. Bu da eğitim seviyesiyle kent konseylerine üyelik konusunda bir ilişkinin olmadığını gözler önüne sermektedir. Araştırma, kadınların kent konseyleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir. Ancak gelir düzeyi ile kent konseyleri arasında bir ilişkinin varlığı görülmektedir. Gelir düzeyi grubunun en yüksek

olduğu kadınların kent konseylerine üyeliklerinin de en yüksek olduğu görülmektedir.

Kadınlar 'sadece bina, sokak, mahalle temsilcisi olarak yerel yöneticilere yardımcı olabilirler görüşüne ne derece katılıyorsunuz' sorusuna verilen cevaplar değerlendirildiğinde ise, anket çalışmasına katılan 450 kadının % 18,9'u olabilir, % 50,2'si asla katılmıyorum, %30,9'u tamamen katılıyorum cevabını vermiştir. 'Siyaset erkek işidir, görüşü sizce ne derece doğrudur?' sorusuna ise 450 kadının % 4,9'u tamamen katıldığını, %23,8'i kısmen katıldığını,%71,3'ü ise bu görüşe katılmadığını belirtmiştir. Bu oranlar büyük bir çoğunluğun siyasette kadınların da olması gerektiği inancını taşıdığını ancak bazılarının hala kadınların siyasette ikincil konumda olması gerektiğini savunduklarını göstermektedir. Yapılması gereken bu anlayışın öncelikle kadınlar arasında terk edilmesidir. Kadınlar arasında birlik olmadığı sürece bu anlayışın terk edilmesi oldukça güçtür.

Anket çalışmasına katılan 450 kadının %93,6'sı kadınların siyasette yeteri kadar temsil edilmediklerini düşünmekte ve bunu da bazı nedenlere dayandırmaktadır. Bu nedenlerin başında % 31,1'lik oranla siyasetin erkek işi olarak görülmesi gelmektedir. Bunu % 29,1'lik oranla aile içi yüklerinin fazla olması, %18'lik oranla kadınların maddi yönden güçsüz olmaları,% 11,8'lik oranla aile ve çevre baskısı ve % 9,6'lık oranla kadınların eğitim seviyesinin düşük olması izlemektedir.

'Kadınların siyasette daha etkili olabilmeleri için en etkili yol nedir?' sorusuna kadınların verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde, %23,3'lük oranla kadınların sosyo- ekonomik durumlarının düzeltilmesi ilk sırada yer almaktadır. % 20,7'lik oranla siyasi partilerin kadın kollarının faaliyetlerinin arttırılması ve partilere kadın kotasının getirilmesi gelmektedir. Kadınların %16,2'si kadınların eğitim seviyelerinin yükseltilmesi, %11,3'ü aile desteği, %7,8'i STK' lar tarafından yapılması gereken destekler cevabını vermiştir.

Anket formunda yöneltilen ‘siyasi partilerin kadın politikalarından memnun musunuz?’ sorusuna 450 kadının % 8,9’u evet , %44,7’si hayır, %46,4’ü iyi yönde gelişmeler yaşanıyor cevabını vermiştir.

Kadınların kente ve yerel siyasete bakış açılarının değiştirilebilmesi için karşılaştıkları sorunları dile getirip, çözüm önerilerini paylaşabilecekleri bir ortamın yaratılması gereklidir. Kent planlamasından, ulaşım hatlarının belirlenmesine, sokakların aydınlatılmasından, çocuk oyun alanlarına kadar çeşitli hizmetlerden doğrudan etkilenen kadınların bu kararların oluşturulması sürecinde de aktif olarak yer alması, hizmetlerin etkinliği ve verimliliği açısından son derece önem taşımaktadır. Çalışma kapsamında görüşleri alınan Ankara Mamak’ta yaşayan kadınların büyük çoğunluğu gece geç saatlerde güvenlik problemi yaşadıklarını, bu nedenle kente ve yerel siyasete olan güven duygularını yitirdiklerini belirtmişlerdir.

Kadının siyasetle daha yakından ilgilenebilmesi için toplum yapısının kökten değiştirilmesine ihtiyaç vardır. Kadınların statüsü genellikle aile ve toplum içindeki konumuna göre değerlendirilmektedir. İnsan Hakları Bildirgesi’nin 21. maddesi ‘herkes, doğrudan veya serbestçe seçilmiş temsilciler aracılığı ile ülkesinin yönetimine katılma hakkına sahiptir ve herkesin ülkesinin kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanma hakkı vardır derken, kadın ve erkeğin eşit oranda iktidarı paylaşması amaçlanmıştır. Aslında burada anlatılmak istenen sadece iktidarın eşit olarak paylaşılması değil, toplum yaşamında her alanda eşitliğin sağlanması gereğidir. Bunun gerçekleşmesinin temel koşulu da kız ve erkek çocuklarının eğitimi sırasında cinsiyet farkını en aza indirecek bir sistemin izlenmesidir.¹⁰

Ancak her şeyden önce ataerkil aile yapısı ve toplumsal cinsiyet rolleri değişmedikçe, kadınların karar mekanizmalarının içinde yer almaları sağlanamayacaktır. Anayasanın 10. maddesi kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir, devlet bu eşit hakların yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür hükmünü getirirse de, bu anlayış değişmedikçe, bu yasal

¹⁰ <http://www.belgenet.com/arsiv/sozlesme/iheb.html>

düzenlemelerin uygulamaya geçmesi mümkün görünmemektedir. Kadınların siyasete katılımının önündeki engeller yasalarla kaldırılrsa da, yasaların eşitleyemediği bir alan vardır; o da toplumsal cinsiyet rollerinin biçildiği toplumsal yapıdır. Kız ve erkek çocuklar daha çocukluktan itibaren ayrı ilgi alanlarına itilmekte ve bu sosyalleşme süreci içinde erkek karar verici bir rol kazanırken, kadın edilgen, bağımlı ve ikincil bir rol içine girmektedir. İlgisi kamu alanı dışına, eve yöneltilen kadının siyasal olaylara ve siyasete ilgi duyması da pek beklenmemektedir (Koray, 1992:204).

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kadınların ev dışında çalışmalarının önündeki en belirgin engellerden biri cinsiyete dayalı iş bölümüdür. Toplumdaki ve ailedeki konumları öncelikli olarak “eş” ve “anne” olarak belirlenen kadınların çoğu ev dışında çalışmaya başından yönlendirilmemekte, aileleri tarafından eğitim olanakları kısıtlanarak işgücü piyasasına girmeleri için gerekli nitelikleri edinme şansından yoksun bırakılmaktadırlar. Türk toplumunda da ev işleri ve çocuk bakımı kadının görevi olarak görülmektedir. Bu konuyla ilgili Boğaziçi Üniversitesi ve Açık Toplum Enstitüsünün birlikte yaptığı araştırmada, ‘kadınlar ve erkekler siyasette, iş hayatında, toplum içinde ve aile hayatında her bakımdan eşit haklara sahip olmalıdır’ diye düşünenlerin oranı ile ‘kadının esas görevinin kocasına evde hizmet etmek olduğu’ fikrine katılanların oranı birbirine çok yakın ve yüksektir. Hatta araştırmaya katılanların yarıdan fazlası hizmetin aksaması halinde kadınların işi bırakmalarını ve ev kadını olmaları gerektiğini düşünmektedir. Böyle bir anlayışın bu kadar yüksek bir oranla benimsendiği ülkemizde, eğitim alanında kız çocuklarına yapılan pozitif ayrımcılık, kadınları sosyo-ekonomik yönden iyileştirici politikalar böyle düşüncelere engel olmak için atılması gerekli önemli adımlar olarak değerlendirilebilir. Her alanda olduğu gibi siyasette de başarılı olabilecek potansiyele sahip olmalarına rağmen kadınların önüne konan engeller kadın erkek eşitliğini kadınlar aleyhine bozmaktadır.

Hem demokrasinin hem de kadın-erkek eşitliğinin tam olarak gerçekleştirilebilmesi için kadınların siyasal yaşama katılımı sağlanmalıdır. Kadınların toplumsal, kültürel, ekonomik yaşamda karşılaştıkları sorunların çözüm yeri siyasal yaşamdır. Kadınların siyasal hayata katılabilmeleri, kadınların ekonomik, toplumsal hayata daha fazla katılmalarıyla gerçekleşebilir. Ekonomik açıdan da kadınlar desteklenmeli, eğitim yaşamındaki eşitsizlikler giderilmelidir. İlköğretim ders kitaplarında kadınların annelik ve ev hayatındaki görevlerinden sıklıkla bahsedilmekte, kadınların tek görevinin bunlar olduğu öğretilmektedir. Çocuklarda böyle bir algının yerleşmesi de ileride kadınların siyasal hayatta yer almalarının önüne engeller koyacaktır. Öncelikle yapılması gereken çocuklarda böyle bir algının oluşmaması için, küçük yaşlardan itibaren kadın erkek eşitliğini vurgulayan ifadelerle yer verilmesidir. Kadın hakları konusunda çocuklar bilinçlendirilmeli, sorunların kökeni saptanarak, kız çocuklarının eğitimi, sosyalleşmeleri konularına önem gösterilmelidir. Kadınları dışlayıcı anlayış terk edilerek, kadınlar siyasal yaşamın içine çekilmelidir. Kadınların siyasal süreçlerde aday olmasını engelleyen nedenlerin başında gelen özgüven eksikliği giderilmeli, kadınları destekleyici politikalara öncelik verilmelidir. Kadınların katılımını kolaylaştırmak amacıyla, kadınların ev ve aile içi sorumluluklarını azaltacak hizmetler sunulmalıdır. Kentlerdeki yaşam kalitesini yükseltmek için, kadınlara yönelik sığınma evleri, rehabilitasyon merkezlerinin sayısı artırılmalıdır. Karanlık alt geçitler, yetersiz aydınlatmalar, kadın polis sayısının azlığı, kadınların trafikte yaşadığı problemler, kadınların kentsel güvenliğini tehlikeye sokan noktalardır. Özellikle daha küçük kentlerde toplum baskısından kaynaklanan geç vakitlerde sokaklarda kadınların rahatça dolaşamamasını önleyici politikaların uygulanması, kadınların rahat bir şekilde kentte yaşamalarını sağlamak yerel siyasetin önceliklerinden olmalıdır. Özellikle kırsal yörede kadınlara, seçme hakları konusunda yardımcı olacak hizmetleri sağlamaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Toplumda var olan siyasetin erkek işi olarak görülmesi, seçmenlerin kadınların siyasette başarılı olamayacaklarına ilişkin önyargıları giderilerek, siyasette başarılı kadınların başarıları tanıtılmalıdır. Kadınların seçimlerde oy

vermesinin gerekliliğinin kamuoyunca kavranması için çalışmalar yapılmalı, bu konuda medya da destek olmalıdır.

Siyasal katılımın en önemli araçlarından olan siyasal partilere de kadınların siyasi yaşama katılımında önemli görevler düşmektedir. Çoğunluğu erkeklerden oluşan siyasi parti başkanları her fırsatta kadınların siyasete katılımlarının sağlanması için gerekli koşulların oluşturulması gerektiğini savunmaktadır. Siyasi partiler kendi listelerinde kadın adaylara yer vermektedir. Ancak; önemli olan seçim listelerinde yer verilen kadınlara seçilme olanaklarının tanınmasıdır. Kadınların katılımının gerekliliğinin lafta kalmaması için, siyasal partilerin kadınların siyasal katılımını arttırmaya inanması ve bu yönde çalışmalar yapması gerekmektedir. Siyasi partilerin kadın kollarının faaliyetlerinin artırılması, partilere kadın kotası getirilmesi gibi önlemler kadınların temsil oranlarının artırılmasına yönelik faaliyetlerdir. Kadınların siyasal yaşama katılmalarındaki engelleri ortadan kaldıracak yasal değişiklikler yapmak da bu alanda yapılacak önemli adımlar arasındadır.

Yerel aktörlerin karar ve uygulamalarda daha etkin olarak yer almasını amaçlayan yerel siyaset, ülkemizde yerel seçimler dışında pek gündeme getirilmeyen bir konudur. Kırsal alanda da muhtar, belediye başkanlığı seçimlerinde genellikle akrabalık ilişkileri ön planda tutularak, burada da kadınlar siyasetin dışına itilmektedir. Ayrıca yerel siyaset organlarına seçilen kadınlar rantın paylaşıldığı imar, kent düzeni, onarım gibi alanların aksine daha çok sosyal yardım, eğitim gibi alanlarda görev alabilmektedir. Bu da cinsiyet ayrımının yerel siyaset alanında da etkisini gösterdiğinin bir kanıtı olarak gösterilebilir. Bunun önlenmesi, kadınlara her alanda çalışabilecekleri ortamın yaratılması son derece önemlidir.

Kadınların siyasete katılımlarının ilk basamağı olan yerel yönetimlerin, yerel siyasetin öncelikli konuma getirilmesi, ülkemizin ciddi çalışmalar ve projeler yapması, kadınların yerel siyasette hak ettikleri yere gelmeleri sağlanmalıdır. Kadın örgütlerini yerel siyasete katılım konusunda desteklemek, kadınların yerel yönetimlere aday olmalarını teşvik etmek, yerel

yönetimlerin cinsiyet eşitliği konusundaki duyarlılık ve bilincini yükseltmek, kadın seçmenlerin duyarlılığını arttırmak, kadın örgütleri ile belediyeler arasında işbirliği olanaklarını arttırmak kadınların yerel siyasette daha etkin olmalarını sağlayacaktır.

Türkiye için kadının ayrı bir önemi daha bulunmaktadır. Çünkü Türkiye'nin kimliği, Avrupalılığı konusundaki tartışmalarda kadınların içinde bulunduğu olumsuz şartlar öne sürülmektedir. Türkiye'de kadınların eksik temsil edilmeleri, kadın sorunlarına yeterince verilmeyen önem nedeniyle Türkiye'nin çağdaş uygarlık seviyesine ulaşamayacağı öne sürülmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin kadına yönelik bakış açısı, belirleyici bir faktör olarak özellikle dikkate alınması gereken bir konudur.

KAYNAKÇA

ABADAN UNAT, Nermin; **Türk Toplumunda Kadın**, Araştırma, Eğitim, Ekim Yayınları, İstanbul, Mart, 1982.

AGACİNSKİ, Sylvianne; **Cinsiyetler Siyaseti**, Türkçesi İsmail Yerguz, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, Ekim 1998.

AKŞİT, Elif Ekin; **Kızların Sessizliği**, İletişim yayınları, 1. Baskı, İstanbul Temmuz, 2005.

ALKAN, Ayten; **Kadınlar Tarafından Kadınlarla Birlikte ve Kadınlar İçin Yerel Politika**, Ka.der Yayınları, Ankara, 2003.

ALKAN, Ayten; **Belediye Kadınlara da Hizmet Eder, Kadın Dostu Belediye Hizmetleri, Neden? Nasıl?**, Ka.der Yayınları, 2. Basım Ankara Mayıs 2006.

ALKAN, Ayten; **Yerel Yönetimler ve Cinsiyet, Kadınların Kentte Görünmez Varlığı**, Ankara Araştırması, Dipnot Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2005.

ALKAN, Ayten; **Cins Cins Mekan**, Varlık Yayınları, 1. Basım 2009.

ALKAN, Haluk, TAŞ, Ethem; **Yerel Siyasetin Dönüşümü Afşin Örneği**, Kesit Yayıncılık, Ocak 2007.

ARASLI, Oya; **Siyasal Katılma ve Kadın**, Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Yiğit Ofset, Ankara, Şubat 2000.

ARAT, Necla; **Kadın Sorunu**, Say Yayınları, Ağustos 1986.

ARAT, Necla; **Türkiye’de Kadın Olmak**, Say Yayınları, Kasım, 1994.

ARAT, Necla; **Feminizmin ABC’si**, Simavi Yayınları, İstanbul, 1991.

ARIKBOĞA, Erbay, OKTAY Tarkan, YILMAZ Nail, **Yeniden Yapılanma Sonrasında Belediye Meclisleri İstanbul Örneği**, Beta Yayıncılık, 1. Bası, İstanbul, Eylül 2007.

ATAMAN, Narinç; **Kadınsız Demokrasi Demokrasi Değildir. Kadınlar Olmadan Asla**, (Der. Zeynep Göğüş), Sabah Kitapçılık, İstanbul, 1998.

Avrupa Konseyi, **Avrupa Kentsel Şartı**, Çev.Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Yayın No:10, Ankara, 1996.

BORA, Aksu; **Bir Yapabilirlik Olarak Ka- der, 90'larda Türkiye'de Feminizm** (der. Aksu Bora, Asena Gönal), İletişim Yayınları, İstanbul 2002.

BELE, Tansu; **Kadın- Yazın- Siyasa (derlemeler)** ,Pencere Yayınları, 1.Baskı, Eylül 2001.

BERKTAY, Fatmagül; **Kadınların İnsan Haklarının Gelişimi ve Türkiye, Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları**, No:7, İstanbul, 2004.

BEK, Mine Gencel, BİNARK, Mutlu; **Medya ve Cinsiyetçilik**, Ankara Kadın Araştırmaları Uygulama Merkezi, Ankara, 2000.

BEHAR, Cem, IŞIK, Oğuz, GÜVENÇ, Murat; **Türkiye'nin Fırsat Penceresi: Demografik Dönüşüm ve İzdüşümleri**, TÜSİAD, İstanbul, 1999.

CASTELLS, Manuel; **Kent, Sınıf, İktidar**, (çev.Asuman Erendil) Bilim ve Sanat Yayınevi, Ankara, 1997.

ÇAHA, Ömer; **Sivil Kadın, Türkiye'de Sivil Toplum ve Kadın**, Vadi Yayınları, Ankara, 1996.

ÇİTÇİ, Oya; **Yerel Yönetimlerde Temsil- Belediye Örneği**, TODAİE, Ankara, 1989.

ÇUKURÇAYIR M Akif; **Yerel Siyaset** kitap adı bölüm **Yerel Demokrasi ve Yerel Siyaset**, Okutan Yayıncılık, 1.Baskı, Ocak 2008.

ÇUKURÇAYIR, M. Akif; **Katılımcılık Açısından Belediye Yasası'nın İşlevselliği: Kent Konseyleri ve Öteki Mekanizmalar, Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar**, (Ed. Hüseyin Özgür, Muhammet Kösecik), Nobel Yayınevi, Ankara, 2007.

ÇUKURÇAYIR, M. Akif; **Yeni Yönetim Modeli Arayışları Çerçevesinde Halkın Yönetim Süreçlerine Katılım Olanakları**, Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri, TODAİE, Yayın No:304, Ankara, 2000.

ÇUKURÇAYIR, M. Akif; **Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi**, Yargı Yayınevi, Ankara 2000a

DEMİRDİREK, Aynur; **Osmanlı Kadınlarının Hayat Hakkı Arayışının Hikayesi**, İmge Kitabevi, Ocak 1993.

DOĞRAMACI, Emel; **Türkiye'de Kadının Dünyü ve Bugünü**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1992.

DOĞRAMACI, Emel; **Türkiye'de Kadın Hakları**, Ankara, 1982.

ECEVİT, Yıldız; **Yerel Yönetimler ve Kadın Örgütleri İlişkisine Eleştirel Bir Yaklaşım, Yerli Bir Feminizme Doğru**, Sel Yayıncılık Ekim 2001.

EMREALP, Sadun; **Yerel Gündem 21 El Kitabı**, Birmat Matbaası, İkinci Baskı, İstanbul, Şubat 2005.

ERMAN, Tahire; **Kadınların Bakış Açısından Köyden Kente Göç ve Kentteki Yaşam, 75 Yılda Kadınlar ve Erkekler**, (Ed.A.B.Mirzaoglu, Koor.Oya Baydar,) Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998.

GÖKÇİMEN, Semra; **Ülkemizde Kadınların Siyasal Hayata Katılım Mücadelesi**, Yasama Dergisi, Sayı:10, Eylül, Ekim, Kasım, Aralık 2008.

GÖKSEL, Burhan; **Çağlar Boyunca Türk Kadını ve Atatürk**, Kültür Bakanlığı Yayınları: 906, Ankara, 1993.

GÖRMEZ, Kemal; **Yerel Demokrasi ve Türkiye**, Vadi Yayınları, Ankara, 1997.

GÖRMEZ, Kemal; **Kent ve Siyaset**, Gazi Kitabevi Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, 1997.

GÜLDİKEN, Nevzat; **Toplumbilimsel Boyutuyla Siyasal Katılım**, Dilek Ofset Matbaacılık Sivas, 1996.

GÜNEŞ, Muharrem, YÜKSELEN, Cemal; **Sivil Toplum Tartışmaları Temelinde Kent ve Kadın**, Detay Yayıncılık, Ankara, 2004.

HATTATOĞLU, Dilek; **Ev Eksenli Çalışma Stratejileri: Kadın Özgürleşmesi Açısından Bir Tartışma, Yerli Bir Feminizme Doğru** (Yay. Haz. Aynur İlyasoğlu, Necla Akgökçe) Sel Yayıncılık, İstanbul, 2001.

İLKKARACAN, İpek; **Kentli Kadınlar ve Çalışma Yaşamı**, (der A. B. Hacimirzaoglu) **75 Yılda Kadınlar ve Erkekler**, Tarih Vakfı Bilanço Dizisi, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998.

KA.DER; **Kadın Sorunlarına Çözüm Arayışı Kurultayı**, İstanbul, 2004.

KA.DER; **Yerel Siyaset Çalışma Grubu**, 2006.

KAHRAMAN, Hasan Bülent, SARIBAY, Ali Yaşar, KEYMAN, E. Fuat; **Katılımcı Demokrasi, Kamusal Alan ve Yerel Yönetim**, Demokrasi Kitaplığı, WALD Yayınları, İstanbul, 1999.

KARABIÇAK, Mevlüt; **Yerel Siyaset, Yerel Siyaset Ekseninde Sivil Toplum Örgütleri, Önemi ve Etkileri**, Okutan Yayıncılık, 1. Baskı, Ocak 2008.

KALAYCIOĞLU, Ersin; **Sivil Toplum ve Neopatrimonyal Siyaset, Global - Yerel Eksende Türkiye**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000.

KELEŞ, Ruşen; **Küreselleşme ve Yerel Yönetimler, Cevat Geray'a Armağan**, Mülkiyeliler Birliği Yayınları, No: 25, Ankara, 2001.

KELEŞ, Ruşen; **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, Genişletilmiş 4. Basım, Cem Yayınevi, İstanbul, 1999.

KORAY, Meryem; **Kadın Siyaset Kota, Türkiye'de Kadın Olgusu**, Say Yayınları, İstanbul, 1992.

KURNAZ, Şefika; **Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını**, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayını, Ankara, 1991.

KURTOĞLU, Ayça; **Hemşehrilik ve Şehirde Siyaset, Keçiören Örneği**, İletişim Yayınları 1.Baskı, İstanbul, 2004.

KÜMBETOĞLU, Belkıs; **Kentsel Alan ve Yerel Yönetimlerde Toplumsal Cinsiyet**, A. İlyasoğlu, N.Akgökçe (Haz.) Yerli Bir Feminizme Doğru, Sel Yayıncılık. İstanbul, 2001.

MENGİ, Ayşegül; **Kent ve Politika, Antik Kentten Dünya Kentine**, İmge Kitabevi, 1.Baskı, Eylül 2007.

ORTAYLI İLBER, **Tanzimattan Cumhuriyete Yerel Yönetim Gerçeği**, İstanbul, 1985.

ORUZ, İffet Halim; **Atatürk Döneminde Türkiye'de Kadın Devrimi**, İstanbul, 1986.

ÖZEN, Hatice; **Tarihsel Süreç İçinde Türk Kadın Gazete ve Dergileri (1968-1990)**, İstanbul, 1990.

PHILIPS, Anne; **Demokrasinin Cinsiyeti**, çev. Alev Türker, Metis Yayınları, İstanbul, 1995.

TALASLI, Gülay; **Siyaset Çıkmazında Kadın**, Ümit Yayıncılık, Ankara, Temmuz, 1996.

TEKELİ, İlhan, **Yerel Siyaset ve Demokrasi, Çoğulculuk, Sivil Toplum,** Sivil Toplum İçin Kent, Yerel Siyaset ve Demokrasi Seminerleri, Demokrasi Kitaplığı, İstanbul, 1999.

TEKELİ, Şirin; **Kadınlar İçin Yazılar(1977- 1987),** Alan yayıncılık, İstanbul, Şubat,1988.

TEKELİ, Şirin; **Kadınlar ve Siyasal Toplumsal Hayat,** Birikim Yayınları, İstanbul, 1982.

TEKELİ, Şirin; **Kadınlar ve Siyasal Yaşam, Eşit Hak- Eşit Katılım, Kadınların Siyasetten Dışlanmışlıklarının 55 Yıllık Öyküsü,** Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları, Cem Yayınevi İstanbul, 1991.

TODAİE; 20.Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı, (Ed.Oya Çitçi) Mehmet Arı, **Erkek Egemen Mecliste Kadınlar,** Yayın No: 285, İnsan Hakları Araştırma ve Derleme Merkezi, Yayın No:16, Birinci Baskı, Kasım, 1998.

TÜSİAD, KAGİDER; **Türkiyede Toplumsal Cinsiyet, Eşitsizlik Sorunlar ve Öncelikler ve Çözüm Önerileri Kadın Erkek Eşitliğine Doğru Yürüyüş Eğitim Çalışma Yaşamı ve Siyaset Raporunun Güncellenmesi,** Yayın No: Tüsiad-T 2008/07/468 Yayın No: Kagider-001 Temmuz 2008.

TÜSİAD, **Kadın ve Erkek Eşitliğine Doğru Yürüyüş, Eğitim, Çalışma Yaşamı ve Siyaset,** Yayın No Tüsiad_2000_12/ 290, Aralık, 2000.

TC Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, **TBMM Kadının Statüsünü Araştırma Komisyonu Raporu,** Takav Yayıncılık: 41, Aralık 1998.

SAYARI, Binnaz, **Türk Kadını ve Din,**(der. Nermin Abadan Unat), Türk Toplumunda Kadın, Türk Siyasal Bilimler Derneği Yayını, 1979.

ÜŞÜR, SANCAR Serpil, **Siyasal Süreçlere Katılımda Kadın- Erkek Eşitliğine Doğru Yürüyüş: Eğitim, Çalışma, Yaşamı ve Siyaset**, TÜSİAD , İstanbul, 2000.

WEDEL, Heidi, **Siyaset ve Cinsiyet. İstanbul Gecekondularında Kadınların Siyasal Katılımı**, Metris Yayınları, İstanbul, 2001.

TOPRAK, Zafer, **Türkiye’de Siyaset ve Kadın: Kadınlar Halk Fırkası’ndan Arsiulusal Kadınlar Birliği Kongresine (1923- 1935)**, Kadın Araştırmaları Dergisi, İ.Ü. Kadın Sorunları Araştırma ve uygulama Merkezi, Sayı: 2, 1994.

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği **Kadın ve Erkek Eşitliğine Doğru Yürüyüş, Eğitim, Çalışma Yaşamı ve Siyaset**, Aralık 2000, Yayın No Tüsiad_2000_12/ 290.

Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği, Sorunlar, Öncelikler ve Çözüm Önerileri, Kadın Erkek Eşitliğine Doğru Yürüyüş, Eğitim, Çalışma Yaşamı ve Siyaset Raporunun Güncellenmesi, Temmuz 2008, Yayın No:Tüsiad-T 2008- 07/ 468, KAGİDER.

VAROL, Muharrem; **Yerel Siyasetin Demokratikleşmesi**, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1989.

YARAMAN, Ayşegül; **Türkiye’de Kadınların Siyasal Temsili 1935-1999** Bağlam yayınları, 1. Basım, Kasım, 1999.

ZİHNİOĞLU, Yaprak; **Kadınsız İnkılap**, İletişim Yayınları, 1. Basım, Ekim, 2003.

1923 Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, D.II. (Der. Nimet Unan) Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları: I, II. Basım, 1959.

<http://www.belgenet.com/arsiv/sozlesme/iheb.html> (Erişim Tarihi:12.06.2013)

<http://www.turkedergi.com/yerel-yonetimlerde-kadin-temsiliyeti-360> (Erişim Tarihi:11.06.2013)

<http://www.ka-der.org.tr/tr/container.php?act=sayfa&id00=107&id01=100&menu> (Erişim Tarihi:13.06.2013)

<http://www.ka-der.org.tr/tr/container.php?act=sayfa&id00=107&id01=101&menü> (Erişim Tarihi:13.06.2013)

http://www.ankarabel.gov.tr/AbbSayfalari/hizmet_birimleri/kultur_sosyal/kultur_sosyal_hizmetler_dairesi_baskanliği/meslek_edindirme_sube_mud/belmek.asp (Erişim Tarihi:03.03.2013)

<http://www.unicef.org/turkey/gr/ge21c.htmh> (Erişim Tarihi: 25.04.2013)

http://www.bmkadinhaklari.org/unip/web/yayinlar/Kadin_Dostu_Kentler_2010.pdf (Erişim Tarihi: 25.04.2013)

http://www.ka-der.org.tr/tr/down/2010_KADIN_ISTATISTIKLERI.pdf (Erişim Tarihi: 14.04.2012)

http://www.migm.gov.tr/Dokumanlar/cinsiyetlerine_gore_secilmis_sayilari.pdf (Erişim Tarihi: 17.04.2012)

EK-1 ANKET FORMU

-KADINLARIN KENT SİYASETİNDEKİ YERLERİNİN İNCELENMESİ-

1.Yaşınız?

[...] 18- 25 [...] 25- 35 [...] 35- 50 [...] 50- 65 [...] 65- +

2.Medeni haliniz?

[...] evli [...] bekar [...] dul

3.Eğitim durumunuz?

[...] okur yazar değil	[...] okur yazar
[...] ilkokul	[...] ortaokul
[...] lise	[...] lisans
[...] yüksek lisans	[...] doktora ve diğer

4. Annenizin eğitim durumu nedir?

[...] okuryazar değil	[...] okuryazar
[...] ilkokul	[...] ortaokul
[...] lise	[...] lisans
[...] yüksek lisans	[...]doktora ve diğer

5. Babanızın eğitim durumu nedir?

[...] okuryazar değil	[...] okuryazar
[...] ilkokul	[...] ortaokul
[...] lise	[...] lisans
[...] yüksek lisans	[...]doktora ve diğer

6. Doğum yeriniz?

.....

7. Mesleğiniz?

[...] işsiz

[...] ev hanımı

[...] Serbest Meslek

[...] Memur

[...] işçi

[...] Akademisyen

[...] üst düzey bürokrat

[...] öğrenci

[...] diğer (lütfen belirtiniz).

8. Herhangi bir işte çalışıyor musunuz? Çalışmıyorsanız nedeni nedir?

[...] evet

[...] hayır

[...] Kadın çalışmaz

[...] Aile büyüklerim, eşim izin vermiyor

[...] Eğitim durumum yetersiz

[...] Ev işleri, çocuklarımla bakımı nedeniyle

[...] çalışmak istemiyorum

[...] uygun işi bulamadım

[...] diğer (lütfen belirtiniz)

9. Ortalama aylık geliriniz ? (size ait)

[...] 500 TL' den az

[...] 500- 1000 TL

[...] 1000- 2000TL

[...] 2000- 3000 TL

[...] 3000 TL ve üzeri

10. Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye misiniz?

[...] evet

[...] hayır

11. Eğer üye iseniz hangi sivil toplum kuruluşu isim verebilir misiniz?

.....

12. Kent konseyleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

[...] bilgi sahibiyim

[...] bilgim yok

[...] bilgim var ama üye değilim

13. Belediyenin kent hizmetleri ile ilgili bilgi sahibi misiniz?

[...] evet

[...] hayır

14. Yaşadığınız kentte hangi hizmetleri eksik buluyorsunuz?

.....

15. Yaşadığınız kentte herhangi bir sorunla ilgili olarak belediyenin bir birimine başvurunuz ya da şikayetiniz oldu mu?

[...] evet belediyeye giderek şikayette bulundum

[...] evet belediyeye telefonla şikayette bulundum

[...] hayır hiç başvurum ya da şikayetim olmadı.

[...] hayır nasıl başvuracağımı bilemediğim için başvurmadım

16. Eğer başvurduysanız şikayetinizin konusu ne idi?

[...] Aydınlatma

[...] Kanalizasyon

[...]Yol

[...] Su kesintisi

[...]Su baskını

[...] Gürültü

[...]Çöp

[...]Çocuk parkı

[...]Toplu taşıma ile ilgili sorunlar

[...] Yeşil alan

[...]Diğer (Lütfen belirtiniz.).....

17. Başvuru ya da şikayetinizle ilgili bir sonuç alabildiniz mi?

[...] Evet

[...] Hayır

[...] takip etmedim

18. Aşağıdakilerden hangilerinin mahallenizde olması sizin için (kadınlar için) önem taşımaktadır? (Lütfen önem derecelerine göre (1.2.3.) sıralayınız.)

- [...] Mesleki beceri edindiren bir kurs
- [...] Spor yapmak için gidilebilecek düşük maliyetli spor tesisi
- [...] Elektrik, su, telefon faturalarını yatırılabileceğim yakın bir şube
- [...] Koşu ve yürüyüş parkuru
- [...] Süpermarketler ve alışveriş merkezleri
- [...] Sığınma evi
- [...] Düşük maliyetli etüd merkezi, kreş ya da çocuk yuvası
- [...] Sinema, tiyatro ve benzeri sosyal aktiviteler için tesisler
- [...] Hukuki konularla ilgili olarak ücretsiz danışabileceğim bir yer
- [...] Diğer(Lütfen belirtiniz.).....

19. “Kadınlar sadece bina, sokak, mahalle temsilcisi olarak yerel yöneticilere yardımcı olabilirler” görüşüne ne derecede katılıyorsunuz?

- [...] Böyle bir görev kadınların ikincil pozisyonunu kabul etmek demektir.
- [...] Asla katılmam. Bu cinsiyet ayrımcılığı anlamına gelmektedir.
- [...] Tamamen katılıyorum.

20. Hayatınızda önem verdiğiniz değerleri önem derecelerine (1.2.3.) göre sıralayınız.

- [...] iyi bir anne ve eş olmak [...] mesleki başarı [...] siyaset
- [...] sosyal faaliyetler [...] spor [...] sanat

21. Oturduğunuz evin tapusu size mi ait? Ev içindeki kararlara ve yönetime ne derecede katılırsınız?

- [...] evet tapu benim üzerime [...] hayır eşimin üzerine [...] ortak
- [...] eşimin kararları etkili olur [...] benim kararlarım önemlidir
- [...] eşimin kararlarını ben de desteklerim
- [...] eşim, ben ve çocuklarımızın ortak kararları önemlidir

22. Oyunuzu kullanırken kimlerden etkilenirsiniz?

[...] kendi kararımı uygulayım

[...] eşimin kararları etkili olur

[...] ailemin kararları etkili olur

[...] bir yakınımın kararları etkili olur

23. Son yerel seçimlerde oy kullandınız mı? Cevabınız hayırsa nedeni nedir?

[...] evet

[...] hayır

Çünkü,.....
.....

24. Yerel seçimlerde kişiye mi partiye mi oy verirsiniz?

[...] kişiye

[...] partiye

[...] her ikisine de bakarım

25. Seçimlerde kadın veya erkek adaylardan hangisini desteklersiniz?

[...] erkek adayı
inandığımı

[...] kadın adayı

[...] bu işi iyi yapabileceğine

26. “Siyaset erkek işidir” görüşü sizce ne derece doğrudur?

[...] Tamamen katılıyorum

[...] Kısmen katılıyorum

[...] Katılmıyorum

27. Sizce kadınlar siyasette yeteri kadar temsil ediliyor mu?

[...] yeteri kadar temsil edildiklerini düşünüyorum

[...] yeteri kadar temsil edildiklerini düşünmüyorum

28. Sizce siyasette kadınların sayılarının az olmasının nedenleri nelerdir?

[...] kadınların eğitim seviyesinin düşük olması

[...] aile içi yüklerinin fazla olması sonucu siyasete ayıracakları zamanlarının sınırlı olması

[...] aile baskısı

[...] siyasetin erkek işi olarak görülmesi

[...] kadınların maddi yönden güçsüz olmaları

29.Siyasi partilerin kadın politikalarından memnun musunuz?

[...] evet

[...] hayır

[...] iyi yönde gelişmeler yaşanıyor

30.Kadınlara “pozitif ayrımcılık” uygulanmasını doğru buluyor musunuz?

[...] Evet kadınları ikinci konuma iten anlayışı değiştirebilmek için uygulanabilir

[...] Hayır doğru bulmuyorum. Kadınlarla erkekler her alanda eşittir.

[...] Her alanda olmasa da siyaset gibi bazı alanlarda uygulanması taraftarıyım.

31. “Lütfen aşağıda yer alan kadınların yerel siyasete katılımlarını engelleyen faktörleri önem derecelerine göre (1.2.3.) sıralayınız.”

[...]ataerkil toplum yapısı

[...] ev hayatında kadınlara yüklenen görevler (annelik, ev işleri vb)

[...] eğitim düzeyi

[...] aile ve çevre baskısı

[...]cinsiyet ayrımı

[...] kadınların sosyoekonomik durumu

[...] kadınların yeterli desteği görememeleri

32.Sizce kadınların siyasete katılımlarının sağlanabilmesinde en etkili olacak yol hangisidir?

- [...] kadınların sosyo-ekonomik durumlarının düzeltilmesi
- [...] aile desteği
- [...] kadınların eğitim seviyelerinin yükseltilmesi
- [...] partilere kadın kotasının getirilmesi
- [...] sivil toplum kuruluşları tarafından yapılan destekler
- [...] siyasal partilerin kadın kolları faaliyetlerinin arttırılması

33. Medyanın kadınların siyasete katılımı konusundaki tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

- [...] Siyasetin erkek işi olduğu görüşü desteklenerek kadınlar siyasetten uzak tutulmaktadır
- [...] Kadın- erkek eşitliğini destekleyen bir politika güdülmektedir
- [...] Belli bir strateji izlenmemektedir